

ΒΙΟΣ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΕΙΑ ΤΟΥ ΤΙΜΙΟΥ ΠΡΟΔΡΟΜΟΥ ΚΑΙ ΒΑΠΤΙΣΤΟΥ ΙΩΑΝΝΟΥ

Ο ΒΙΟΣ ΚΑΙ Η ΠΟΛΙΤΕΙΑ ΤΟΥ ΤΙΜΙΟΥ ΠΡΟΔΡΟΜΟΥ ΚΑΙ ΒΑΠΤΙΣΤΟΥ ΙΩΑΝΝΟΥ

ΕΙΣΑΓΩΓΙΚΑ

Όλοι οί άνθρωποι έχουμε ιστορία από την ώρα που γεννηθήκαμε από τούς γονείς μας.

Δύο άνθρωποι, ή Παναγία μας και ο Τίμιος Πρόδρομος, έχουν προϊστορία, ήρθαν επί σκηνης πρίν γεννηθούν ως άνθρωποι.

Στόν ὀρθόδοξο ναό μέ βυζαντινή ἀγιογραφία ἐπάνω στόν Παντοκράτορα στόν πρῶτο κύκλο εἶναι τά δύο αὐτά πρόσωπα ἀγιογραφημένα καί ἐρμηνεύουν αὐτή τήν μεγάλη ἀλήθεια.

Ἐμεῖς στήν μικρή αὐτή ἐργασία θά ἀσχοληθοῦμε μέ τόν βίο καί τήν πολιτεία τοῦ Τιμίου Προδρόμου.

Γιά τόν Ἰωάννη μίλησαν κυρίως οἱ προφήτες Μαλαχίας: «Ἰδού ἀποστέλλω τόν ἄγγελόν μου πρό προσώπου σου, ὅς κατασκευάσει τήν ὁδόν ἔμπροσθέν σου.» (Μαλαχ. γ, 1, Μάρκου α, 2-3). Ἐπίσης καί ὁ Ἡσαΐας: «Φωνή βοῶντος ἐν τῇ ἐρήμῳ· ἐτοιμάσατε τήν ὁδόν Κυρίου, εὐθείας ποιεῖτε τὰς τρίβους τοῦ Θεοῦ ἡμῶν»[Ἀκούστηκε φωνή ἀνθρώπου, ὁ ὁποῖος βοᾷ στήν ἐρημο καί λέγει: «Ἐτοιμάσατε τήν ὁδόν, διὰ νά περάσ ὁ πρὸς ἀπελευθέρωση καί σωτηρία σας ἐρχόμενον σέ σᾶς ὁ Κύριος, εὐθεῖες καί ἴσιους κάνετε του δρόμους, διὰ τῶν ὁποίων θά περάσῃ ὁ πρὸς ἐσᾶς ἐρχόμενος Θεός μας.] (Ἡσ. μ, 3. Μάρκου α, 2-3). Γιά τόν Ἰωάννη ἀκόμη μίλησε προφητικά ὁ πατέρας του ὁ Ζαχαρίας.

Ἡ γέννηση τοῦ Ἰωάννη ἔγινε μετά ἀπό ἐπαγγελία, δέχθηκε Εὐαγγελισμό ἀπό τόν Γαβριήλ πρὸς τόν πατέρα του. Ὁ Εὐαγγελισμός αὐτός εἶναι ἡ ἀρχή μετρήσεως καί τοῦ Εὐαγγελισμοῦ τῆς Παναγίας μας: «ἐν δε τῷ μηνί τῷ ἕκτῳ ἀπεστάλη Γαβριήλ πρὸς τήν Παρθένο Μαρία, [δηλ. ἕξι μῆνες ἀπό τόν Εὐαγγελισμό τοῦ Ζαχαρία καί τό ὄνομά του θά εἶναι Ἰωάννης εἶναι Θεόδοτο.]

Υπάρχουν τρεῖς σοβαροί δρόμοι, ὁ ἐρχομός τοῦ Χριστοῦ στόν κόσμον ὡς Θεάνθρωπου, ἡ ἐπάνοδος τοῦ Χριστοῦ στόν θρόνον τοῦ Θεοῦ Πατέρα, μέ τήν Ανάληψή Του, καί ἡ δευτέρα ἔλευση τοῦ Χριστοῦ, νά κρίνη τόν κόσμον. Ὁ κάθε δρόμος ἔχει καί τόν ἀντίστοιχο Πρόδρομό του. Στήν πρώτη ἐμφάνιση τοῦ Χριστοῦ Πρόδρομός του εἶναι ὁ Ἰωάννης, στήν δευτέρα Πρόδρομός του εἶναι ὁ Ἰδιος ὁ Χριστός (Ἐβραίουσ, 6, 20) καί στήν Δευτέρα ἐμφάνιση τοῦ Κυρίου μας Ἰησοῦ Χριστοῦ ὡς κριτῆς εἶναι ὁ προφήτης Ἡλίας ὅπως ψάλλουμε στό ἀπολυτίκιό του: «...ὁ δευτερος πρόδρομος τῆς παρουσίας Χριστοῦ...».

Βέβαια ἡ καταγραφή ἑνός βίου Ἁγίου εἶναι πολύ δύσκολη, γιατί ὁ κάθε Ἅγιος εἶναι μοναδική περίπτωση. Εἶναι πάρα πολύ δύσκολη ἡ περίπτωση νά ἀσχοληθοῦμε μέ τόν «μείζονα τῶν προφητῶν», μέ τόν ἐκ κοιλίας μητρός Θεοφόρο. Ἐμεῖς ζητώντας τήν βοήθειά του τόν παρακαλοῦμε: «στάξον μοι σταγόνα, γνώσεως ὑμνήσαι σε τολμήσαντι¹». Μέ τή χάρη του θά προσπαθήσουμε νά προσεγγίσουμε τόν βίο καί τήν πολιτεία του καί νά ἐξάγουμε ἐνδιαφέροντα μηνύματα γιά ὅλους μας

Εὐχαριστοῦμε θερμά ὅσους μᾶς βοήθησαν εὐχόμενοι ἀπό καρδιάς ὁ Τίμιος Πρόδρομος νά πρεσβεύη ὁ, τι θεοφιλέσ ζητᾶ ἡ καρδιά τους.

Ὁ προϊστάμενος τοῦ ναοῦ
π. Ἰωάννης Κιτσοτόλης
Ἰανουάριος 2016

¹ Προδρομάριον, Ἐκδοσις Καλύβης Τιμίου Προδρόμου Ἱερᾶς Σκήτης Ἁγίας Ἄννης Ἁγιον Ὄρος, σελ. 201.
ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ ΕΚΔΟΣΗΣ Κ.Η.Δ.

Τί είναι ο Τίμιος Πρόδρομος

Ο Ιωάννης ο Πρόδρομος, ο μεγαλοφωνότατος κήρυκας τῆς ἐρήμου, ὁ γόνος τοῦ Ζαχαρία καί τῆς Ἐλισάβετ, τῆς ἐρήμου τό θρέμμα καί τῆς ἀμαρτίας ἀμείλικτος πολέμιος, ἡ ἀσίγητος σάλπιγγα τοῦ Ἁγίου Πνεύματος, γεννήθηκε ἕξι μῆνες πρό τοῦ Κυρίου μας Ἰησοῦ Χριστοῦ.

«Ὁ ἄγονος κοιλία πού ἐκυοφόρησες τέτοιο παιδί! Ὁ ἄκαρπη γῆ πού ἐβλάστησες τόσο μεγάλο στάχυ! Γί' αὐτό δέν πρέπει νά διστάζουμε νά πούμε πρός τήν Ἐλισάβετ τόν λόγο τοῦ Ἡσαΐα «Εὐφραίνου στείρα πού δέν γεννᾷς, φώναξε μέ δύναμη καί κραύγασε ἐσύ πού δέν δοκιμάζεις πόνους τοκετοῦ· γιατί ἀπό σένα ἀνθῆσε ὁ κρίνος τῆς ἀγνείας, τό τριαντάφυλλο τῆς πνευματικῆς εὐωδίας, τό λιβάδι τῆς ἐγκρατείας, ἡ ὁποία φέρει κάθε ἀγαθό, ὁ λαμπτήρας πού φωτίζει ἡμέρα τῆς ἔνσαρκης παρουσίας τοῦ Χριστοῦ ἐπί τῆς γῆς, τόν Ἰωάννη, τόν στρατιώτη τοῦ Οὐρανίου Βασιλιά, τόν ὁποῖο ἐξέλεξε ὁ ἴδιος ὁ Θεός, ὁ ἀριστος ὁδηγός τῆς νύμφης τῆς Ἐκκλησίας πρός τόν νυμφίο Χριστό, τόν ἀσίγητο μάρτυρα τῆς πραγματικῆς Ἀληθείας, τόν Ἰωάννη τόν φλογερό κήρυκα τῆς μετανοίας, τόν Ἄγγελο τοῦ Κυρίου μέ σάρκα· γιατί εἶναι πολυώνυμος καί ἔχει πολλή φήμη καί πλήθος ἀξιωμαίων, ἀφοῦ ἔλαβε ὡς κληρονόμο τό «μεῖζον» ἀπ' ὅλους ὅσους ἔχρισε τό Ἅγιο Πνεῦμα²».

Οἱ γονεῖς του. Δέν γεννήθηκε ἀπό γονεῖς ταπεινῆς καταγωγῆς, ἀλλά ἀπό ἐπίσημους καί δοξασμένους, ὥστε καί ἀπό αὐτό νά φανῆ πόσο μέγιστος εἶναι. Ἦταν γυιός τοῦ δικαίου ἱερέα ἢ ἀρχιερέα, κατ' ἄλλους, τοῦ Ζαχαρία καί τῆς Ἐλισάβετ. Τά ὀνόματά τους σημαίνουν: τοῦ Ζαχαρία· μνήμη ἢ δόξα Θεοῦ καί τῆς Ἐλισάβετ ὁ ὄρκος μου³.

Ο ἱερέας Ματθάν καί ἡ γυναίκα του Μαρία εἶχαν τρεῖς θυγατέρες, τήν Μαρία, τή Σόβη καί τήν Ἄννα. Ἡ πρώτη, ἡ Μαρία, ἔτεκε τήν Σαλώμη τήν μαία, ἡ δεύτερη, ἡ Σόβη, τήν Ἐλισάβετ, ἡ ὁποία ἐγέννησε τόν Ἰωάννη τόν Πρόδρομο, καί ἡ Τρίτη, ἡ Ἄννα, ἐγέννησε τήν Μαρία τήν Θεοτόκο, ἀπό τήν ὁποία ἀνέτειλε σέ μᾶς ὁ Χριστός, ἡ ἀλήθεια. Ὅστε ἡ Σαλώμη ἡ μαία, ἡ Ἐλισάβετ καί ἡ Θεοτόκος ἦταν τριῶν ἀδελφῶν θυγατέρες. Ἔτσι ὁ Βαπτιστής Ἰωάννης καί ὁ Ἰησοῦς, ὁ ἀληθινός Θεός μας, ἦταν ἐξάδελφοι⁴.

Ἀπειρες καί θερμές οἱ προσευχές των γιά νά ἐκπληρώσῃ ὁ Θεός τήν γλυκιά ἐπιθυμία των νά γεννήσουν παιδί καί νά ἐξαλειφθῇ ἡ ντροπή τῆς ἀτεκνίας. Μετά ἀπό πολλά χρόνια, ἐνῶ εἶχαν γεράσει καί ἡ Ἐλισάβετ ἦταν στείρα, μέ ὑπερφυσικό καί θαυματουργικό τρόπο ὁ Θεός ἐκπλήρωσε τήν ἐπιθυμία τους.

Ὁ Ζαχαρίας ἐνῶ ἐφημέρευε στόν Ναό, μετά ἀπό κλήρωση τοῦ ἀνατέθηκε νά προσφέρει στό θυσιαστήριο τοῦ Ναοῦ θυμίαμα, ἐνῶ τό πλήθος τοῦ κόσμου προσευχόταν. Τήν ὥρα ἐκείνη δεξιά τοῦ θυσιαστηρίου εἶδε ἕναν ἀστραποβόλο, τόν ἀρχάγγελο Γαβριήλ⁵. Τόν κατέλαβε ταραχή καί φόβος. Ὁ ἄγγελος μέ γλυκιά καί καθησυχαστική φωνή τοῦ λέγει: «Μήν φοβᾶσαι Ζαχαρία, μεγάλη εἶδηση σοῦ φέρνω. Εἰσακούστηκαν οἱ προσευχές σας καί διαλύεται ἡ στείρωση τῆς Ἐλισάβετ καί θά ἀποκτήσῃ γυιό ὁ ὁποῖος θά ὀνομάζεται Ἰωάννης. Ὁ Ἄγγελος φανέρωσε ἀκόμη καί τό ὄνομα μέ τό ὁποῖο θά ὀνομασθῇ πού καί ἀπό τήν ἐτυμολογία τῆς λέξεως σημαίνει τόν ἐξ οὐρανοῦ ριπτόμενον, (δῶρον Θεοῦ).

Θά εἶναι χαρά καί ἀγαλλίαση γιά πολλούς ἡ γέννησή του. Θά εἶναι μέγας ἐνώπιον τοῦ Κυρίου· καί οἶνο καί μεθυστικό ποτό δέν θά πιῇ. Ἀπό τήν κοιλία τῆς μητέρας του θά εἶναι πλήρης ἀπό τό Ἅγιο Πνεῦμα, πολλούς Ἰσραηλίτες θά ἐπαναφέρῃ στόν δρόμο τοῦ Θεοῦ καί θά προετοιμάσῃ, τόν λαό νά δεχθῇ τόν Μεσσία (Λουκᾶ α, 5 – 18).

² Ὅσιος Θεόδωρος ὁ Στουδίτης, Λόγος στό Γενέσιον τοῦ Ἁγίου Προφήτου Προδρόμου καί Βαπτιστοῦ. Προδρομάριον σ. 422-423

³ Ἁγίου Νεκταρίου Εὐαγγελική Ἱστορία, Ἐκδ. «Παναγοπούλου» σελ.15

⁴ Νικηφόρου Καλλίστου, PG 145, 760 – 761.

⁵ Γαβριήλ σημαίνει ἀνὴρ Θεοῦ. (Ἁγίου Νεκταρίου, Πενταπόλεως, Εὐαγγελική Ἱστορία, σελ. 17). ἡ Θεός καί ἄνθρωπος. Κατά τήν γνώμη τοῦ ἀειμνήστου Δημ. Παναγοπούλου, σέ σχετική ὁμιλία περὶ τοῦ Τιμίου Προδρόμου, μέ ἀριθ. 060. , καί παραστέκομαι κοντά στόν Θεό.

Σχολιάζοντας ο άγιος Κύριλλος Αλεξανδρείας τα λόγια του Αγγέλου, σημειώνει: «Ο **Πρόδρομος⁶**, δηλαδή, **προέδραμε**, πήγε πρώτος πριν την παρουσία του Ίησου στη γη, αλλά και με την κάθοδο στον Άδη, (μέ τον αποκεφαλισμό του), προπορεύεται και προμηνύει στον «Αδάμ και τοις έν Αδάμ» την κάθοδο του Χριστού στά καταχθόνια. Είναι **προφήτης**, «ο μείζων προφητών» κατά την μαρτυρία του Χριστού (Λουκ. ζ, 26). Δέν προεφήτευσε μόνο την έλευση του Μεσσία αλλά Τόν είδε, τον άκουσε και Τόν βάπτισε. Είναι ο μοναδικός προφήτης πού έγινε γνωστός από τον προφήτη Ησαΐα (μ, 3) ως «φωνή βοώντος...», από τον Μαλαχία ως άγγελος...» (α, 3) και από τον Δαβίδ «ως λύχνος...»(Ψαλμ. Ρη, 105). Είναι **Άγιος** και **μέγας⁷**. **Άσκητής**. Έζησε πολύ αυστηρή ασκητική ζωή και μέ θεληματική απόλυτη φτώχεια για την εργασία της αρετής και την όμοίωση μέ Αυτόν του όποιου ύπηρεξε **προάγγελος**. Έγκατέλειψε τον κόσμο, την ανθρώπινη πολιτεία, όχι από μίσος, αλλά απογοητευμένος από την άμαρτία του κόσμου. Εκεί έγινε **μάρτυρας** της παρουσίας του Χριστού. **Προκήρυκας** της βασιλείας του Θεού, **διάκονος** και **υπηρέτης** του Μεσσία, **συνεργός**, ή **φωνή του Λόγου**, **Θεοδίδακτος** και **ένάρετος**, ο **έτοιμαστής** των ψυχών νά υποδεχθούν τον Κύριο. **Απόστολος**, διότι προσπάθησε νά πείση τους συγχρόνους του νά ακολουθήσουν τον Χριστό, βασιζόμενος στην εκτίμηση πού του έτρεφε ο λαός. Διακονεί και στην έξάπλωση του Ευαγγελίου. Είναι **Θεολόγος**, μέ τό σκίρτημα στην κοιλιά της μητέρας του, αποκαλώντας την Παναγία «μητέρα του Κυρίου μου». Ευαγγελίζετο την ειρήνην, τουτέστιν τον Χριστόν⁸» («Ο έν έμβρύω μαθητής, διά της φωνής των άγιών προφητών αναγγελόμενος⁹»

Ακούγοντας ο Ζαχαρίας τά ουρανόσταλτα λόγια άπαντά στον αρχάγγελο:

- «Όπως βλέπεις είμαστε υπερήλικες και ή Έλισάβεν είναι στείρα. Αυτά πού μου λέγεις είναι υπερφυσικά και μου είναι δύσκολο νά πιστέψω τά λόγια σου. Δώσε μου ένα σημείο για νά βεβαιωθώ;

«Από μία πρόχειρη ματιά φαίνεται νά υπέπεσε ο Ζαχαρίας στό άμάρτημα της άπιστίας. Όμως, σημειώνει ο όσιος Θεόδωρος ο Στουδίτης, τά λόγια αυτά του Ζαχαρία, προέρχονταν από μία δοκιμαζόμενη ψυχή, δέν είναι σφάλμα του, αλλά φανερώνουν ότι έπαθε τό ίδιο πρᾶγμα μέ τον μέγαν Απόστολο Θωμά· γιατί είναι παράλογο. Προφήτης αυτός και γνώστης των θείων πραγμάτων, νά άγνοή τούτο, ότι δηλαδή είναι δυνατόν στον Θεό νά ανακαινίση την φύση και νά μεταπλάση τό γήρας σε νεότητα και νά αποκαλύψη λύσεις σε άδιέξοδες και δυσχερείς καταστάσεις, όπως στην περίπτωση του Άβραάμ και της Σάρρας¹⁰».

- Ο αρχάγγελος του άπαντά: «Δέν άκουσες για την Σάρρα και τον Άβραάμ; Η Σάρρα ένῶ ήταν μεγάλης ήλικίας γέννησε. Έπειδή όμως άπίστησες στην Θεόδοτη έπαγγελία θά γίνης κωφάλαλος¹¹ μέχρι την γέννηση του Ίωάννου.

⁶ Γιατί ο Τίμιος Πρόδρομος είναι προτύπωση της Έκκλησίας και της δικής μας πολιτείας. Έκείνος γεννήθηκε από στείρα γυναίκα την Έλισάβεν, και έμεις γεννηθήκαμε από την Έκκλησία από τά έθνη, για την όποία έχει γραφεί: «ευχαριστήσου, στείρα, πού δέν γέννησες, βγάλε δυνατή φωνή και φώναξε έσύ πού δέν δοκίμασες ώδινες· [πόνους·] διότι περισσότερα είναι τά τέκνα της άνύπανδρης παρά εκείνης πού έχει άνδρα» (Ησ. 54,1). Έκείνον μετά την γέννηση κατεδίωκε μέ φονική μανία ο βρεφοκτόνος Ηρώδης πολεμώντας και εκείνον λόγω του μίσους προς τον Χριστό, αλλά αυτός βρήκε καταφύγιο στην έρημο...Επιτίθεται και εναντίον μας μετά την πνευματική γέννηση, δηλ. τό Βάπτισμά μας, ο νοητός «Ηρώδης», ο διάβολος, διώκοντας και αυτός τελευταίως τον Χριστόν έξ αιτίας μας». (Αγίου Γρηγορίου Παλαμά, όμιλία 40 (μ) ΕΠΕ, τόμ. 10, σελ. 542).

⁷ Περί πίστεως Α' Ε.Π.Ε τ. 13, σ. 275. Ο όρος «μέγας» σχετίζεται άμεσα μέ την ύψηλή του άποστολή και κλήση του νά υπερετήση στο αίώνιο σωτηριολογικό σχέδιο του Θεού.

⁸ Ναούμ κεφ. Α+Β, Ε.Π.Ε. τ. 23, σ. 222

⁹ Jadallah Jeries Al Marsi, Τό πρόσωπο του άγιου Ίωάννου του Προδρόμου στη Θεολογία του Κυρίλλου Αλεξανδρείας, Θεσσαλονίκη 2006, Διπλωματική εργασία.

¹⁰ Όσιος Θεόδωρος ο Στουδίτης, Λόγος στο Γενέσιον του Αγίου Προφήτου Προδρόμου... Προδρομάριον σ. 423

¹¹ Έμεινε κωφάλαλος άφ' ενός μέν για νά μή του υποβάλλουν έρωτήσεις, διότι είναι μεγάλη ή περιέργεια για νά άκούση κάποιος όλες τις λεπτομέρειες της όπτασίας, και άφ' έτέρου έξελθών τρόπον τινά από τις σωματικές του αισθήσεις και νά περιστρέφονται όλη του ή ύπαρξη γύρω από τό όραμα, νά κωφεύη στά μάτια λόγια πού κτυπούν άπλώς τον άέρα. (Όσιος Θεόδωρος ο Στουδίτης, Λόγος στο Γενέσιον του Αγίου Προφήτου Προδρόμου... Προδρομάριον σ. 425)

Ο ιερός Θεοφύλακτος Βουλγαρίας σημειώνει: «Καθώς ο γέροντας αυτός ήταν άκαρπος, όμως γέννησε γιού, τόν μεγαλύτερο από τούς Προφήτες· από τούς Ιουδαίους, πού ήταν άκαρποι πνευματικά, άπιστοι, από αυτούς γεννήθηκε διά της Παρθένου Μαρίας και εκ Πνεύματος Αγίου ο Λόγος του Θεού, ο Δεσπότης των προφητών· ενώ ήταν άπιστοι και άνυπάκουοι πίστεψαν και έγιναν καλόφωνοι, μεταδίδοντας τόν Λόγο του Θεού».

Γιά τήν σύλληψη του Ιωάννη αναφέρουμε μία γνώμη του αγίου Γρηγορίου του Παλαμά στον λόγο του: «Έγκώμιον εις τόν πάνσεπτον του Χριστού Πρόδρομον και Βαπτιστήν Ιωάννην¹²»

«Γιατί ακριβώς και ο μέγας Απόστολος Παύλος, προαναγγέλλοντας τό μυστήριο της αιώνιας ζωής, λέει: «Σπέρνεται σωμα υλικό, ανασταίνεται σωμα πνευματικό» (Α' Κορινθ. ιε, 44), δηλαδή σωμα πού θά ζή και θά κινείται μέ τήν υπερφυσική δύναμη του Αγίου Πνεύματος, στην αιώνια μακαριότητα. Έτσι και ο Ιωάννης συνελήφθηκε και συγκροτήθηκε ως φυσικό σωμα στην μητρική κοιλιά, μέ τήν παράδοση, όμως, χαρισματική επενέργεια του Αγίου Πνεύματος, αναδείχθηκε σωμα πνευματικό. Και μέ τή χάρη του Αγίου Πνεύματος, σκιρτώντας γεμάτος αγαλλίαση, άξιώσε τήν μητέρα πού τόν κυφοροούσε νά μιλήση προφητικά. Έτσι μέ δυνατή φωνή, χρησιμοποιώντας τή μητρική γλώσσα, εύλογοΰσε τόν Θεό και κήρυξε λαμπρόφωνα τήν Παρθένο, πού κυφοροΰσε, Μητέρα του Κυρίου και Εκείνον πού βρισκόταν στα σπλάχνα της, καρπό της κοιλιās της, γνωρίζοντάς την έτσι σ' όλους έγκυο συγχρόνως και παρθένο. Έτσι ο Ιωάννης όχι μόνο, όπως λέει ή Αγία Γραφή (Ησαΐα, 7, 15-16), πριν ακόμα γνωρίσει τό κακό διάλεξε τό αγαθό, αλλά και πριν ακόμα γνωρίσει τόν κόσμο, όντας έμβρυο, ήταν πάνω από τά εγκόσμια πράγματα».

Μετά τόν έκτο μήνα τήν επισκέπτεται ή Παρθένος Μαριάμ¹³, ή οποία είχε λάβει από τόν Αρχάγγελο τό μέγιστο άγγελμα της θείας σαρκώσεως του Χριστού, στό σπίτι του Ζαχαρίου και άσπάστηκε τήν Έλισάβετ. Τότε στα σπλάχνα της μέ τόν χαιρετισμό της Παρθένου σκίρτησε τό βρέφος της μέ αγαλλίαση. Αλλά και έμακάρισε τήν Παναγία, διά του στόματος της μητέρας του, ή οποία πλημμύρισε από Άγιο Πνεΰμα: «πόθεν μοι τούτο ίνα έλθη ή Μητέρα του Κυρίου μου προς έμένα;» (Λουκ. α 39 κ. έξ).

«Ω Ιωάννη, τό μακάριο βρέφος, τό ακοίμητο έμβρυον! Έσύ πού εισαι μέσα στην κοιλιά της μητέρας σου, πώς εισαι και έξω στον κόσμο; Ο άτελής σαν βρέφος, πώς συμπεριφέρεσαι σαν νά εισαι πληρέστατος και όλοτελής; Ο έξι μηνών, πώς εισαι σαν πολυχρόνιος γέροντας; Έσύ πού δέν μπορείς νά σκεφθής, πώς εισαι γνωστικώτατος; Έσύ πού δέν μπορείς νά αρθρώσεις λέξη, πώς εισαι εύφραδής; Πές μας, πές μας, έσύ πού συγκρατείσαι στον σκοτεινό χώρο της μητρικής κοιλιās, πού έχεις ακόμη ανενέργητη τήν όπτική δύναμη, πού δέν δέχεσαι ακόμη τόν θόρυβο της άκοης, πού δέν βγάζεις ακόμη διακριτικό ήχο φωνής, πού ακόμη δέν έλαβες πείρα της κινήσεως του περπατήματος, πού ακόμη δέν άσκησες τήν χαρακτηριστική τάση των παιδιών προς γέλια· μέ ποιό τρόπο βλέπεις; Πώς ακούς μέ προσοχή; Πώς θεολογείς; Πώς σκιρτάς; Από πού εύφραίνεσαι; Απάκρίσου σε μάς, άποκρίσου, ώ πανθαύμαστε!¹⁴»

Μετά από έννέα μήνες ή Έλισάβετ γέννησε. Τήν όγδόη ήμέρα συγκεντρώθηκαν οί συγγενείς και φίλοι νά κάνουν τήν περιτομή και νά του δώσουν τό όνομα. Σκέφτηκαν νά του δώσουν τό όνομα του πατέρα του Ζαχαρία. Η Έλισάβετ φωτισμένη από τό Άγιο Πνεΰμα τούς ειπε: «Τό παιδί θά όνομαστή Ιωάννης (πού έρμηνεύεται Θεού χάρις)».

Ρωτούν μέ νεΰματα τόν Ζαχαρία για νά τούς πη τήν γνώμη του. Τότε ζήτησε πινακίδιο και έγραψε: «Ιωάννης είναι τό όνομά του». Τότε λέει τό ιερό κείμενο «εθαύμασαν πάντες» (Λουκ. α, 63). Γιατί; Διότι οί γονείς χωρίς νά έχουν συννενοηθή, ανακοίνωσαν τό ίδιο όνομα, άποδεικνύοντας ότι αυτό είναι τό θέλημα του Θεού.

¹² Από τό βιβλίο: «Θείκό Λυχνάρι, ο Τίμιος Πρόδρομος», Έκδόσεις ΕΤΟΙΜΑΣΙΑ Ιεράς Μονής Τιμίου Προδρόμου Καρέα, Αττικής.

¹³ Μαριάμ σημαίνει ισχυρά, ένδοξος. (Άγιου Νεκταρίου, Πενταπόλεως, Ευαγγελική Ιστορία, σελ. 17).

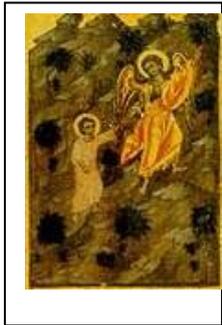
¹⁴ Προδρομάριον ό.π.π. σελ. 427. (Ομιλία του Όσίου Θεοδώρου του Στουδίτου στο Γενέσιον...)

Τότε λύθηκε ή γλώσσα του, άρχισε νά άκούη εύλογών τόν Θεόν. Ο Ζαχαρίας έχαριτώθηκε και έπροφήτευσε πρώτα γιά τόν Χριστόν και ύστερα γιά τήν άποστολή του Ίωάννου. «Θά είναι προφήτης του Ύψίστου. Θά κηρύξη ότι ήρθε ό σωτήρας του κόσμου, ό Μεσσίας, και θά έτοιμάση τούς δρόμους του Κυρίου. Θά διαλύση τό σκοτάδι τής άμαρτίας και όσοι εύρίσκονται στην πλάνη θά τούς άναστήση πνευματικά και θά κάνουν έργα σωτηρίας. (Λουκ. α 76 – 79).

Διά τών δύο αυτών θαυμάτων ό Θεός οίκονόμησε νά συλλογισθοῦν όλοι οί παρευρισκόμενοι, περι του γεννηθέντος παιδιού, ότι θά είναι μέγας και όταν έμελλε νά μαρτυρήση περι του Χριστού, νά είναι άξιόπιστος ή μαρτυρία του.

Τό παιδί αύξανε κατά τήν σωματική ήλικία αλλά μαζί συνευζάνοντο και τά πνευματικά χαρίσματα. (Λουκ. α, 80)

Μετά τήν αίμοσταγή διαταγή του Ήρώδη νά θανατωθοῦν τά παιδιά όλα όσα ήταν μέχρι δύο ετών, ό μικρός Ίησους έφυγε στην Αίγυπτο, μετά από θεία επέμβαση, ή δέ Έλισάβετ κυνηγημένη από στρατιώτες, κατά τήν παράδοση βρέθηκε σ' ένα βουνό. Προσευχομένη είπε: «όρος δέξου μητέρα μετά τέκνου», Τό βουνό άνοιξε και οί δύο βρέθηκαν στην έρημο.

Κατά τόν Γεώργιο Κεδρηνό¹⁵, ή Έλισάβετ μέ τόν Ίωάννη γιά σαράντα ήμέρες καθόταν σ' ένα σπήλαιο. Μετά τήν κοίμηση τής Έλισάβετ ό Ίωάννης τρεφόταν από Άγγελο μέχρι τήν ήλικία πού μπορούσε μόνος του.

Στους Χαιρετισμούς τούς Τιμίου Προδρόμου¹⁶ αναφέρονται τά έξής γιά τήν ζωή του στην έρημο: «έκ μαστών ό Άγγελος τόν Άγγελον φέρων...γάρ εύθύς μητρικών, προς αυτήν (τήν έρημο), μετέβης κατοικείν, Πρόδρομε, ούκ οίνου ούδέ σίκερα (μεθυστικό ποτό) πιείν».

Όταν άκούς, λέει ό άγιος Ίωάννης ό Χρυσόστομος, ότι άπεστάλη από τόν Θεό μήν νομίζης ότι τίποτε από όσα λέει εκείνος είναι ανθρώπινο. Γιατί δέν όμιλεί πράγματα δικά του, αλλά εκείνου ό όποιος τόν απέστειλε, γι' αυτό, άλλωστε, και προσαγορεύεται άγγελος. Τό προσόν του άγγέλου είναι ότι δέν λέει τίποτε δικό του¹⁷.

«Επειδή δέ δέν ήταν άξιος ό κόσμος, διέμενε «έξ απαλών ονύχων» (βρέφος), θά λέγαμε, συνεχώς στην έρημο, ζώντας βίο άπλό, άμέριμνο, άπέριττο, χωρίς λύπη, άμέτοχο από τιποτένια πάθη, άνώτερο από τήν τιποτένια και ύλιστική ήδονή, πού κολακεύει μόνο τό σώμα και τίς σωματικές αισθήσεις· ζώντας μόνο διά τόν Θεό, βλέποντας μόνο τόν Θεόν, έχοντας τρυφή του τόν Θεό. Ζούσε σάν σ' ένα τόπο άνυψωμένο από τήν γή...¹⁸». Ζούσε τόν τέλει ήσυχαστικό τρόπο ζωής, όπως αναγράφει ό άγιος Γρηγόριος ό Παλαμάς στην όμιλία στά Εισόδια τής Θεοτόκου, όπου παρουσιάζει τήν Θεοτόκο πρότυπο ήσυχαστικής ζωής¹⁹, γιά τό όποιο θά μιλήσουμε πιό κάτω.

Ο Τίμιος Πρόδρομος ζούσε, όπως αναφέρεται στό Λειμωνάριο του Ίωάννου Μόσχου²⁰, στό σπήλαιο και ό τόπος εκείνος ονομάζετο τής Σάψας. Αριστερά του βρίσκεται ό χείμαρος Χωράθ, είναι τό μέρος πού έστειλε ό Θεός τόν Ήλία τόν Θεοσίτη κατά τόν καιρό τής άβροχίας. (Γ' Βασιλ. Ιζ, 3). Κάποιος γέροντας από τή μονή του άββά Εύστοργίου, θέλησε νά πάη γιά νά προσκυνήση στό Όρος Σινά. Στο δρόμο τόν έπιασαν ρίγη και πυρετός και αναγκάστηκε νά βρη μία σπηλιά γιά νά αναπαυθη. Πέρασαν τρεις ήμέρες και ό γέροντας δέν μπορούσε νά κινηθη. Βλέπει στόν ύπνο του κάποιον πού του έλεγε: «Πές μου γέροντα πού θέλεις νά πᾶς;»

Απαντά σ' αυτόν πού παρουσιάστηκε: «Στό Όρος Σινά». Του λέγει ό άλλος: «Μή, σέ παρακαλώ, μήν πηγαίνεις». Ο γέροντας δέν πείστηκε. Τήν έπόμενη νύχτα του παρουσιάζεται ξανά ό ίδιος μέ

¹⁵ P.G 121, 365

¹⁶ Ποίημα του κυρ Ραμματά, Ίερά Μονή Διονυσίου Αγίου Όρους

¹⁷ Ίερού Χρυσοστόμου, ύπόμνημα στό κατά Ίωάννη Ευαγγέλιον ΕΠΕ, τό. 10^{ος}, σελ. 561

¹⁸ Πρόδρομάριον ό. π. π. 479, όμιλία μ' του άγίου Γρηγορίου του Παλαμά.

¹⁹ «Και έτσι ζούσε (ή Θεοτόκος) λοιπόν σάν στό παράδεισο, βίο απαράσκευο, άφρόντιστο, άμέριμνο, άμέτοχο άγενών παθών, ζώντας μόνο γιά τό Θεό, βλεπόμενη μόνο από τό Θεό, τρεφόμενη μόνο από τό Θεό και γενικά άφιερωμένη συνεχώς στό Θεό. (Απόσπασμα από τίς Πατερικές εκδόσεις «Γρηγόριος ό Παλαμάς», ΕΠΕ, τόμος 11^{ος}).

²⁰ Έκδοση Ίεράς Μονής Σταυρονικήτα -- Αγίου Όρους, σελ. 12

τό ἴδιο παρουσιαστικό καί τοῦ λέει: «Τί θέλεις καλόγερε, νά κουραστῆς; Ἄκουσέ μέ καί μὴν πηγαίνεις πουθενά».

Τοῦ λέει ὁ γέροντας: «Καί ἐσύ ποιός εἶσαι;»

Τοῦ ἀπαντᾷ ὁ ἐμφανισθείς: «ἐγώ εἶμαι ὁ Ἰωάννης ὁ Βαπτιστής· καί γι' αὐτό σοῦ λέω νά μὴν πᾶς πουθενά, γιατί τοῦτο τό μικρό σπήλαιο εἶναι μεγαλύτερο ἀπό τό Ὅρος Σινά. Ἐπειδή πολλές φορές ὁ Κύριός μας Ἰησοῦς Χριστός ἦρθε σέ τοῦτο νά μέ ἐπισκεφτῆ. Δῶς' μου λοιπόν τόν λόγο σου ὅτι θά κατοικήσης ἐδῶ κι ἐγώ σοῦ δίνω τήν υἰεῖα». Ὁ γέροντας δέχτηκε καί ἔμεινε μέχρι τέλους τῆς ζωῆς του.

Ποιά ἡ κατάσταση τοῦ Ἰουδαϊκοῦ ἔθνους ἐπί Ἰωάννου

Ἦταν ἡ ἐποχή μεταβατική γιά τό Ἰουδαϊκό ἔθνος καί πλήρης ἀμφιβολίας καί πολιτικῆς ἀβεβαιότητος. Ἡ θρησκευτική καί ἠθική κατάσταση τῶν Ἰουδαίων ἦταν οἰκτρά. Ἡ αὐστηρότητα τῶν ἠθῶν εἶχε ἐκλείψει. Τά ὑψίστα ἐκκλησιαστικά ἀξιώματα δινόταν στούς εὐνοούμενους ὑπό τῶν Ρωμαίων. Ἡ κακία κορυφωνόταν καί ἡ τήρηση ὠρισμένων τύπων ἐθεωρεῖτο τό πᾶν. Τό δίκαιο καταπατεῖτο καί οἱ ἀδύνατοι καί φτωχοί στέναζαν κάτω ἀπό τήν ἐπίδραση τῶν ἰσχυρῶν πού τούς καταπατοῦσαν. Κάθε φωνή διαμαρτυρίας δέν ἔφθανε ποτέ ἐκεῖ πού ἔπρεπε καί πνιγόταν ἀπό τούς ἰσχυρούς²¹.

Ἡ ἀσκηση τοῦ Τιμίου Προδρόμου

«Πᾶσαν ἀρετήν ἐξήσκησας πᾶσαν ἁμαρτίαν ἀπό καρδίας ἐμίσησας καί τήν τρίβον τῆς μετανοίας τοῖς ἀνθρώποις, μάκαρ, ἔδειξας²²».

Ἐζησε ἡσυχαστική ζωή σύμφωνα μέ τόν λόγο τοῦ ἁγίου Γρηγορίου τοῦ Παλαμᾶ. Ζωή ἀσκητική, συνομιλοῦσε μέ τόν Δημιουργό μέσα ἀπό τήν ἀδιάλειπτη καθαρῆ προσευχή, ἀγρυπνώντας.

«Ἡ ζωή του, γράφει ὁ Μ. Βασίλειος²³, ὑπῆρξε μία συνεχῆς νηστεία (Λουκ. 24, 43). Δέν διέθετε τίποτε ἀπολύτως γιά τήν σωματική του ἀνάπαυση. Ἦταν πολύ αὐστηρός γιά τόν ἑαυτό του καί πολύ ἐπιεικής γιά τούς ἄλλους. Ὁ ἀκριβῆς φιλόσοφος, ὅπου κι ἂν εὐρίσκεται, ἔχει πάντα συγκεντρωμένο τό νοῦ του μέσα στό φυσικό του ἀσκητήριο στήν πνευματική καρδιά, καί φιλοσοφεῖ γι' αὐτά πού πρέπει. Δέν ἀρμόζει στόν ἀσκητή νά πλανιέται ὁ νοῦς ἐδῶ καί ἐκεῖ, ἀλλά νά προσέχη τόν ἑαυτό του νά εἶναι προσανατολισμένος μόνο στό Θεό²⁴».

Ποιά εἶναι ἡ ἡσυχαστική ζωή τῆς Ὁρθοδόξου Παραδόσεως;

Ὁ ἄνθρωπος ἔχει οὐσία καί ἐνέργεια, ἡ οὐσία εἶναι ἡ πνευματική καρδιά καί ἡ ἐνέργεια πραγματοποιεῖ δύο παράλληλες ἐργασίες. Ὁ νοῦς ἔχει μνήμη Θεοῦ καί πρέπει νά εἶναι στήν καρδιά προσευχόμενος, καί ἡ λογική - διάνοια νά ἀσχολεῖται μέ τά καθημερινά θέματα. Τί ἔγινε μετά τήν πτώση; Ὁ νοῦς, διά τῆς λογικῆς τῶν αἰσθήσεων καί τῆς φαντασίας, διασκορπίστηκε στά κτίσματα καί ἔγινε «αἰχμάλωτος» τῆς λογικῆς. Ἐγινε ὁ ἄνθρωπος «ἐκτός ἑαυτοῦ» κατήντησε νά τρέφη τά πάθη του καί ὑπετάγη στόν διάβολο. Ὁ νοῦς γέμισε ἀπό λογισμούς καλούς καί κακούς, πού προέρχονται ἀπό τήν λογική διά τῶν αἰσθήσεων τῆς μνήμης καί τῆς φαντασίας καί ὡς τροφοδότης πού εἶναι τῆς καρδιάς, τά μεταφέρει ἐκεῖ. Ἐτσι ἡ καρδιά σκοτίζεται καί γίνεται ἀκάθαρτη. Ὁ νοῦς γνωρίζει καί πιστεύει ὅ, τι ὑποπίπτει στίς αἰσθήσεις του, καί φθάνει ἀκόμη καί στήν ἄρνηση τοῦ Θεοῦ, τόν ταυτίζει μέ τό περιβάλλον, ὡς προϊόν τοῦ ἐγκεφάλου. Γίνεται εἰδωλόλατρες, λατρεύει τήν κτίση καί ὄχι τόν Κτίσαντα. Τό παθαίνει αὐτό, γιατί δέν χρησιμοποιεῖ τό σωστό ὄργανο, νά τόν ἀναζητήση, δηλαδή, μέ καθαρό νοῦ καί πίστη. Ἡ λογική - διάνοια πρέπει νά εἶναι ὑπηρετής τοῦ νοῦ καί ὄχι κυβερνήτης του. Ὁ ρόλος τῆς εἶναι νά διατυπώνει μέ λογικές προτάσεις αὐτά πού «βλέπει» καί «γνωρίζει ὁ νοῦς, ὅταν εἶναι φωτισμένος διά τῆς ἀκτίστου θείας

²¹ Ἐπισκόπου Μαρεωτίδος Ἀθανασίου, Ἰωάννης ὁ Βαπτιστής, Ἀνάτυπο ἐκ τοῦ Πανταίνου, Ἀλεξάνδρεια 1950,σελ.4

²² Παρακλητική ἤχος δος, ὠδή γ

²³ Μ. Βασιλείου ἔργα, Ε.Π.Ε, τόμ. 6^{ος}, 8^{ος}, σελ. 265

²⁴ Ἀπό τό βιβλίον: «Θεῖκό Λυχνάρι, ὁ Τιμίος Προδρόμος» Ἐκδόσεις ΕΤΟΙΜΑΣΙΑ Ἱερᾶς Μονῆς Τιμίου Προδρόμου....»

Χάριτος καί προσευχόμενος ἀδιάλειπτα ἐντός τῆς καρδιάς²⁵. Καί πῶς ἐπιστρέφει ὁ νοῦς στήν καρδιά;

Ὅταν ὁ ἄνθρωπος εἶναι ἀπερίσπαστος ἀπό τίς κοσμικές φροντίδες καί μέριμνες, καί ἀπό τόν περισπασμό, τήν περιπλάνηση τοῦ νοῦ καί τόν προσανατολίζει πρὸς τόν Θεό, ἔχοντας βοηθό τήν θεία Χάρη καί τήν ἀδιάλειπτη προσευχή, φθάνει στήν μετάνοια, γιατί ὁ νοῦς ἔχει βρεῖ τόν δρόμον πρὸς τήν ἀνακάλυψη τοῦ ἑαυτοῦ του, κλαίει καί θρηνεῖ γιά τήν κατάσταση πού ἔχουν καταντήσει τήν καρδιά οἱ ἁμαρτίες καί τά πάθη, οἱ λογισμοί καί οἱ ἐπιθυμίες.

Μελετώντας τόν θεῖο λόγο, τήν Ἁγία Γραφή καί τούς Πατέρες, ἐπίσης, τό παντοδύναμο θεῖο ὄνομα τοῦ Κυρίου μας μέ τήν εὐχή: «Κύριε Ἰησοῦ Χριστέ, ἐλέησόν με», καί μέ τήν κατάλληλη προετοιμασία τῆς ἐξομολογήσεως καί τῆς θείας Κοινωνίας, αὐτοί εἶναι οἱ τρεῖς βασικοί τρόποι τῆς καθόδου τοῦ νοῦ στήν καρδιά.

Αὐτή εἶναι ἡ διαδικασία τῆς ἡσυχίας. Ἀλλά τί εἶναι ἡ ἡσυχία; Ἡ σωματική εἶναι ὁ ἡσυχαστικός τρόπος καί ἡ προσπάθεια νά μειώση ὁ ἄνθρωπος, κατά τό δυνατόν, τίς ἐξωτερικές παραστάσεις καί τίς εἰκόνες πού προσφέρουν στήν ψυχή οἱ αἰσθήσεις.

Ἡ νοερά ἡσυχία, ἡ νήψη [ἡ ἐγρήγορηση] νά μὴ δέχεται τούς λογισμούς, (σκέψεις μέ εἰκόνες), νά διατηρῆ ὁ νοῦς τήν ἀδιάλειπτη προσευχή, ὁ νοῦς καί ἡ καρδιά νά εἶναι ἀφιερωμένα ἀποκλειστικά στόν Θεό.

Ὁ καλύτερος τρόπος γιά νά ἀντιμετωπίσουμε τούς λογισμούς εἶναι ἡ περιφρόνηση καί ἡ προσευχή καί ἡ ἄρνησή μας νά ἀνοίγουμε συζητήσεις μαζί τους, προφυλάσσουμε τόν νοῦ μας ἀπό λογισμούς μέ τήν προσευχή πού εἶναι τό ἀποτελεσματικώτερο ὄπλο ἐναντίον τους.

Μέ τήν κάθοδο τοῦ νοῦ στήν καρδιά, δηλαδή, τήν ἔνωση τοῦ νοῦ μέ τήν καρδιά, τότε ὁ ἄνθρωπος εἶναι δυνατόν νά ἀγαπήσῃ τόν Θεόν μέ ὅλη τήν ψυχή του καί τόν πλησίον σάν τόν ἑαυτό του καί ἔτσι ἐκπληρώνει τίς θεῖες ἐντολές. Καί ὅπως ἀναφέρει τό δοξαστικό τῶν αἰῶν στήν Ἀκολουθία τοῦ Γενεσίου τοῦ Τιμίου Προδρόμου: «εἶχε μέν τό κατά φύσιν²⁶, ἔφυγε τό παρά φύσιν²⁷ ὑπέρ φύσιν²⁸ ἀγωνισάμενος. Αὐτόν ἅπαντες πιστοί, ἐν ἀρεταῖς μιμούμενοι...», [ἀγωνίστηκε ὑπερφυσικά. Αὐτοῦ ὅλοι οἱ πιστοί νά μιμηθοῦμε τίς ἀρετές], δι' αὐτοῦ τοῦ τρόπου: «ὑψώθη τῷ θεῷ ἔρωτι, ἐφάνη τῶν γηγῆνων ἀνώτερος²⁹».

Μέ αὐτόν τόν τρόπο καθαρίζεται ἡ καρδιά καί ἔρχεται τό Ἅγιο Πνεῦμα καί κατοικεῖ στήν καρδιά τοῦ ἀνθρώπου καί προσεύχεται γιά λογαριασμό τοῦ ἀνθρώπου. Τότε ὁ ἄνθρωπος γίνεται ναός τοῦ Παναγίου Πνεύματος. Αὐτή ἡ πνευματική κατάσταση λέγεται φωτισμός τοῦ νοῦ. Εἶναι τό δεύτερο σκαλοπάτι τῆς πνευματικῆς καταστάσεως· προηγεῖται ἡ κάθαρση τῆς καρδιάς ἀπό τά πάθη, ἀκολουθεῖ ὁ φωτισμός τοῦ νοῦ. Τότε ὁ ἄνθρωπος καθίσταται πλημμυρισμένος ἀπό τό θεῖο καί Ἄκτιστο Φῶς, τοῦ χαρίζεται τό τρίτο στάδιο τῆς πνευματικῆς ζωῆς, ἡ θέωση.

Οἱ παλαιοὶ ἀσκητές τῆς ἐρήμου τῆς Αἰγύπτου μελετοῦσαν τούς Ψαλμούς τοῦ Δαβὶδ καί ἀπό αὐτούς χρησιμοποιοῦσαν μικρές προσευχές πού ἐπαναλάμβαναν ἀδιάλειπτα, ὅπως: «Ὁ Θεός εἰς τήν βοήθειάν μου πρόσχε· εἰς τό βοηθησαί με σπεῦσον» (Ψαλμ. 69, 2). Πρέπει νά λέγεται ἡ μικρὴ αὐτὴ προσευχή, κάθε προσευχή, μέ πολλή ταπείνωση, γιά νά κρατηθῇ ὁ νοῦς στήν μνήμη τοῦ Θεοῦ ἀδιάλειπτα. Δέν ἔχει ἐπιλεχθεῖ τυχαῖα καί χωρὶς νόημα αὐτὴ ἡ φράση. Αὐτὴ ἐκφράζει ὅλα τά βιώματα, στὰ ὁποῖα εἶναι ἐπιδεκτικὴ ἡ ἀνθρώπινη φύση³⁰.

²⁵ Ἱερομονάχου Σάββα Ἀγιορείτου, Ἡ Θεραπεία τῆς ψυχῆς κατὰ τόν Γέροντα Πορφύριο, Β' ἔκδ. σελ. 15-18, ὑποσημ. 4.

²⁶ Τό κατά φύση. Αναφέρεται στήν πνευματικὴ καρδιά πού εἶναι ἡ ρίζα καί ἡ ἀρχὴ καί ἡ πηγὴ τῶν φυσικῶν δυνάμεων τοῦ σώματος καί τῆς ψυχῆς, τῆς νοερᾶς τῆς λογιστικῆς καί τῆς θελητικῆς». Ἀγίου Νικοδήμου τοῦ Ἀγιορείτου, Συμβουλευτικὸν ἐγχειρίδιον, σελ. 110)

²⁷ Ἡ καρδιά εἶναι τό κέντρο παραφυσικόν, γιατί ὅλα τά πάθη καί οἱ βλάσφημοι καί πονηροὶ λογισμοὶ καί κακίες, ἐπιθυμίες καί συγκαταθέσεις ἀπὸ τήν καρδιά γεννιῶνται καί σ' αὐτὴν βρίσκονται. (Ἀγίου Νικοδήμου Ἀγιορείτου, ὁ.π.π. σελ. 114).

²⁸ Ἡ Καρδιά εἶναι κέντρο ὑπερφυσικόν, γιατί ἡ ὑπερφυσικὴ Χάρις τοῦ Θεοῦ, πού τήν λάβαμε μέ τό Βάπτισμα βρίσκειται στήν καρδιά σάν σέ θρόνο. (Ἀγίου Νικοδήμου, ὁ.π.π.σελ. 113)

²⁹ Παρακλητικὸς κανὼν Μαλαξοῦ, Προδρομάριον ὁ.π.π. σελ. 287

³⁰ Αββᾶ Κασσιανοῦ, Συνομιλίες μέ τούς Πατέρες τῆς Ἐρήμου, τόμ. Α' «Ἐτοιμασία», σελ. 376.

Βέβαια, αυτή ή μεγάλη πνευματική κατάσταση είναι για όλους τούς ανθρώπους και είναι ό στόχος τού κάθε ανθρώπου.

Ο άγιος Ιωάννης ό Πρόδρομος έγινε πρότυπο τών ήσυχαστών μοναχών³¹. «Ο μοναχός πού αγαπά τήν ήσυχία αγαπάται από τόν Θεό, επειδή και αυτός, αγαπώντας τόν Θεό, θέλει μόνο μέ Αυτόν νά συνομιλή μέσω τής καθαρᾶς προσευχῆς, και ενώ ζει στήν γή, φαντάζεται τά ουράνια. Γιατί όλος ό νοῦς φροντίζει τό πῶς νά ἀρέση στό Θεό και νά γίνη ναός τού Αγίου Πνεύματός του. Ο μοναχός αυτός κλίνει πάντοτε τόν αὐχένα του κάτω από τόν ελαφρό και καλό ζυγό τού Χριστού και, παραβλέποντας όλα τά όρατά, ποθει τά άόρατα, ή, καλύτερα, τά ύπομένει όλα ποθώντας τόν άόρατο σάν νά τόν βλέπη. Οί μοναχοί αυτοί συναγωνίζονται μέ τήν ζωή τους, τούς άγγέλους επιδιώκοντας πάντοτε τήν ἔρημο, ώστε συνομιλώντας μέσα στήν ήσυχία και άμεριμνησία μέ τόν Θεό, νά καταστήσουν τόν νοῦ τους άκηλίδωτο καθρέπτη, παρόμοιο μέ τόν νοῦ τού Πρόδρομου και Βαπτιστή τού Κυρίου Ιωάννη.

Η ένδυμασία του

«ταῖς θριξί τῆς καμήλου σκεπόμενος³²»

Ο Όσιος Θεόδωρος ό Στουδίτης λέγει: «Ο μέγας Εὐαγγελιστής Ματθαῖος περιγράφει τόν χιτῶνα τού Προδρόμου, «ἀποίκλον, ἀδιακόσμητον, ἀπέριπτον και άπλοῦν». Φοράει έναν χιτῶνα σκληρό από τρίχες καμήλου, καμηλλοτριχένδυτος³³. Δί' αὐτοῦ τού ένδύματος κηρύττει στόν λαό ότι είναι σύμβολο τής νεκρώσεως τής άμαρτίας.

Η καμήλα είναι μεταξύ καθαροῦ και άκαθάρτου ζώου κατά τόν Μωσαϊκό Νόμο, γιατί είναι μυρικαστικό και άκάθαρο καθώς δέν είναι σχισμένα τά πόδια της, όπως τού προβάτου. Μέ τόν τρόπο αυτό κηρύττει ό Ιωάννης ότι είναι μεταξύ σκιάς και Χάριτος, τής Παλαιᾶς Διαθήκης και τής Νέας Διαθήκης. Είναι μεταξύ σκότους (ειδωλολατρῶν) και φωτός τού πιστοῦ Ιουδαϊκοῦ λαοῦ στόν άληθινό Θεό.

Η καμήλα έχει και άλλη συμβολική σημασία, είναι τό πιό ύπομονετικό ζῶο τής ἔρημου.

Υπομονή και επιμονή θέλει και ή άσκησή του στήν σκληρή ἔρημο. Φόρεσε, λοιπόν, τό ρούχο πού αρχικά καμμιά επικοινωνία δέν τόν δένει μέ τούς ανθρώπους τής εποχῆς του. Αλλά, ενώ ή εμφάνισή του είναι τόσο άπλή και άσκητική, ή παρουσία του είναι σοβαρή, επιβλητική, ήγεμονική. Η ἔξαιρετική του άπλότητα τού δίνει ένα συγκλονιστικό μεγαλειό.

Ο συμβολισμός αὐτοῦ τού καρτερικοῦ ζώου μέ τήν άπαράμιλλη άντοχή στήν πείνα και τήν δίψα κάτω από αντίξοες συνθήκες, δείχνει τίς περιπέτειες τού ανθρώπου μέσα στήν ζωή και τό χρόνο και τήν άποφασιστικότητά του νά συνεχίση νά παλεύη κόντρα στίς ἑλλείψεις και τίς στερησεις.

Η ζώνη του

«ζώνη δερματίνη τε διεζωσμένος³⁴»

Η ζώνη, πού φορούσε στήν μέση, για νά κινεῖται ελεύθερα στίς διάφορες εργασίες, κατασκευάζεται από δέρμα νεκροῦ ζώου και μέ αυτή διδάσκει ότι μέ τόν άσκητικό του άγώνα έχει νεκρώσει σαρκικό φρόνημα και επιθυμίες και μπορεῖ νά είναι εὐθυτενής για τήν Βασιλεία τών ουρανῶν.

Γιά τόν μακαριστό Γέροντα Σωφρόνιο τού Έσσεξ, δέν ύπάρχει μεγαλύτερο θαῦμα στόν κόσμο από τήν στιγμή αὐτή, όταν τό άκτιστο ή θεία Χάρις ένώνεται μέ τόν κτιστό νοῦ. Η μελέτη τού θείου Όνόματος «Κύριε Ιησοῦ Χριστέ, ἑλέησόν με», είναι περιεκτική όλοκληρου τής Όρθοδόξου πίστεώς μας. Η λέξη «Κύριε» αναφέρεται στήν Θεότητα τού Χριστοῦ, «Ιησοῦ» στήν ανθρωπότητα, «Χριστέ» ότι είναι ό Θεάνθρωπος και «ἑλέησόν με» ζητάμε τό ἔλεος τού Θεοῦ, τήν Χάρη Του γιατί ἑμεῖς εἴμαστε ανύμποροι νά κάνουμε κάποια Θεοφιλή πράξη, ή νά πούμε έναν ψυχωφελή λόγο ή νά πραγματοποιήσουμε μία θεάρεστη σκέψη. Τό θείο Όνομα είναι άχώριστο από τό Πρόσωπο τού Χριστοῦ μας, και γί' αὐτό είναι ικανό νά μας μεταδώση τήν σωτήρια ἐνέργειά Του.

³¹ Αντιόχου Μοναχοῦ πρὸς Εὐστάθιον, περί ήσυχίας 13Δ άπαντα.

³² Προδρομάριον, ὁ.π.π., σελ. 107

³³ Προδρομάριον, ὁ.π.π. σελ. 294

³⁴ Προδρομάριον, ὁ.π.π. σελ. 107

Πρέπει ό κάθε άνθρωπος, άν θέλη νά μιμηθῆ τόν Ἰωάννη, νά «στεγνώση» τήν σάρκα του μέ τήν ἐγκράτεια καί τήν κακοπάθεια καί νά κυβερνᾷ τίς ὀρέξεις της. Σέ αντίθετη περίπτωση, όταν τήν τρέφουμε καί τήν θάλπουμε, γίνεται σάν τήν μαλακή λάσπη καί βρωμιά πού κυλίνουνται τά γουρούνια (δλαδή τά σαρκικά πάθη) μέ εὐχαρίστηση. Αυτό διδάσκει ἡ ζώνη του.

Ἡ ζώνη πού φοροῦσε, θέλει ἐπεξεργασία καί κόπο γιά νά γίνη, καί ἤθελε νά διδάξη ὅτι θέλει κόπο ἡ ἐγκράτεια τοῦ σώματος, γιά νά νέκρωθοῦν οἱ ἐπιθυμίες τῆς σάρκας, καί νά βιώνη τήν εὐσέβεια. Ζοῦσε μέ μεγάλη κακοπάθεια καί τέλεια ἀκτημοσύνη.

Σέ ἕνα τροπάριο τῆς Παρακλητικῆς ἀναφέρεται γιά τήν ἀσκητική ζωή τοῦ Ἰωάννου: «Πᾶσαν ἀρετὴν ἐξήσκησας πᾶσαν ἀμαρτίαν, ἀπό καρδίας ἐμίσησας...³⁵»

Γιατί χρησιμοποιοῦσε ζώνη;

Ὁ ἱερός Χρυσόστομος ἀπαντᾷ: Ἐπειδὴ ἦταν συνεχῶς ἀπασχολημένος σέ ἐργασία, εἴτε σέ ὀδοιπορία, εἴτε ἐκοπίαζε καί ταλαιπωρεῖτο μέ κάτι πού ἔπρεπε νά γίνη. Ἐπίσης, γιατί περιφρονοῦσε κάθε καλλωπισμό καί ἐπεδίωκε συστηματικά τήν σκληραγωγία. Γί' αὐτό τόν ἐγκωμίασε καί ὁ Χριστός μέ τά λόγια: «Τί ἐξήλθετε ἰδεῖν; ἄνθρωπον ἐν μαλακοῖς ἱματίοις ἡμφιεσμένον; ἰδοὺ οἱ τά μαλακά φοροῦντες, ἐν τοῖς οἴκοις τῶν βασιλέων εἰσίν³⁶ (Λουκ. 7,25)».

Ἡ τροφή του ἦταν λιτή, μόνο ἀκρίδες καί ἄγριο μέλι, τό ὅποιο εὗρισκε σέ σχισμές πετρῶν ἢ δένδρων. Ἐξ αἰτίας ἐλλείψεως νεροῦ καί ποικιλίας φυτῶν, ἦταν πικρό ἀηδές στήν γεύση. Οἱ ἀκρίδες³⁷ εἶναι ζωῦφια τά ὅποια ξηραίνουν στόν ἥλιο, τίς κάνουν σάν ἀλεύρι καί μέ μέλι τίς τρῶνε. Ἄλλοι ἐρμηνευτές³⁸ λένε ὅτι ἦταν τά βλαστάρια τῶν φυτῶν, καί οἱ δύο ἐρμηνεῖες εἶναι δεκτές.

Ἡ τροφή του

Δέν ἔτρωγε μαγειρεμένο φαγητό, καί ὁ ὕμνογράφος τόν ἀποκαλεῖ ἀκριδομελίτροφο³⁹. Τρεφόταν μέ ἀκρίδες, δηλαδή, μέ τίς τρυφερές ἄκρες τῶν βοτάνων, καί μέ μέλι ἄγριο, πού εὗρισκε στά λιγοστά δένδρα, κυρίως ὁμως στίς σχισμές τῶν βράχων.

Ἐπῆρχαν καί τά βότανα πού λεγόταν μέλαγμα ἢ μελέαγρα, πού φύτρωναν χωρίς καλλιέργεια, ἀπό τά ὅποια ἔτρωγε τίς ρίζες των. Ἐπίσης ὑπῆρχαν καί τά ἀκρόδρα ἢ ἀκρόδρα πού ἦταν καρποί⁴⁰.

Ἐπάρχει καί μία ἄλλη ἀποψη ὅτι οἱ ἀκρίδες ἦταν μικρά ζωῦφια, σάν τά σαλιγκάρια, τά στέγνωνε καί τά ἀνακάτευε, γινόταν σκόνη (σάν ἀλεύρι) καί τά ἔτρωγε μέ ἄγριο μέλι.

Ἡ ἀποστολή του

Σέ ἕνα κάθισμα τοῦ ὄρθρου στήν Ἀκολουθία τῆς Συλλήψεως τοῦ Τιμίου Προδρόμου ἀναφέρονται τά ἐξῆς: «Ὁ ἱερός Βαπτιστής, κηρύξας μετάνοιαν, φανερώσας Χριστόν, γενόμενον ἄνθρωπον...»

Ὁ σκοπός τοῦ Ἰωάννου ἦταν νά προτοιμάσῃ τόν ἐρχομό τοῦ Μεσσία καί νά τόν ὑποδείξῃ στοὺς ἀνθρώπους.

Ὁ στόχος του - κατά τόν ἅγιο Ἰωάννη τόν Χρυσόστομο - ἦταν νά φέρῃ σέ ἐπίγνωση τῶν ἀμαρτιῶν τοὺς ἀνθρώπους. Αυτό ἐφάνερωσε καί ἡ ἐνδυμασία του, πού ἦταν ἐνδυμασία μετανοίας καί ἐξομολογήσεως. Αυτό ἦταν καί τό νόημα τοῦ κηρύγματός του. Ποιήσατε [νά κάνετε καρπούς μετανοίας]. Ἡ συναίσθηση τῶν ἀμαρτιῶν θά τοὺς ὀδηγοῦσε στήν ἀναζήτηση τοῦ λυτρωτοῦ καί στήν ἐπιθυμία τῆς ἀφέσεώς των, καί αὐτό ἦταν τό ἔργο τοῦ Ἰωάννου νά τοὺς πείσῃ νά μετανοήσουν. Προσπαθοῦσε νά τοὺς κάνῃ νά καταδικάσουν τόν ἑαυτόν τους καί νά σπεύσουν νά λάβουν τήν ἄφεση. Ὡστε τό βάπτισμα τοῦ Ἰωάννου ἦταν Βάπτισμα ἐλπίδας καί προσμονῆς,

³⁵ Παρακλητικὴ ἤχος δ', Τρίτη πρωῆ, γ' ὠδή.

³⁶ Ἐρμηνεία τοῦ κατὰ Ματθαῖον εὐαγγέλιον Ε.Π.Ε. τόμ. 9^{ος}, Ομιλία Ι. σελ. 333

³⁷ Ἰσίδωρος Πηλουσιώτης ἐπιστολὴ ΡΛΒ', ΡΓ, 78, 269

³⁸ Μ. Ἀθανάσιος ἐρμηνεία στό κατὰ Ματθαῖον Εὐαγγέλιον, ΡΓ, 27, 1364

³⁹ Προδρόμαριον ὁ. π. π.

⁴⁰ Ὁμιλία τοῦ ἁγίου Γρηγορίου τοῦ Παλαμᾶ γιά τόν Τίμιο Πρόδρομο Ἀπό τό βιβλίον: «Θεῖκό Λυχνάρι, ὁ Τίμιος Πρόδρομος» Ἐκδόσεις ΕΤΟΙΜΑΣΙΑ Ἱεράς Μονῆς Τιμίου Προδρόμου....»

προετοίμαζε τό ἄλλο (βάπτισμα τοῦ Ἁγίου Πνεύματος), καί γι' αὐτό ἔλεγε: «Ἴνα πιστεῦσωσιν εἰς τόν ἐρχόμενον μετ' αὐτόν» (Πράξ. 19,4). Τούς καθιστᾶ προσεκτικούς, νά μήν ἔχουν μεγάλην ιδέαν γιά τόν ἑαυτόν τους. Τούς ἔλεγε ὅτι θά ἦσαν ὑπεύθυνοι γιά τά μεγαλύτερα δεινά, ἄν δέν μετανοοῦσαν· καί νά ἐγκαταλείψουν τήν προγονική τους ὑπερηφάνεια, γιά νά δεχθοῦν ἐκεῖνον πού ἔρχεται⁴¹. Εἶμαι ἡ φωνή τοῦ ἀνθρώπου πού κραζει δυνατά στήν ἔρημο⁴² καί λέει: «Ἐτοιμάσατε τόν ἑαυτό σας μέ μετάνοια, γιά νά δεχθῆ ἡ ψυχή σας τή διδασκαλία τοῦ Μεσσίου, πού ἔρχεται. Μετανοεῖτε εἶναι κοντά ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν».

Μέ τό κήρυγμα τῆς μετανοίας, σκόπευε στήν συνειδητοποίηση καί ἐξαγόρευση τῆς ἐνοχῆς τους, τῶν ἁμαρτιῶν τους. «Καί ἐξεπορεύετο πρός αὐτόν πᾶσα ἡ Ἰουδαία χώρα καί οἱ Ἱεροσολυμίται, καί ἐβαπτίζοντο πάντες ἐν τῷ Ἰορδάνῃ ποταμῷ ὑπ' αὐτοῦ ἐξομολογούμενοι τὰς ἁμαρτίας αὐτῶν». (Μάρκ. α, 4).

Γιατί τόν ἐρωτοῦσαν: «Εἰ σύ Ἡλίας; σύ εἶ ὁ Χριστός;» (Ἰωάνν. 1, 21).

Τά πλήθη τόν ἐρωτοῦσαν μέ ἀπροσποίητη ἀπορία. Ἐνῶ οἱ Φαρισαῖοι ἤθελαν νά τόν συλλάβουν ἀπό κάποια ἀπάντηση. Ἐπειδή ἦταν γνωστό ὅτι ὁ Χριστός θά προήρχετο ἀπό τήν γενιά τοῦ Δαυῖδ, ἐνῶ ὁ Βαπτιστής ἀπό τή φυλή τοῦ Λευῖ καί προσπαθοῦσαν νά τόν παγιδεύσουν μέ τήν ἐρώτηση· ἄν ἔδινε τήν ἀπάντηση πού περίμεναν, θά τοῦ ἔκαναν ἐπίθεση. Γι' αὐτό τούς ἀποκαλοῦσε «γεννήματα ἐχιδνῶν, τίς ὑπέδειξεν ὑμῖν φυγεῖν ἀπό τῆς μελλούσης ὀργῆς;» Γνώριζε τά ἀπόρρητα τῆς διανοίας των, κατά ἀποκάλυψη τοῦ Θεοῦ. Μέ τόν φόβο τῆς κρίσεως καί τήν προσδοκία τῆς τιμωρίας, μέ τήν ἀναφορά τῆς ἀξίνης, μέ τά λόγια του αὐτά ὁ Πρόδρομος ἤθελε νά μαλακῶσιν τήν σκληρότητά τους καί νά τοῦς βάλῃ τήν ἐπιθυμία γιά ἀπαλλαγὴ ἀπό τά δεινά, γι' αὐτό καί ἀρχίζει νά τοῦς μιλᾷ γιά τήν ἀξία τοῦ Χριστοῦ, ἐνῶ αὐτός δέν εἶναι ἰκανός νά τοῦ λύσῃ τό λουρί τοῦ ὑποδήματός του⁴³.

Δίνει μία ἀναγωγική ἐρμηνεία τοῦ κειμένου ὁ ἅγιος Γρηγόριος σχετικά μέ τό ὑπόδημα καί τό λουρί (Ἰωάνν. 1, 15, 1, 27). Ὑπόδημα δέ τοῦ Λόγου τοῦ Θεοῦ εἶναι ἡ σάρκα, πού ντύθηκε γιά χάρη μας. Τό λουρί τοῦ ὑποδήματος εἶναι ὁ τρόπος συναφείας μεταξύ τῆς θεότητας καί τῆς σάρκας, τόν ὁποῖο τρόπο, ὡς ἀπόρρητο, δέν εἶναι ἰκανός νά λύσῃ καί νά διευκρινίσῃ οὔτε αὐτός (ὁ Ἰωάννης) πού εἶναι ὁ ὑψηλότερος ἀνάμεσα στά γεννήματα τῶν γυναικῶν» (Ματθ. 3,11) «Αὐτός», λέγει «θά σᾶς βαπτίσῃ μέ Ἅγιο Πνεῦμα καί πῦρ» (Ματθ. 3,11), δηλαδή μέ τό φωτιστικό καί κολαστικό, ὥστε ὁ καθένας νά παίρνῃ τό κατάλληλο στή διάθεσή του⁴⁴.

Ὅταν τόν ρωτοῦσαν ἄν εἶναι ὁ Μεσσίας, ἀπαντοῦσε μέ ἄκρα ταπείνωση ὅτι δέν εἶναι αὐτός. Θεωρεῖ τόν ἑαυτό του, ἀπλά, πρόδρομο τοῦ Μεσσία καί κατώτερόν του τόσον ὅσον ὁ δούλος σέ σχέση μέ τό ἀφεντικό, μέ τόν Κύριόν του, μέ τόν Δεσπότη του. Ὁ ἴδιος εἶναι ἐπιφορτισμένος μόνον μέ τό ἔργον τῆς προετοιμασίας τοῦ δρόμου τοῦ Μεσσίου...Σύμφωνα μέ τό σχέδιο τοῦ Θεοῦ, ἀπό τόν ὁποῖον ἔχω σταλεῖ, ἐκεῖνος (ὁ Χριστός), πρέπει νά αὐξάνῃ σέ ἐπιρροή καί δόξα, ἐγώ νά μικραίνω». (Ἰω.α', 23-30).

Κατά τόν Ἰωάννη ἡ μετάνοια δέν εἶναι συναίσθημα: εἶναι στροφή στό παρελθόν, γιά τά κακῶς διαπραχθέντα, ὄχι μεταμέλεια, μετάνοια μέ τό στόμα, ἀλλά συντριβή καί δάκρυα, καθώς καί καλές προθέσεις γιά διόρθωση. Εἶναι ζήτημα τοῦ νοῦ, τοῦ φρονήματος τῆς ἀποφασιστικῆς καί ἐνεργοῦ θέλησης γιά κατά Θεόν ζωὴ μέ προσανατολισμό πρός τό θέλημα τοῦ Θεοῦ. Δηλαδή δέν ἐννοεῖ μιά ἀπλῶς ἠθική μεταστροφή ἀλλά ἔντονη ἐπιζήτηση νέας σχέσης μέ τόν Θεό, καί, μέ βάση αὐτήν, ὑπεύθυνη ζωὴ ἀγάπης καί δικαιοσύνης.

⁴¹ Ἐρμηνεία τοῦ κατά Ματθαῖον Εὐαγγέλιον Ε.Π.Ε. τόμ. 9^{ος}, Ομιλία Ι. σελ. 321

⁴² (Ἠσαῖου μ, 3). Στό κείμενο ὑπάρχει μία ἠθελημένη συντακτικὴ ἀνακολουθία; Τί ἔπρεπε νά γράφει; «Φωνὴ βοῶσης ἐν τῇ ἐρήμῳ», ἀλλά γιατί γράφει «φωνὴ βοῶντος;» Τό εἶπε ὁ ἴδιος ὁ Ἰωάννης γιά τόν ἑαυτό του. Εἶναι ἕνας ἄνθρωπος τόσο τιποτένιος, σάν νά μήν εἶναι ἄνθρωπος, παρὰ μόνο μιά φωνή, σχολιάζει ὁ μακαριστός π. Ἀθανάσιος Μυτιληναῖος σέ ὁμιλία του (03) γιά τόν τίμιον Πρόδρομο.

⁴³ Ἐρμηνεία τοῦ κατά Ματθαῖον Εὐαγγέλιον Ε.Π.Ε. τόμ. 9^{ος}, Ομιλία ΙΑ. σελ. 359

⁴⁴ Ἁγίου Γρηγορίου Παλαμᾶ ἔργα τ. 11, σελ. 523-529

Αυτό τό βάπτισμα σφράγιζε τήν θέλησή τους κατά τόν πίο άπτό καί άξέχαστο τρόπο. Διότι ήταν: α) τό πρώτο βήμα στόν νέο δρόμο ζωής πού διάλεγαν καί β) τό σύμβολο τής έσωτερικής κάθαρσής τους.

Από αυτή τή στιγμή οί μετανιωμένοι καί βαπτισμένοι, ως μία κοινότητα άναμενόντων, ένισχύονταν καί έτοιμάζονταν αποφασιστικότερα για τό νέο καί τέλειο βάπτισμα μέ Άγιο Πνεύμα καί φωτιά τής θείας Χάριτος πού θά έκανε ό Χριστός.

Η διαφορά τών δύο βαπτισμάτων του Ιωάννη καί του Χριστου είναι τεράστια, όσο τό νερό από τήν χάρη του Αγίου Πνεύματος. Ο Ιωάννης έβάπτιζε μέ νερό για να πιστεύσουν στον έρχόμενο, ό δέ Κύριος μετεσκεύασε διά του έαυτου του τό βάπτισμα του Ιωάννη, έμφυτεύοντας σ' αυτόν μυστικώς ό ίδιος τήν άϊδια πηγή τής χάριτος⁴⁵.

Αλλά ό Ιωάννης δέν έχασε ποτέ τόν στόχο τής άποστολής του, πού ήταν ή συμβολή του στο σχέδιο του Θεου για τήν σωτηρία του κόσμου. Αυτό ήταν τό ιδιαίτερο εκείνο χαρακτηριστικό του Προδρόμου πού τόν καθιστά πραγματικά ξεχωριστή προσωπικότητα. Ο άγιος Ιωάννης ο Πρόδρομος δέν ήταν ένας άνθρωπος πού προσπάθησε να εκμεταλλευτή τά χαρίσματά του για να πετύχη στήν προσωπική του ζωή. Αν έκανε κάτι τέτοιο, θά είχε προφανώς επιτυχία καί, μάλιστα, κανείς δέν θά τόν κατηγορούσε γι' αυτό· τό ίδιο κάνουν, άλλωστε, όλοι οί άνθρωποι, ακόμη καί οί χριστιανοί. Όμως, ό Ιωάννης είχε άπόλυτη συναίσθηση του μεγέθους τής άποστολής του. Δέν ήταν απλώς ένας άνθρωπος του λαου του, ανήκε στήν ανθρωπότητα. Έτσι, θυσιάσε τήν όποια προσωπική του επιδίωξη ή προοπτική επιτυχίας, προκειμένου να καταστή όργανο του Θεου για τή σωτηρία του κόσμου, προκειμένου να βάλει τό τελευταίο λιθαράκι στο σχέδιο του Θεου για όλόκληρη τήν ανθρωπότητα. Ένσάρκωσε έτσι τό ιδεώδες του πραγματικού μαθητή του Χριστου, προτου ό ίδιος ό Ιησους τό διατυπώσει: «όποιος θέλει να σώση τή ζωή του πρέπει να τή χάση καί όποιος χάσει τή ζωή του για χάρη μου αυτός θά τήν κερδίση».

Τό κήρυγμα του Τιμίου Προδρόμου

Τό κήρυγμα του Ιωάννου ήταν όπως καί τό παλαιό προφητικό πλούσιο σε τρόπους, τούς όποιους ύποδηλώνουν οί φερόμενες εκφράσεις στα Ευαγγέλια: κηρύσσειν, (Ματθ. γ, 1), ευαγγελίζεσθαι καί παρακαλείν (Λουκ. γ, 18) καί έλέγχειν (Λουκ. γ, 19).

Τά θεμελιώδη θέματα του κηρύγματος του Ιωάννου ήταν α) ή μετάνοια⁴⁶ καί β) ή Βασιλεία τών ουρανών.

Η έξαιρετική απλότητα του Ιωάννου δείχνει ένα συγκλονιστικό μεγαλειο. Η ακτινοβολία τής άρετής του, όταν έλαβε τό μήνυμα από τόν Θεό (Λουκ. α 13-15), να κηρύξη καί να βαπτίση στήν έρημο, τραβάει σαν μαγνήτης τούς ανθρώπους κοντά του.

Μεγάλος στάθηκε στήν κλήση, στήν άποστολή του, μέγας στάθηκε στο κήρυγμα, μέγας στάθηκε καί σ' όλόκληρη τήν ζωή του καί έσφράγισε τόν βίο του μέ μαρτύριο.

Η ζωή του ήταν παιδαγωγική για τούς άσθενεστερους, για να αποφεύγουν τά κακά καί να πράττουν τά καλά έργα.

Ο Ιωάννης, τόν όποιο οί συνοπτικοί Ευαγγελιστές, ιδιαίτερα ό ιερός Λουκάς, τόν εμφανίζουν ως κατ' έξοχήν κήρυκα περιστοιχούμενον από κάθε τάξη ανθρώπων, άποδεικνύεται όχι

μόνον κήρυκας τής μετάνοιας δεινός, αλλά καί πνευματικός πατέρας καί ιατρός καί ψυχολόγος άριστος, πού επιτιμά, απειλεί, συμβουλεύει παιδαγωγικώτατα τούς μαθητές του, καί στήν τακτική

⁴⁵ Αγίου Γρηγορίου Παλαμά έργα τ. 11, σελ.497-503

⁴⁶ Αν αγαπās να μετανοήσεις άληθινά πρέπει να προτιμήσεις τήν ήσυχία. Ο θεϊός Ισαάκ ό Σύρος γράφει: «Εάν αγαπās τήν μετάνοια, αγάπησον καί τήν ήσυχίαν· χωρίς τήν ήσυχία δέν μπορεί να πραγματοποιηθεί». (Λόγος λδ, σελ. 323, Εκδόσεις Ρηγοπούλου)

αυτή θά μπορούσε νά δῆ κάποιος τήν πλήρωση τῆς προφητείας τοῦ Ἡσαΐα: «καί ἔσται τά σκολιά εἰς εὐθειαν» (Ἠσ. μ, 3)⁴⁷.

Ἐδίδασκε τόν λαό νά περιφρονῇ ὅλα τά ἐπίγεια, νά ἀνυψώνουν τόν νοῦ τους πρὸς τά μελλοντικά καί πρὸς αὐτά νά κατευθύνωνται καθημερινά⁴⁸.

Μελετοῦσε τό βιβλίον τῆς φύσεως πού εἶναι αὐτή ἡ δημιουργία, τό ὠραῖο σύμπαν. Μαθήτευσε στό μεγαλύτερο πανεπιστήμιον τῆς ἐρήμου.

Ἡ ἐρημος στήν πνευματική ζωὴ ἔχει μιά συμβολική ἀξία. Ὁ Ἰωάννης ἐξέρχεται στήν ἐρημο, γιά νά προαναγγεῖλῃ ἐκεῖ τήν ἔλευση τοῦ Χριστοῦ. Ἐκεῖ καθίσταται «φωνή βοῶντος», φωνή διαμαρτυρίας γιά τήν ἀποστασία τοῦ λαοῦ ἀλλά καί πρόκληση γιά μετάνοια καί προετοιμασία γιά νά ὑποδεχθοῦν τόν Μεσσία Χριστό.

Ἡ ἐρημος ὡς θεία ὁδηγεῖ πρὸς τόν Θεό. Ἐκεῖ στήν ἐρημο γίνεται ἡ ἀναμέτρηση μέ τούς πειρασμούς. Ἐκεῖ ἐπιτυγχάνονται οἱ πνευματικές νίκες. Εἶναι ὁ χῶρος καί ὁ τρόπος τῆς οὐσιαστικῆς αὐθεντικῆς χριστιανικῆς ζωῆς. Δέν εἶναι τυχαῖο ὅτι οἱ πῖο μεγάλοι Πατέρες τῆς Ἐκκλησίας μας, ὅπως ὁ Μ. Βασίλειος, ὁ ἅγιος Γρηγόριος ὁ Θεολόγος, ὁ Μ. Ἀντώνιος καί πολλοί ἄλλοι, ἀνθοφόρησαν, πράγματι, στήν πνευματική ἐρημο, ἐρημος ἢ φωνή προετοιμασίας.

Υπάρχει καί μιά ἄλλη μορφή ἐρήμου μέσα στήν κοινωνία μας, στους ἀνθρώπους πού εἶναι ἐρημη ἢ ψυχὴ τους ἀπό τίς ἠθικές ἀρχές, ἀπό κατήχηση, ἐρημη ἀπό Χριστό⁴⁹.

Ἡ διδασκαλία του εἶχε δύο προσόντα. Τό ἓνα ἦταν γενικό καί τό ἄλλο προσωπικό. Τί σημαίνει γενικό καί προσωπικό; Ὁμιλοῦσε γιά τά φαράγγια, τά βουνά, τά δένδρα, τό τσεκούρι, τό φτυάρι, τίς ὄχιές. Χρησιμοποιοῦσε παραδείγματα μέσα ἀπό τό βιβλίον τῆς φύσεως, ὅπως ἔκανε καί ὁ Μεγάλος Δάσκαλος ὁ Χριστός: ἐδίδασκε μέ τίς παραβολές τίς ὠραιότερες διδασκαλίες καί χρησιμοποιοῦσε παραδείγματα καί ἱστορίες μέσα ἀπό τήν δημιουργία, γιά νά διδάξῃ τίς μεγάλες ἀλήθειες.

Ἡ διδασκαλία του ἦταν προσωπική. Ὅπως ὁ γιατρός δέν δίνει τό ἴδιο φάρμακο γιά ὅλες τίς ἀρρώστειες, ἀλλά ἀνάλογα μέ τήν κάθε περίπτωση.

Τό περιεχόμενο τῆς διδασκαλίας του, κυρίως, ἦταν ἡ μετάνοια. Γιατί πολλοί νομίζουμε ὅτι μετανοήσαμε γιά τά ἁμαρτήματά μας, στήν πραγματικότητα ἔχουμε μεταμεληθεῖ. Μετάνοια στά λόγια καί ὄχι στό φρόνημά μας, νά στρέψουμε τόν νοῦ μας καί τήν διάνοιά μας πρὸς τόν θέλημα τοῦ Θεοῦ. Νά ἀποφεύγουμε τό κακό καί τά κάνουμε τό ἀγαθό.

Ἡ εἰδική διδασκαλία του ποιά ἦταν; Τί νά κάνουμε, δάσκαλε, ἐμεῖς, τόν ρωτοῦσαν οἱ Γραμματεῖς, οἱ Φαρισαῖοι καί οἱ Σαδδουκαῖοι⁵⁰, οἱ ἱερωμένοι τῆς ἐποχῆς. Καί ἀπαντοῦσε, γνωρίζοντας τήν πονηριά τους πού ἦταν κρυμμένη στά βάθη τῶν καρδιῶν τους τούς ἤλεγχε: «Γεννήματα ἐχιδνῶν τίς ὑμᾶς ἐδίδασκε φυγεῖν τῆς μελλούσης κρίσεως; Κανείς δέν θά σᾶς γλυτώσῃ ἀπό τό δικαστήριον τοῦ Θεοῦ».

Στους ἄρχοντες καί τόν λαό πού τόν ἐπισκεπτόταν καί τοῦ λέγανε: «ἐμεῖς τί νά κάνουμε;» Καί ἀπαντοῦσε μέ ἀγάπη: «Ὅποιος ἔχει δύο χιτώνια νά δίνη τό ἓνα. Καί ὅποιος ἔχει τροφές νά δίνη σ' αὐτόν πού δέν ἔχει. Στά λόγια αὐτά στηρίζεται ἡ κοινοκτημοσύνη, ἡ δικαιοσύνη καί ἡ ἰσότης. Ὁ Νόμος ἔλεγε νά προσφέρῃς τό 1/10, ὁ Ἰωάννης τά μισά καί ὁ Χριστός προχώρησε πῖο πέρα ὅσα ἔχεις νά τά δίνεις ὅλα σέ κάποιον πού ἔχει ἀνάγκη.

Καλοῦσε τόν λαό μέ σκοπό νά τούς χειραγωγήσῃ στήν Βασιλεία τῶν Οὐρανῶν. Γι' αὐτό καί δέν τούς κρατοῦσε μαζί του στήν ἐρημο καί νά τούς περιφέρει ἐδῶ καί ἐκεῖ. Τούς βάπτιζε, μετέδιδε σ' αὐτούς τήν πνευματική διδασκαλία του καί τούς ἄφηνε. Τούς δίδασκε δι' ὄλων, νά περιφρονοῦν ὅλα τά ἐπίγεια, νά ἀνυψώνουν τό πνεῦμα τους πρὸς τά μελλοντικά καί πρὸς αὐτά νά κατευθύνονται καθημερινά⁵¹.

⁴⁷ Π, Παπαϊωάννου Μπρασιώτου, Ἰωάννης ὁ Βαπτιστής ὡς προφήτης, Ἀθήναι 1921, σελ. 37

⁴⁸ Ἑρμηνεία τοῦ κατά Ματθαῖον Εὐαγγέλιον Ε.Π.Ε. τόμ. 9^{ος}, Ὀμιλία Ι. σελ. 333

⁴⁹ Ἀπόσπασμα ὁμιλίας τοῦ π. Ἀθανασίου Παπαθανασίου,

⁵⁰ Οἱ Φαρισαῖοι ἢ ἄρχουσα θρησκευτική τάξη, μεγάλοι ὑποκριτές καί τυπολάτρες. Οἱ Σαδδουκαῖοι πού ἀπιστοῦσαν στήν ἀθανασία τῆς ψυχῆς καί στήν ἀνάσταση.

⁵¹ Ἁγίου Ἰωάννου Χρυσόστον Ὑπόμνημα στό κατά Ματθαῖον Εὐαγγέλιον ΕΠΕ. Τ. 9^{ος}, σελ. 335

Πήγαν στὸν Ἰωάννη καὶ οἱ τελῶνες. «Ἐμεῖς τί νά κάνουμε;» «Ἐσεῖς πού φορολογεῖτε τὸν κόσμο καὶ παίρνετε περισσότερα, δὲν θά παίρνετε τίποτε περισσότερο ἀπὸ ὅσο ὀρίζει ὁ νόμος».

Πήγαν καὶ οἱ στρατιῶτες κοντά του καὶ τὸν ρωτοῦσαν: «Ἐμεῖς τί νά κάνουμε;» «Νά μὴν συκοφαντήσετε, νά μὴν ταρακουνήσετε καὶ νά μὴν ἀδικήσετε κανέναν». Νά μὴν κάνετε κατάχρηση ἐξουσίας.

Ἐάν τὸν ρωτούσαμε καὶ ἔμεῖς: Ἐμεῖς, δάσκαλε, τί νά κάνουμε; Σέ μᾶς θά χρησιμοποιοῦσε τὰ δύο ἐποπτικά μέσα τὸ τσεκούρι καὶ τὸ φτυάρι. Μὲ τὸ τσεκούρι κόβουμε τὸ δένδρο που δὲν παράγει καρπούς. Μὲ τὸ φτυάρι καθαρίζουμε τὸν καρπὸ ἀπὸ τὸ ἄχυρο στὸ ἄλωνι. Προσέχετε, γιατί τὸν μὲν καρπὸ θά τὸν τοποθετήσῃ στὴν οὐράνια Βασιλεία Του καὶ τὸ ἄχυρο θά κατακαῖ ἀπὸ τὴν αἰώνια φωτιά τῆς κολάσεως. Νά κάνετε καρπούς μετανοίας. Τούς καρπούς μετανοίας πῶς θά τούς ἐπιτύχουμε, ἐρωτᾷ ὁ ἅγιος Ἰωάννης ὁ Χρυσόστομος⁵²;

Ἄν πράξουμε τὰ ἀντίθετα ἀπὸ ὃ, τι προηγουμένως. Ἄρπαξες, λόγου χάριν, τὰ ξένα; Δῶσε τώρα καὶ τὰ δικά σου. Ἐπεσεσς στὴν πορνεία; Μὴ πλησιάσεις ἐπὶ ἓνα διάστημα οὔτε στὴν δική σου γυναίκα, κάνε ἐγκράτεια. Προσέβαλες καὶ κτύπησες τούς περαστικούς; Εὐχαρίστησε τώρα ὅσους σέ προσβάλλουν· εὐεργέτησε ὅσους σέ κτυποῦν. Γιά νά γίνουμε καλοί, δὲν ἀρκεῖ νά ἀφαιρέσουμε τὸ βέλος· πρέπει νά ἐπιθέσουμε καὶ φάρμακα στὸ τραῦμα. Εἶχες παραδοθεῖ στίς ἀπολαύσεις καὶ στή μέθη; Νά νηστεύσῃς τώρα, νά τηρήσῃς ὑδροποσία, νά ἐπανορθώσῃς τὴ ζημιὰ πού ἔπαθες. Εἶδες μὲ ἀκόλαστες ματιές τὴν ξένη ὁμορφιά; Μὴ ἀντικρύσεις καθόλου γυναίκα, γιά νά εἶσαι περισσότερο ἀσφαλής. Νά τηροῦμε τὸ μέτρο. Νά τηροῦμε μὲ ἀκρίβεια τίς προσευχές μας.

Τί ἦταν αὐτὸ πού ἔκανε τὸν κόσμο νά πηγαίνει στὸν Ἰωάννη; Ἦταν ἓνας ἐπίγειος Ἄγγελος, τὸ λέει ὁ Ἰδιος ὁ Θεός, «ἀποστέλλω τὸν ἀγγελό μου» (Μαλαχ. α, 3). Συναντοῦσαν ἓναν γλυκύτατο ἄνδρα πού μέσα ἀπὸ τὴν ἀσκητικὴ μορφή, τὸ λιπόσαρκο σῶμα, δυὸ του μάτια ἐξέπεμπαν τὸ Φῶς τοῦ Θεοῦ, τὸ ὁποῖο μαγνήτιζε τίς ψυχές τῶν ταλαιπωρημένων ἀνθρώπων, πού μὲ τρυφερότητα καὶ στοργὴ αἰσθανόταν ὅτι τούς ἀγκαλιάζει.

Εἶχε ἓνα μυστικὸ κήρυγμα, ὅταν τὸν ρωτοῦσαν οἱ ἄνθρωποι τί νά κάνουμε; Ἐκεῖνος πρὶν τούς μιλῆσει προσευχόταν καὶ ἀπὸ τὰ μάτια του ἔτρεχαν δάκρυα, τὰ ὁποῖα ἔπεφταν στίς καρδιές τῶν ἀνθρώπων, τούς μετέδιδε τὴν ἐλπίδα σωτηρίας καὶ εἰρήνευαν τὴν πολυτάραχη ψυχὴ τους καὶ τούς μετέδιδε οὐράνια χαρά.

Τὰ λόγια του ἦταν γεμάτα εὐσπλαχνία: «μετανοεῖτε, ἤγγικε γάρ ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν». Μετανοεῖτε, δηλαδή, νά κάνετε ἀλλαγὴ στὸ φρόνημά σας, ριζικὴ ἀλλαγὴ στὸν ἑαυτὸ σας, προσανατολίσατε τὸν νοῦν σας πρὸς τὸν Θεό. Ἀλλαγὴ συμπεριφορᾶς μὲ τούς συνανθρώπους σας.

Ὁ Ἰωάννης γιὰ τὸν Χριστό

Μετά ἀπὸ καιρὸ βλέπει γιὰ πρώτη φορά τὴν θεία μορφή τοῦ Κυρίου νά ἔρχεται πρὸς τὸ μέρος του. Θεῖος ἱλιγγος τὸν καταλαμβάνει καὶ ἀπευθύνεται στοὺς μαθητές του λέγοντας: « Ἴδου ἐκεῖνος, πού ἐπροφήτευσε ὁ Ἡσαΐας καὶ τὸν ὁποῖο μᾶς ἀπέστειλε ὁ Θεός, γιά νά θυσιάσθῃ ὡς ἀρνί⁵³ καὶ νά σηκώσῃ μὲ τὴν

⁵² Ἑρμηνεία τοῦ κατὰ Ματθαῖον εὐαγγέλιον Ε.Π.Ε. τόμ. 9^{ος}, Ομιλία Ι. σελ. 441. Σημειώνεται ἓνας ὑπέροχος ὀρισμὸς τῆς μετανοίας στὴν ἐπιστολὴ τοῦ ἁγίου Ἰακώβου. «Ἀποθέμενοι πᾶσαν ρυπαρίαν καὶ περισσειάν κακίας ἐν πραότητι δέξασθαι τὸν ἔμφυτον λόγον τὸν δυνάμενον σῶσαι τὰς ψυχὰς ὑμῶν» (Ἰακ. 1, 21). Ἀπὸ τούς λόγους τοῦ Ἀποστόλου ἀντιλαμβανόμαστε ὅτι ἡ μετάνοια ὑπαγορεύει ἐπιστροφή σέ ὅσα ὁ Θεός μᾶς ἐμπιστεύθηκε ἐξαρχῆς. Μέσα στὴν ἀτμόσφαιρα τῆς μετανοίας λαμβάνομε ἐκ νέου τὴ ζωοποιὸ πνοὴ τοῦ Κυρίου· τὴν ἴδια ἐκείνη πνοὴ μὲ τὴν ὁποῖα πλάσθηκε ὁ ἄνθρωπος κατ' εἰκόνα καὶ ὁμοίωση τοῦ Θεοῦ, κατ' εἰκόνα καὶ ὁμοίωση τῶν θείων ἐνεργειῶν Του: τῆς ἀγάπης Του, τῆς χάριτός Του καὶ τῆς σοφίας Του...γιὰ νά μετᾶσχουμε στίς θείες αὐτές ἐνεργεῖες ὀφείλομε προηγουμένως νά καθαροῦμε ἐξορίζοντας ἀπὸ μέσα μας κάθε πονηρία καὶ ἐκριζώνοντας ἀπὸ τίς ψυχές μας καθετὶ ἀλλότριο». (Ἀρχ. Ζαχαρία Ζάχαρου, ὁ κρυπτός τῆς καρδίας ἄνθρωπος, Ἱερά Μονὴ Τιμίου Προδρόμου Ἑσσεξ, σελ. 166.)

⁵³ Τὸ ὄνομα «ἀμνός» εἶναι σημαντικὸ τῆς θυσίας, τῆς αὐτοθυσίας τοῦ ἀγαπήσαντος ἡμᾶς. Τῆς ἀγάπης τοῦ φιλανθρώπου Θεοῦ, πού ἤρθε στὸν κόσμο γιά νά ἄρει τὴν ἁμαρτία τοῦ κόσμου καὶ λυτρώσει τὸν ἄνθρωπο ἀπὸ τὴν δυναστεία τῆς. Νά θεραπεύσει τὸν ἄνθρωπο ἀπὸ τὴν ἀσθένειά του, νά «ἐπισκευάσει» τὴν

σφαγή και θυσία Του όλόκληρη τήν άμαρτία και ένοχή του κόσμου εξαλείφοντας αυτήν. Αυτός είναι, για τον οποίο σās είπα. Ύστερα από μένα έρχεται ο (Θε)άνθρωπος, πού ύπῆρξε πολύ προτύτερα από έμένα, ύπῆρξε λαμπρότερος και ένδοξότερος, γιατί σαν Θεός πού είναι ύπῆρξε πριν από μένα (Ιωάννου α, 29 – 37).

Ο ιερός Χρυσόστομος για τήν όνομασία του Ιωάννη για τον Κύριο ότι είναι ο άμνος του Θεού ήθελε να τονίση τήν άξία του σταυρικού θανάτου του· και μέ τους λόγους του «πού σηκώνει τήν άμαρτίαν του κόσμου», τό ίδιο ακριβώς έδήλωσε. Γιατί αυτό δέν τό έπέτυχε μέ άλλον τρόπον, παρά διά του σταυρου, πράγμα για τό οποίο και ο Παύλος έλεγε: «Και τό εις βάρος μας χειρόγραφον και αυτό τό εσήκωσεν από τό μέσον και τό εκάρφωσε στον σταυρόν»(Κολ. 2,14)⁵⁴.

Του λένε οι μαθητές του Ιωάννου: «Διδάσκαλε, εκείνος για τον όποιον σύ έδωσες μαρτυρία και τον άνεδειξες στους άλλους ανθρώπους ότι είναι ο Μεσσίας, κύτταξε αυτός τώρα βαπτίζει και όλοι πηγαίνουν σ' αυτόν. Ο Ιωάννης τους απάντησε: «Τίποτε δέν μπορεί να λάβη ο άνθρωπος, εάν δέν του έχη δοθη τουτο από τον Θεό. Από τον Θεό έχει λάβει τήν προτίμηση και τήν δόξαν αυτή, πού του αποδίδουν οι άνθρωποι. Έγώ έχω περιορισμένο μέτρο τιμής και δράσεως. Έγώ είμαι άπεσταλμένος από τον Θεό να έρθω γρηγότερα από εκείνον ως πρόδρομός του.

Σύμφωνα μέ τό σχέδιο του Θεού εκείνος πρέπει να αυξάνη σε επιρροή και δόξα, εγώ να μικραίνω, ώστε όλοι να μή ακολουθούν πλέον έμένα, αλλά εκείνον. (Ιωάννου γ. 26-30).

«Είναι ο Ίσχυρός, ο Μέγας, ο Δυνατός του όποίου εγώ δέν είμαι άξιος ούτε να λύσω τά λουριά από τά σανδάλια του. Αυτός θα σās βαπτίση μέ Άγιο Πνεύμα και μέ τήν φωτιά της θείας Χάριτος. Κρατεί στο χέρι Του τό φτυάρι και λιχνίζει. Η δικαία του κρίση είναι έτοιμη να λειτουργήση, και θα καθάριση τέλεια τό άλώνι Του, δηλαδή τον κόσμο όλόκληρο. Και θα συνάξη τό σιτάρι του στην αποθήκη Του, δηλαδή, τους έναρέτους στη βασιλεία των ουρανών, τό δέ άχυρο, ήτοι τους άμετανοήτους, θα κατακαύση μέ φωτιά, πού δέν σβήνει ποτέ» (Λουκ. γ. 16 – 17 και Ματθ.γ, 11-12).

«Άλώνι όνομάζει τήν Έκκλησία από όλα τά μέρη του κόσμου, μέσα στην όποία συγκεντρώνει τον θερισμό της ανθρωπότητας. Φτυάρι όνομάζει τή δίκαιη κρίση, πού όρίζει στον καθένα τήν κατάλληλη θέση. Εκείνους πού είναι σαν τά άχυρα και αποχαυνωμένοι και παρασύρονται από κάθε φύσημα της άμαρτίας, τους παραδίδει στη φωτιά, ένω εκείνους πού μέ τήν καθαρότητα των έργων τους και τους καρπούς της μετάνοιας είχαν πλούσια σοδειά, ο δίκαιος κριτής λέγει ότι θα συγκεντρωθούν στην αποθήκη, τήν κατάλληλη για τους πιστους και άξιους εργάτες και γεωργούς του, τήν όποία όνομάζει και σωτήρια κατοικία. Γιατί εκεί βρίσκεται, πράγματι, ο τόπος διαμονής τους. Η παρούσα ζωή είναι σαν ευτελής σκηνή, πού φέρει μαζί μέ τό στήσιμο και τή διάλυσή της⁵⁵.

Η Βάπτιση του Κυρίου

«Άπόσπασμα από όμιλία του άγίου Πρόκλου⁵⁶». Αλλά μέ καταπλήττει ή υπερβολική ταπείνωση του Κυρίου. Γιατί δέν αρκέστηκε, Αυτός ο γεννημένος τέλειος Υίός από τέλειο Πατέρα, να γεννηθη και επί γῆς τέλειο βρέφος από τά σπλάχνα μιās γυναίκας. Δέν αρκέστηκε Εκείνος πού είναι σύνθρονος μέ τον Θεό Πατέρα να λάβη τή μορφή του δούλου, αλλά και σαν τον τελευταίο άμαρτωλό προσέρχεται να βαπτισθη. Αλλά άς μή γίνει ή κοινή για όλους τους ανθρώπους ευεργεσία σκάνδαλο γι' αυτούς πού τούτη τήν ώρα μέ άκουνε.

Γιατί βαπτίζεται ο Δεσπότης πάντων Χριστός όχι γιατί έχει ανάγκη από ψυχικό καθαρισμό, αλλά για να οικονομήση μέ δυό τρόπους τό συμφέρον των ψυχών μας, ώστε και μέ τό νερό να μάς δωρίση τήν άγιαστική χάρη και να προτρέψη τον καθένα μας να βαπτιστη.

δραματική βλάβη της υπάρξεώς του και να τον αποκαταστήσει άκέραιο για τήν αιώνια ζωή. Ιατρος ήρθε ο Χριστός, αίρων τήν άμαρτίαν του κόσμου.

⁵⁴ Έρμηνεία του κατά Ματθαίον ευαγγελίου Ε.Π.Ε. τόμ. 10, όμιλία κς' 541

⁵⁵ Ισιδώρου Πηλουσιώτη έπιστολές τόμ. 1. έρωτ. 65 σελ. 87

⁵⁶ Αγίου Πρόκλου, Πατριάρχου Κωνσταντινουπόλεως Λόγος εις τά Άγια Θεοφάνεια, Δεκαπενθήμερο φυλλάδιο Ι.Ν. Αγίου Νικολάου Νικαίας Τεύχος 107 6-1-2008

Καθώς μᾶς λέει ὁ ἱερός Εὐαγγελιστής, ἦρθε ὁ Ἰησοῦς ἀπό τή Γαλιλαία στόν Ἰορδάνη, ὅπου βρισκόταν ὁ Ἰωάννης, γιά νά βαπτιστῆ ἀπ' αὐτόν. Τό τί συνέβηκε τότε, ἀδερφοί μου, δέν μπορεῖ νά τό χωρέση νοῦς ἀνθρώπινος. Γιατί ξεπερνᾶνε κάθε θέαμα καί ἄκουσμα ὅσα συνέβηκαν ἐκεῖ. Τρέμει ὁ νοῦς. Χάνεται ἡ λαλιά μή τολμώντας νά ἐξιστορήσῃ τά ἀνέκφραστα. Γι' αὐτό, λοιπόν, καί ὅταν εἶδε ὁ Ἰωάννης τόν Δεσπότη μας Χριστό νά τόν πλησιάζῃ, μέ πολύ καρδιοχτύπι, πέφτοντας καί ἀγκαλιάζοντας τά πόδια Του τοῦ εἶπε παρακλητικά: Γιατί βιάζει ἐμένα τόν ἀδύνατο ἄνθρωπο ὁ Παντοδύναμος Θεός μου νά κάνω κάτι πού ξεπερνᾶει τίς δυνάμεις μου; Δέν εἶμαι ἐγώ σέ θέση νά ἐπιχειρήσω κάτι τέτοιο. Πῶς νά τολμήσω νά Σέ βαπτίσω; Πότε συνέβηκε νά καθαριστῆ ἡ φωτιά ἀπό τό ξερό χορτάρι; Πότε ἐπλυνε ἡ λάσπη τήν πηγῆ; Πῶς νά βαπτίσω Ἐσένα τόν Κριτή τῆς οἰκουμένης ἐγώ ὁ ὑπεύθυνος γιά τόσες ἁμαρτίες; Πῶς νά Σέ βαπτίσω Δέσποτά μου; Δέν βλέπω ἁμαρτία πάνω Σου. Δέν ἔχεις πέσει θῦμα τῆς κατάρας τοῦ προπάτορα Ἀδάμ. Δέν ἔχεις καθόλου λερωθεῖ ἀπό τήν ἁμαρτία. Γιατί ἂν καί ἐκλινες οὐρανούς καί κατέβηκες, τίποτα ἀπό τά θελήματα τοῦ Θεοῦ Πατέρα δέν παρέβηκες.

Τί κάνεις Δέσποτά μου;

Γιατί μ' ἀναγκάζεις νά κάνω κάτι πού ξεπερνᾶει τίς δυνάμεις μου; Ποτέ καί τίποτα δέν τόλμησα νά κάνω ἀπ' ὅλα ὅσα παροργίζουν τήν ἀγαθωσύνη Σου. Σάν δούλος πιστός γεμάτος ἀγάπη καί σεβασμό γιά τόν ἀφέντη του πρότρεξα καί ἐμήνυσα στόν κόσμο τήν παρουσία Σου. Ἐνῶ βρισκόμουν ἀκόμη μέσ' στήν κοιλιά τῆς μάνας μου, δανείστηκα τή γλώσσα της καί Θεό τοῦ κόσμου Σέ ἐκήρυξα. Ὅλους τούς προετοίμασα νά Σέ δεχθοῦν, νά Σέ συναντήσουν. Πές μου, λοιπόν, Κύριέ μου, πῶς θ' ἀνεχθῆ νά δῆ ὁ ἥλιος τόν Παντοκράτορα Θεό ἔτσι νά ἐξευτελίζεται ἀπό τήν τόλμη ἑνός δούλου Του καί δέν θά ρίξη καυτερές φωτοβολίδες νά μέ κατακάψῃ, ὅπως ἔκανε ἐκείνους τούς καιρούς τούς ἄσωτους Σοδομίτες; Πῶς θά ἀντέξῃ ἡ γῆ νά δῆ Ἐκεῖνον πού ἀγιάζει τούς ἀγγέλους, ἀπέριττα νά βαπτίζεται ἀπό χέρι ἀνθρώπου ἁμαρτωλοῦ καί δέν θ' ἀνοίξῃ τά σπλάχνα της γιά νά μέ καταπιῇ, ὅπως ἔκανε τόν Ἀβειρών καί τόν Δαθάν;

Πῶς νά βαπτίσω, Δέσποτά μου, Ἐσένα πού δέν μολύνθηκες ἀπό τῆς φυσικῆς γέννησης τό λέρωμα; «Ἐξ ἀσπόρου γαστροῦ, ἀσπορος προῆλθε καρπός». Πῶς, λοιπόν, ἐγώ ὁ χιλιολερωμένος ἀπό τήν ἁμαρτία ἄνθρωπος νά ἀγνίσω τόν Θεό; Θεό ἀναμάρτητο; Ἐγώ ἔχω ἀνάγκη νά βαπτιστῶ ἀπό Σένα καί Σύ ἔρχεσαι σέ μένα; Μ' ἔστειλες νά βαπτίζω, Κύριέ μου, καί δέν παράκουσα τήν ἐντολή Σου. Προέτρεπα ὅλους πρὸς τό βάπτισμα καί τούς ἔλεγα: «Ὁμολογήστε ἐνώπιον τοῦ Κυρίου τίς ἁμαρτίες σας, γιατί Αὐτός εἶναι ὁ μόνος ἀγαθός. Αὐτός πού ἔρχεται πίσω μου δέν εἶναι βλοσυρός καί αὐστηρός. Εἶναι ἀγαθός καί Υἱός Πατέρα Ἀγαθοῦ. Δέν φέρεται γιά λίγο μονάχα μ' ἀγαθωσύνη καί ὕστερα ἀλλάζει διάθεση γιά τόν ἁμαρτωλό ἄνθρωπο, ἀλλά τό ἔλεός Του μένει εἰς τόν αἰῶνα. Καί ἐπειδή τό ἔλεός Του εἶναι ἀμέτρητο γι' αὐτό καί οἱ οὐράνιες δυνάμεις ἀνυμνώντας Τοῦ ἔλεγον: «Εὐλογημένος Σύ πού ἔρχεσαι σ' ὄνομα τοῦ Κυρίου». Ὁ Κύριος καί ὁ Θεός μας μᾶς φανερώθηκε. Μᾶς φανερώθηκε ὁ Ἥλιος τῆς δικαιοσύνης καί διέλυσε τό σκοτάδι τῆς ἀγνοίας πού μᾶς περιέλουζε. Μᾶς φανερώθηκε ὁ οὐράνιος ποιμένας καί ἐδιώξε ἀπό τό κοπάδι τῶν παιδιῶν Του τούς λύκους τοῦ διαβόλου. Μᾶς φανερώθηκε ὁ Μονογενής Υἱός τοῦ Πατρός καί χάρισε μέ τό βάπτισμα τήν υἰοθεσία στούς πιστούς. Μᾶς φανερώθηκε ἡ ζωὴ ὁλόκληρου τοῦ κόσμου καί μέ τό θάνατό Του θανάτωσε τόν θάνατο ὡς ἀθάνατος καί ἀξίωσε νά ζήσουν ζωὴ ἀθάνατη, ἐκεῖνοι πού εἶχαν πέσει στή φθορά καί στό θάνατο».

«Ἄφησε τώρα, τοῦ λέγει ὁ Κύριος, ἔτσι πρέπει νά γίνῃ κατά τόν νόμο». Ὁ Ἰωάννης δέν γίνεται μόνο ὁ βαπτιστής τοῦ Χριστοῦ ἀλλά καί θεόπτης. Ἀνοίγει ὁ οὐρανός καί βλέπει νά κατεβαίνει ἐπάνω στό Χριστό τό Ἅγιο Πνεῦμα, πού ἐμφανίστηκε μέ σχῆμα καί εἶδος ἐξωτερικό καί σωματικό πού ἔμοιαζε πρὸς τό περιστέρι⁵⁷, καί ἀκούει τή φωνή τοῦ Πατέρα νά λέγῃ: «Ἐσύ εἶσαι ὁ υἱός μου ὁ

⁵⁷ Ἐπειδή τό Πνεῦμα τοῦτο καί ἐπέρχεται καί ἀπέρχεται αὐτεξουσίως ὡς ὁμοδύναμο μέ τόν Πατέρα καί τόν Υἱό, καί εἰς μέν τούς ζῶντας σέ μετάνοια παραμένει, ἀκόμη καί ἂν ἁμαρτήσουν, χωρίς νά ἀπέρχεται, ὅπως ἐμάθαμε ἀπό τόν Δαβίδ (Ψαλμ. 50, 11), ἀπό τούς ἁμαρτάνοντας ὅμως ἀμετανοήτως ἀπομακρύνεται, ὅπως ἐμάθαμε ἀπό ἐκεῖνον τόν Σαούλ (Α' Βασ. 16,14) εἶθε ὅλοι ἐμεῖς κρατώντας ἰσοβίως τή μετάνοια μέ ἔργα καί λόγια καί λογισμούς, νά ἔχωμε τό πνεῦμα διαπαντός γιά νά μᾶς συνετίζει καί νά μᾶς φροντίζει νά παρέχει

ἀγαπητός· σέ σένα εὐαρεστήθηκα, γιατί καί ὡς ἄνθρωπος εἶσαι τελείως ἀναμάρτητος καί πάντα ἔκανες τό ἀρεστό ἐνώπιόν μου» (Λουκ. γ, 21-22).

Γιατί ἀνοιξαν οἱ οὐρανοί κατά τήν Βάπτισήν τοῦ Χριστοῦ;

Ὁ λαός, βλέποντας τόν Χριστό νά πηγαίνει πρὸς τόν Ἰωάννη νά βαπτισθῆ, τόν θεωροῦσε σάν ἕναν ἀπλό ἄνθρωπο· ἐνῶ ἦταν μεγαλύτερος ἀπό τόν Ἰωάννη καί πολύ θαυμαστός. Γιά νά μήν ἐπικρατήσῃ ἡ γνώμη αὐτή στό πλῆθος, γι' αὐτό ἀνοιξαν οἱ οὐρανοί, ὅταν βαπτίστηκε. Τό Ἅγιο Πνεῦμα νά κατέρχεται μέ τήν μορφή τῆς περιστερᾶς. Καί μαζί μέ τό Πνεῦμα ἀκούεται φωνή, πού διακηρύσσει τήν ἀξία τοῦ Μονογενοῦς⁵⁸.

Ἀνοίχθηκαν οἱ οὐρανοί, γιά νά μᾶς διδάξῃ ὅτι πρὶν ἦταν κλειστοί, λόγω τῆς ἁμαρτίας καί τῆς παρακοῆς μας πρὸς τόν Θεό. Ἐπίσης, γιά νά δείξῃ ὅτι ὁ Χριστός σέ ὅλα ἔγινε ὑπήκοος καί ἐξεπλήρωσε ὅλη τήν δικαιοσύνη καί προσφάτως διά τοῦ Βαπτίσματος. Οἱ οὐρανοί ἔδειξαν ἐμπράκτως ὅτι ὅλη αὐτή ἡ δύναμη καί ἐνέργεια τοῦ Θεοῦ Πνεύματος εἶναι πλέον ἀχώρητη σ' ὅλα τά κτίσματα.

Γιατί παρουσιάστηκε μέ εἶδος περιστερᾶς τό Ἅγιο Πνεῦμα;

Γιά νά δείξῃ στούς παρόντες τήν καθαρότητα, τήν πραότητα, τήν ἀμνησικακία τοῦ Ἁγίου Πνεύματος, ὅπως ὁ δείκτης τῆς χειρὸς τόν Υἱό τοῦ Θεοῦ, ὅτι εἶναι Πνεῦμα πραότητας καί νά ὑπενθυμίζῃ ὅτι τόν καιρό τοῦ κατακλυσμοῦ περιστέρι ἔκανε γνωστό τό χαρμόσυνο ἄγγελμα τῆς γαλήνης στήν οἰκουμένη. Μᾶς ὑποδεικνύει τόν ἐλευθερωτήν ἀπό ὅλα τά δεινά καί μᾶς ἐκδηλώνει ἀγαθές τίς ἐλπίδες. Γιατί δέν βγάζει ἀπό τήν κιβωτό ἕναν ἄνθρωπο ἀλλά μέ τήν ἐμφάνισή της ὁδηγεῖ ὁλόκληρη τήν οἰκουμένη στόν οὐρανόν καί δέν φέρνει κλάδο ἐλαίας ἀλλά τήν υἰοθεσία σέ ὅλους γενικά τοὺς ἀνθρώπους.

Τό ἴδιο συμβαίνει καί μέ σένα, λέγει ὁ ἅγιος Ἰωάννης, ὁ Θεός σέ καλεῖ στήν οὐράνια πατρίδα καί θέλει νά σέ πείσῃ νά μή ἔχῃ κανένα κοινό πρὸς τήν γῆ⁵⁹.

Τό Πνεῦμα ἔδωσε τή μαρτυρία γιά τόν γνήσιο καί ὁμοούσιο Υἱό⁶⁰.

Ὁ Ἰωάννης δέν εἶναι μόνο κήρυκας μετανοίας, δέν εἶναι προάγγελος τῆς χαρᾶς τοῦ ἐρχομοῦ τοῦ Λυτρωτοῦ, ὁ Βαπτιστής καί θεόπτης ἀλλά συγχρόνως καί μία φωνή ἐλέγχου.

Ὅταν φυλακίστηκε στίς φυλακές τοῦ Μαχαιροῦντος, δέν σταμάτησε νά κηρύττῃ. Πληροφορήθηκε τή δημόσια δράση, τό κήρυγμα καί τά θαύματα τοῦ Χριστοῦ καί στέλνει δύο ἀπό τοὺς μαθητές του⁶¹ πρὸς τόν Χριστό γιά νά τόν ρωτήσουν: «Ἐσὺ εἶσαι αὐτός πού θά λυτρώσῃ τόν κόσμον ἀπό τήν ἁμαρτία ἢ περιμένομε κανέναν ἄλλον;» Ἡ ἐρώτηση αὐτή τοῦ Ἰωάννου πρὸς τοὺς μαθητές του δέν περιεῖχε δυσπιστία, γνώριζε πραγματικά ποιός εἶναι ὁ Θεάνθρωπος Κύριος, ὅτι εἶναι ὁ προσδοκώμενος Μεσσίας. Κάθε τί πού ἔκανε αὐτό γινόταν ἀπό θεία ἔμπνευση. Ὁ σκοπός του ἦταν μέ τήν ἀπάντησή πού θά ἔπαιρναν ἀπό τόν Κύριο νά σταθεροποιήσῃ τήν κλονισμένη πίστη τῶν μαθητῶν του.

Ὁ ἱερός Χρυσόστομος στήν ἐρμηνεία τοῦ κατά Ματθαῖον Εὐαγγελίου ἀναφέρει: Οἱ προφήτες δέν ἀνέφεραν μόνον τόν τόπο ἀλλά καί τό ἀποτέλεσμα πού θά πραγματοποιεῖτο. Προσέξτε πῶς συμπίπτουν σ' αὐτά τά νοήματα, ἀλλά καί στίς λέξεις τοῦ προφήτη καί τοῦ Ἰωάννη.

Ὁ προφήτης λέγει ὅτι θά ἔλθῃ καί θά κηρύττῃ. «Ἐτοιμάσατε τήν ὁδόν Κυρίου, εὐθείας ποιεῖτε τὰς τρίβους αὐτοῦ» (Ἠσ. μ,3) Ὁ Ἰωάννης ἔλεγε: «Ποιήσατε καρπούς ἀξίους μετανοίας», (Ματθ. 3,8), πράγμα ταυτόσημο μέ τό «Ἐτοιμάσατε τήν ὁδόν Κυρίου». Βλέπεις ὅτι καί μέ ὅσα εἶπε ὁ προφήτης

τήν ἀνώτατη σωτηρία, τώρα καί πάντοτε καί στούς αἰῶνες τῶν αἰῶνων. (Ἁγίου Γρηγορίου Παλαμᾶ ἔργα τ. 11, σελ. 523-529)

⁵⁸ Ἐρμηνεία τοῦ κατά Ματθαῖον εὐαγγελίου Ε.Π.Ε. τόμ. 9^{ος}, ομιλία ΙΒ' σελ. 387

⁵⁹ Ἐρμηνεία τοῦ κατά Ματθαῖον εὐαγγελίου Ε.Π.Ε. τόμ. 9^{ος} ομιλία ΙΒ' σελ. 391, 393

⁶⁰ Μεγάλου Φωτίου Πατριάρχου. Κωνσταντινουπόλεως ἔργα τ. 14, στό κατά Ματθαῖο εὐαγγελίου, σ. 47

⁶¹ Οἱ μαθητές τοῦ Ἰωάννη (Ματ 14, 12) ἀποτελοῦσαν τήν ἀφοσιωμένη ομάδα ἀνθρώπων πού ἄκουγαν τό κήρυγμά του, τό δίδεξαν καί πίστευαν στήν ἀποστολή του. Κάποιοι ἀπό αὐτούς, ἐνθαρρυσμένοι καί ἀπό τόν ἴδιον, ἀκολούθησαν τόν Ἰησοῦ (βλ. Ἰωάνν. 1, 35-52: Μεταξύ τῶν μαθητῶν του ἦταν: ὁ Ἀνδρέας, ὁ Πέτρος, ὁ Φίλιππος, ὁ Ναθαναήλ). Ἄλλοι ἔμειναν πιστοί στή μνήμη του γιά πολύ μετά τό τραγικό του τέλος. Μέχρι καί τά μέσα τοῦ 2^{ου} αἰ. μ.Χ. συναντοῦμε στή χώρα τῶν Ἰσραηλιτῶν καί ἐκτός αὐτῆς μία ξεχωριστή ομάδα ὀπαδῶν του.

καί μέ ὅσα ὁ ἴδιος ὁ Ἰωάννης ἐκήρυττε, φανερώναται τό ἕνα τοῦτο, ὅτι ἦλθε γιά νά προετοιμάσῃ καί νά προετοιμάσῃ; Ὅτι δέν ἐχάριζε τή δωρεά πού ἦταν ἡ ἄφεση τῶν ἁμαρτιῶν ἀλλά προετοιμάζε τις ψυχές ἐκείνων πού ἐπρόκειτο νά δεχθοῦν τόν Θεόν τῶν ὄλων· ὁ Λουκάς προσθέτει καί κάτι ἀκόμη. Δέν ἠσύχασε μέ τό νά ἀναφέρῃ τό προοίμιον μόνον ἀλλά παραθέτει ὅλην τήν προφητεία. Λέγει· «Πᾶσα γάρ φάραγξ πληρωθήσεται καί πᾶν ὄρος καί βουνός ταπεινωθήσεται καί ἔσται τά σκολιά εἰς εὐθεΐαν καί αἱ τραχεῖαι εἰς ὁδοῦς λείας· καί ὄψεται πᾶσα σὰρξ τό σωτήριον τοῦ Θεοῦ» (Λουκ. 3, 5 -6 Ἠσ. 40, 4 -5).

Εἶδες πῶς ὁ προφήτης εἶπε τά πάντα ἐκ τῶν προτέρων, καί τήν συρροήν τοῦ πλήθους καί τήν μεταβολή τῶν πραγμάτων στό καλύτερο καί τήν εὐκολία τοῦ κηρύγματος καί τήν αἰτίαν ὄλων τῶν συμβάντων; Μιλᾷ, βέβαια, κάπως μεταφορικά, γιατί, ὅ, τι ἔλεγε ἀποτελοῦσε προφητεία. Λέγει π.χ. «Πᾶσα φάραγξ πληρωθήσεται.....εἰς ὁδοῦς λείας». Μέ αὐτό παρουσιάζει καί τούς ταπεινούς νά ὑψώνονται, τούς ὑπερήφανους νά ταπεινώνονται, τήν δυσκολία τοῦ νόμου νά μεταβάλλῃ σέ εὐκολία τήν πίστη. Ὅχι πλέον ἰδρωτές καί κόποι, μᾶς λέγει, ἀλλά χάρις καί συγχώρηση ἁμαρτημάτων, πού δημιουργεῖ πολλή εὐκολία γιά τή σωτηρία. Ἐπειτα, παραθέτει καί τήν αἰτία αὐτῶν καί λέγει ὅτι «Ὅψεται πᾶσα σὰρξ τό σωτήριον τοῦ Θεοῦ». Ὅχι μόνο οἱ Ἰουδαῖοι καί οἱ προσηλυτισθέντες στόν Ἰουδαϊσμό ἀλλά ὅλη ἡ γῆ καί ὅλη ἡ θάλασσα καί ὅλο τό γένος τῶν ἀνθρώπων. Γιατί μέ τή λέξη «τά σκολιά» ὑπαινίσσεται ὅλη τήν διεφθαρμένη ζωή, τούς τελῶνες, τίς πόρνες, τούς ληστές, τούς μάγους, πού, ἐνῶ ἀρχικά ἦταν γεμᾶτοι διαστροφή, βάδισαν ἀργότερα τόν εὐθύ δρόμο. Καί μέ τίς λέξεις «τό σωτήριον τοῦ Θεοῦ, θά γίνῃ γνωστό στό πέρας τῆς γῆς ἡ γνώση τοῦ Εὐαγγελίου καί θά μεταβάλλῃ τή θηριωδία καί τή σκληρότητα τοῦ ἀνθρωπίνου γένους σέ πολλή ἡμερότητα καί πραότητα»⁶².

Ὁ Χριστός μιλάει γιά τόν Ἰωάννη

Καί ὅταν πῆγαν στό Χριστό καί τόν ἐρώτησαν, σχετικά μέ τόν Ἰωάννη, τούς ἔδωσε μία μεγαλειώδη ἀπάντηση: «Νά πεῖτε στόν Ἰωάννη ὅσα βλέπετε κι ἀκοῦτε. Τυφλοί βλέπουν, κουτσοί περπατοῦν, λεπροί καθαρίζονται καί νεκροί ἀνασταίνονται».

Τά γεγονότα αὐτά, πού γινόταν ἐκείνη τήν ὥρα, εἶχαν προφητευθεῖ ἀπό τό προφήτη Ἡσαΐα (λέ, 5-6 καί ζα 1).

Καί συνεχίζει ὁ Κύριος: «Τί νομίζετε ὅτι εἶναι ὁ Ἰωάννης, κάποιος ἐρημίτης ἢ κάποιος πού ζεῖ στήν πόλη πού δέν ἔχει θεία ἀποστολή; Ἦρθε νά ἐτοιμάσῃ τόν ἐρχομό μου, (Ἠσ. μ, 3) καί γνωρίζει ποίος εἶμαι.

Γι' αὐτόν ἔχει γραφεῖ ὅτι «ἀποστέλλω τόν ἄγγελόν μου πρό προσώπου σου» (Μαλαχ. γ, 1), «Φωνή βοῶντος ἐν τῇ ἐρήμῳ» (Ἠσ. μ, 3). Καί ὁ Εὐγγελιστής Ματθαῖος ἀναφέρει τήν προφητεία τοῦ Μαλαχίου (δ, 5): «θά ἀποστείλω σέ σᾶς Ἡλία τόν Θεοσβίτην πού θά ἀποκαταστήσῃ τήν καρδιά τοῦ πατέρα μέ τόν γιό του»

Ἐδῶ παρομοιάζει τόν Ἰωάννη μέ τόν προφήτη Ἡλία στόν ζῆλο καί στήν πίστη του καί ὅτι μέ τό κηρύγμα του θά ἀποκαταστήσῃ τήν ἀγάπη μεταξύ πατέρα καί υἱοῦ⁶³.

«Τί νομίζετε ὅτι εἶναι ὁ Ἰωάννης; Κανένα καλάμι πού γέρνει ἀπό ἐδῶ καί ἀπό ἐκεῖ; (Λουκ. ζ, 24). Πότε μαρτυρεῖ γιά μένα καί πότε δέν μέ γνωρίζει; Γιατί ἂν ἦταν τέτοιος, γιατί πηγαίνατε στήν ἔρημο νά τόν δεῖτε; Ἀπό τή δόξα, τίς τιμές καί τά φαγοπότια ἔχασε τά λογικά του; Ἄν ἀγαποῦσε τήν δόξα καί τίς τιμές θά ἦταν στό βασιλικό παλάτι. Ἀληθινά σᾶς λέγω ὅτι δέν γεννήθηκε καί οὔτε θά γεννηθῇ μεγαλύτερος ἀπό τόν Ἰωάννη. Εἶναι μεγαλύτερος καί ἀπό τούς προφήτες».

Τό εἶπε αὐτό γιά νά θεραπεύσῃ τίς ὑποψίες τοῦ πλήθους καί ὅτι δέν ἦταν δοῦλος τῶν ἡδονῶν τό ἀποδεικνύει ἡ στολή του, ἡ ἔρημος πού ζοῦσε καί ἡ φυλάκισή του⁶⁴.

Δέν ἐμφανίστηκε ἄλλος, μεταξύ τῶν γεννηθέντων ὑπό γυναικῶν, μεγαλύτερος ἀπό τόν Ἰωάννη». Βέβαια, ἀρκεῖ ἡ γνώμη τοῦ Κυρίου, ἂν ὅμως θέλῃς νά πληροφορηθῆς τήν ἀξίαν του καί

⁶² Ἑρμηνεία τοῦ κατά Ματθαῖον εὐαγγελίου Ε.Π.Ε. τόμ. 9^{ος}, Ὀμιλία Ι. σελ. 327

⁶³ Ἁγίου Νεκταρίου, Εὐαγγελική Ἱστορία, σελ. 167

⁶⁴ Ἑρμηνεία τοῦ κατά Ματθαῖον εὐαγγελίου Ε.Π.Ε. τόμος 10^{ος}, Ὀμιλία ΚΖ 557, 561

ἀπό τὰ πράγματα, τότε σκέψου τὴν τράπεζάν του, τὴν διαγωγή του καὶ τὸ ὕψος τῶν σκέψεών του. Γιατί, πράγματι, ἔζησε ἔτσι σάν ἀκριβῶς νὰ εὐρίσκετο στὸν οὐρανό, καί, ἀφοῦ στάθηκε πάνω ἀπὸ τίς φυσικὲς ἀνάγκες, βάδισε ἓνα ἄγνωστο δρόμο, καί ζοῦσε σὲ ὅλη του τὴ ζωὴ μὲ ὕμνους καί προσευχές, καί ἐκ μὲν τῶν ἀνθρώπων δὲν εἶχε ἐπικοινωνία μὲ κανέναν, ἀλλὰ εὐρίσκετο σὲ διαρκῆ ἐπικοινωνία μόνον μὲ τὸν Θεό. Καί ἐνῶ ζοῦσε χωρὶς καμμία σωματικὴ ἀπόλαυση, (φαγητό, κρεβάτι, στέγη), παρὰ ταῦτα ἦταν ἡμερος καί ὀρητικός. Ἄκουσε, λέγει ὁ ἱερός Χρυσόστομος, μὲ πόση ἐπιείκεια ὁμιλεῖ πρὸς τοὺς μαθητὲς του, μὲ πόση γενναιοῦτητα ἀπευθύνεται πρὸς τὸ πλῆθος τῶν Ἰουδαίων καί μὲ πόση παρηρησία ἐλέγχει τὸν βασιλέα»⁶⁵. Καί γιὰ νὰ προλάβῃ ὁ Κύριος τὴν βλάβη πού θὰ προκληθῆ ἀπὸ τὸ κήρυγμα τοῦ Ἰωάννη, νὰ ἐσχημάτιζαν ὑψηλότερη γνώμη γιὰ τὸν Ἰωάννη, παρὰ διὰ τὸν Χριστόν, τελειῶς ἀνύποπτα τοὺς λέγει: «Ὁ δὲ μικρότερος στὴ βασιλεία τῶν οὐρανῶν εἶναι μεγαλύτερος ἀπὸ τὸν Ἰωάννη». Ὁ μικρότερος κατὰ τὴν ἡλικία καί κατὰ τὴν γνώμη τῶν πολλῶν ἀνθρώπων. Καθόσον τὸ πλῆθος ὠνόμαζε τὸν Κύριο φάγον καί οἰνοπότη (Ματθ. 11, 19), καί «δὲν εἶναι αὐτός ὁ υἱὸς τοῦ ξυλουργοῦ;» (Ματθ. 13, 55) καί πάντα μιλοῦσαν μὲ περιφρόνηση γι' αὐτόν.

«Ἐκεῖνος πού ἦταν τέλειος, σύμφωνα μὲ τὸν Μωσαϊκὸ Νόμο, ὅπως ὁ Ἰωάννης, ἦταν ὀπωσδήποτε κατώτερος ἀπὸ ἐκεῖνον πού βαπτίσθηκε στὸν θάνατο τοῦ Χριστοῦ. Γιατί αὐτὸ τὸ νόημα ἔχει ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν, τὸ νὰ ταφῆ κανεὶς μαζί μὲ τὸν Χριστό, πού κατέβηκε νὰ ἀπογυμνώσῃ τὸν θάνατο ἀπὸ τὰ ὄπλα του, καί νὰ ἀναστηθῆ μαζί μ' αὐτόν, πού παρέχει τὴ δύναμη ἐναντίον ἐκείνου. Ἐπειδὴ, λοιπόν, ὁ Ἰωάννης ἦταν, βέβαια, ἀνώτερος ἀπὸ ὅλους ὄσους γεννήθηκαν ἀπὸ γυναῖκα (Λουκ. 7, 28), ἀλλὰ ἀποκεφαλίσθηκε, προτοῦ δοθεῖ ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν, ὡς πρὸς τὴ δικαιοσύνη, φυσικά, τοῦ Νόμου ὑπῆρξε ἄμεμπτος, ὅμως ὑπολείπεται ὡς πρὸς αὐτοὺς πού πέτυχαν τὴν τελειώση μὲ τὸ Πνεῦμα τῆς κατὰ Χριστόν ζωῆς, ἀφοῦ πέθανε νωρίτερα. Καθένας, λοιπόν, πού εἶναι μικρότερος στὴ βασιλεία τῶν οὐρανῶν, δηλαδή, στὴν νέα κατὰ Χριστόν δημιουργία, εἶναι ἀνώτερος, ὅπως εἶπαμε, ἀπὸ ἐκεῖνον πού δικαιοῦθηκε σύμφωνα μὲ τίς ἐντολές τοῦ Νόμου, γιατί ὁ Νόμος δὲν τελειοποίησε τίποτε»⁶⁶.

Γιατί οἱ ἄνθρωποι ἐθαύμασαν πάρα πολὺ τὸν Ἰωάννη, ἡ δὲ φυλάκισή του τότε τοῦ εἶχε δώσει μεγαλύτερη λαμπρότητα, καθὼς καί ἡ παρηρησία μὲ τὴν ὁποία ἤλεγξε τὸν βασιλέα, συντελοῦσαν ἀρχικά σὲ πάρα πολλούς, ὥστε εὐχαρίστως νὰ δεχθοῦν τὴν ἀνωτερότητα τοῦ Ἰωάννη. Γιατί, μολοντί εἶχε γεννηθεῖ καί ὁ Χριστὸς ἀπὸ γυναῖκα, δὲν εἶχε γεννηθεῖ ὅπως ἀκριβῶς ὁ Ἰωάννης. Οὔτε ἦταν ἀπλὸς ἄνθρωπος, οὔτε γεννήθηκε μὲ τὸν τρόπο πού γεννιέται ὁ ἄνθρωπος, ἀλλὰ μὲ μία γέννηση πρωτοφανῆ καί παράδοξη. Μὲ τοὺς λόγους αὐτοὺς ὁ Χριστὸς τοὺς ὀδηγεῖ νὰ πιστεύσουν σ' αὐτόν καί ταυτόχρονα συνηγορεῖ γιὰ ὅλα ὅσα εἶχε πεῖ προηγουμένως ὁ Ἰωάννης γιὰ τὸν Μεσσία⁶⁷»

Οἱ προφῆτες μόνον εἶπαν γιὰ τὸν Χριστό, αὐτὸς ὅμως καί τὸν προφήτευσε ἀπὸ τὴν κοιλία τῆς μητέρας του, τὸν ὑπέδειξε, τὸν βάπτισε καί εἶναι ὁ μόνος προφήτης γιὰ τὸν ὁποῖο ἔχουν δοθεῖ προφητεῖες.

Μετὰ ἀπὸ ὅλα αὐτὰ τὰ γεγονότα πού εἶδαν καί ἄκουσαν οἱ μαθητὲς τοῦ Ἰωάννη, κατάλαβαν ὅτι ὁ Χριστὸς εἶναι ὁ Μεσσίας, τὸν ὁποῖο ἔπρεπε νὰ ἀκολουθήσουν.

Ἡ μεγάλη ἀρετὴ τῆς ταπεινοφροσύνης τοῦ Τιμίου Προδρόμου

Ἀνάμεσα στὶς ἀρετὲς πού τὸν στόλιζαν, ὅπως: «νηστείας ὄρος ἀκρότατον, καί ἐγκρατείας ἄκρας κανῶν, καί γνώμων σωφροσύνης καί σεμνότητος ὑπογραμμός, καί παρθενίας ἀρχέτυπον, καί ἀγνείας εἰκῶν καί ἀρετῶν στήλη ζωσα⁶⁸», ἰδιαίτερα ἔλαμπε ἡ ἀρετὴ τῆς ταπεινοφροσύνης. Διέθετε τεράστια πνευματικὴ αἴγλη καί ἐπιρροή καί γι' αὐτὸ τὸν λόγο «ἐξεπορεύετο πρὸς αὐτόν πᾶσα Ἰουδαία χώρα καί οἱ Ἱεροσολυμίται πάντες ἐβαπτίζοντο ἐν τῷ Ἰορδάνῃ ποταμῷ ὑπ' αὐτοῦ ἐξομολογούμενοι τὰς ἁμαρτίας αὐτῶν» (Μάρκ. 1, 5). Ἐπίσης καί ἡ χαρισματικὴ φύση τὸν

⁶⁵ Ἑρμηνεία τοῦ κατὰ Ματθαῖον εὐαγγελίου Ε.Π.Ε. τόμος 10^{ος}, ὁμιλία Λζ, 565-567.

⁶⁶ Ἰσιδώρου Πηλουσιώτη ἐπιστολὴς τόμ. 1 ἐπιστ. 68, σ.91)

⁶⁷ Ἀγίου Ἰωάννου Χρυσόστομου, Ἑρμηνεία τοῦ κατὰ Ματθαῖον εὐαγγελίου Ε.Π.Ε. τόμος 10^{ος}, ὁμιλία Λζ, 569-571

⁶⁸ κανῶν ἤχος γ', Προδρομάριον ὁ.π.π.. σελ. 213

κατέστησε τήν μεγαλύτερη θρησκευτική καί πνευματική προσωπικότητα τῆς ἐποχῆς του. Παρ' ὅλα αὐτά, ὁ Ἰωάννης ὁμολογεῖ συνειδητά ὅτι δέν εἶναι ἱκανός νά λύση τόν «ἰμάντα τοῦ ὑποδήματός Του», τοῦ Χριστοῦ. Θεωροῦσε ὡς μεγάλη χαρά: «Ἐκεῖνος, (δηλαδή ὁ Χριστός), νά αὐξάνη καί ἐγώ πρέπει νά ἐλαττώνομαι μπροστά Του. Ἦταν λόγια πού ἔκρυσαν μιά σειρά ἀπό ἐνέργειες. Ὅταν ἐρωτᾶται ἐπίσημα ἀπό τούς ἱερεῖς μήπως αὐτός εἶναι ὁ Χριστός ὁ ὁποῖος ἐχρίσθη γιά κάποιον εἰδικό σκοπό γιά τήν σωτηρία τῶν ἀνθρώπων, δέν σφετερίζεται ξένους τίτλους καί ἀξιώματα. Ἡ ἀπάντησή του ἦταν ἀρνητική. Εἶσαι ὁ Ἡλίας; Ὁχι ἀπαντᾶ. Εἶσαι ὁ κατ' ἐξοχὴν προφήτης πού ὀνομάζει ὁ Μωϋσῆς; Ὁχι, δέν εἶμαι ἐγώ.

Γιατί ἀρνεῖται ὁ Ἰωάννης; Ἐπειδὴ ἀπέβλεπε στήν σκέψη αὐτῶν πού ρωτοῦσαν. Γιατί περίμεναν ὅτι θά ἔρθη κάποιος ἐκλεκτός προφήτης, ἐπειδὴ λέει ὁ Μωϋσῆς: «Κύριος ὁ Θεός θά σᾶς στείλῃ προφήτη ἀπό σᾶς τούς ἰδίους, σάν ἐμένα· αὐτόν νά ἀκούτε» (Δευτερ. 18, 15), αὐτός ὁ προφήτης ἦταν ὁ Χριστός. Γι' αὐτό ἀκριβῶς δέν λένε «εἶσαι προφήτης» ἐννοοῦντες ἕναν ἀπό τούς πολλούς, ἀλλά μέ τό ἄθρο· «Ὁ προφήτης εἶσαι;», δηλαδή ἐκεῖνος πού προανήγγειλε ὁ Μωϋσῆς. Γι' αὐτό ἀκριβῶς ἀρνήθηκε, ὄχι τό ὅτι εἶναι προφήτης, ἀλλά ὅτι ἦταν ἐκεῖνος ὁ προφήτης⁶⁹.

Τοῦ ἀρκεῖ νά σημειώσῃ ὅτι εἶναι ἀπλῶς μιά φωνή ἑνός ἀνθρώπου πού φωνάζει στήν ἔρημο, ἐνῶ ἦταν Θεομαρτύρητος, ὁ μεγαλύτερος ἄνδρας πού γεννήθηκε ἀπό γυναίκα. Βλέπει κανεῖς τήν μεγάλη του ταπεινοφροσύνη.

Στά ἱερά Εὐαγγέλια διασώθηκε καί μία ἄλλη περίπτωση πολύ χαρακτηριστική τῆς βαθειᾶς καί μεγάλης ταπεινοφροσύνης τοῦ Προδρόμου καί τῆς στάσης του ἀπέναντι τοῦ Ἰησοῦ. Εἶχε ἐξέλθει στό δημόσιο κήρυγμα ὁ Σωτήρας Χριστός καί κάποια μέρα ἦρθε μαζί μέ τούς μαθητές Του στήν Ἰουδαία «καί ἐκεῖ διέτρεβε μετ' αὐτῶν καί ἐβάπτιζεν· ἦταν δέ ὁ Ἰωάννης πού ἐβάπτιζε στήν Αἰνῶν κοντά στή Σαλεῖμ, γιατί ἐκεῖ ὑπῆρχαν πολλά νερά. Μερικοί μαθητές τοῦ Ἰωάννου ἦρθαν πρὸς αὐτόν καί τοῦ εἶπαν: «Ραββί, ὅς ἦν μετὰ σοῦ πέραν τοῦ Ἰορδάνου, ὧ σύ μεμαρτύρηκας, ἴδε οὗτος βαπτίζει (τούς μαθητάς Του), καί ὅλοι πηγαίνουν πρὸς αὐτόν»

Ἡ ἀπάντηση τοῦ Προδρόμου ἦταν. «Οὐ δύναται ἄνθρωπος λαμβάνειν οὐδέν, ἐάν μή ἦ δεδομένου αὐτῷ ἐκ τοῦ οὐρανοῦ· αὐτοὶ ὑμεῖς μοι μαρτυρεῖτε ὅτι εἶπον οὐκ εἰμί ὁ Χριστός, ἀλλά ὅτι ἀπεσταλμένος εἰμί ἔμπροσθεν ἐκείνου...ἐκεῖνον δεῖ αὐξάνειν, ἐμέ ἐλαττοῦσθαι· ὁ ἄνωθεν ἐρχόμενος ἐπάνω πάντων ἐστίν». Ὅποιοσδήποτε δάσκαλος καί ἄν ἦταν, ὅσο σοφός καί δυνατός ἀσφαλῶς θά δοκίμαζε φθόνο, ζήλεια, μῖσος. Στήν καρδιά, ὅμως, τοῦ Ἰωάννου δέν ἔχει θέση κανένα ἀπό τά χαμηλά αὐτά αἰσθήματα. Τήν ψυχή του ποτέ δέν σκίασε αἰσθημα ζηλοτυπίας. Ἀντίθετα, ἀντί φθόνου εὐχαρίστηση δοκιμάζει. Ἀντί μίσους χαρά αισθάνεται. Τά ταπεινόφρονα αὐτά αἰσθήματά του μαρτυροῦνται ἀπό τά λόγια του: «Ὁ ἔχων τήν νύμφην νυμφίος ἐστίν· ὁ δέ φίλος τοῦ νυμφίου, ὁ ἐστηκώς καί ἀκούων αὐτόν χαρᾶ χαιρεῖ, διὰ τῆς φωνῆς τοῦ νυμφίου· αὕτη οὖν ἡ χαρά ἡ ἐμή πεπλήρωται⁷⁰».

Ὅλοι οἱ Ἅγιοι ἦταν ταπεινόφρονες, ἡ ταπεινοφροσύνη εἶναι ἡ στολή τῆς θεότητος, αὐτήν φόρεσε ὁ Υἱός τοῦ Θεοῦ καί ἔγινε ἄνθρωπος.

Πῶς ἐμεῖς θά τοῦ μιμηθοῦμε τήν ταπεινοφροσύνη του; Νά σηκώνουμε μέ ὑπομονή τούς ὀνειδισμούς, τίς ὕβρεις, τίς συκοφαντίες, τούς πειρασμούς, τά παθήματα ὅπως τά σήκωσε ὁ Χριστός μας.

Τό μαρτυρικό του τέλος

Σέ ἕνα συμπόσιο πού πραγματοποιοῖσε ὁ Ἡρώδης γιά τά γενέθλιά του, μέ παρεβρισκομένους ἀξιωματούχους, μετὰ ἀπό τήν οἰνοποσία καί τόν ἄκρατο ἡδονισμό τοῦ Ἡρώδη ἀπό ἕναν ἄσεμνο χορὸ τῆς Σαλώμης μέ ξέφρενα παιχνιδίσματα, τῆς λέγει: Ὁρκίζομαι ὅτι θά σοῦ δώσω ὅ, τι θέλῃς μέχρι τό μισό μου βασίλειο. Ἡ ἄσεμνη νέα πῆγε στή μητέρα της καί τήν ἐρωτᾶ τί νά ζητήσῃ. Ἡ Ἡρωδιάδα ὅμως, πού ζοῦσε στήν παρανομία καί τήν ἁμαρτία, δέν μπορούσε νά ἀνεχθῇ τήν κατάσταση αὐτή, πού τήν ἔκανε νά νιώθῃ ταπεινωμένη καί προσβεβλημένη, μεταξύ τῶν καθῶς

⁶⁹ Αγίου Ἰωάννου Χρυσόστομου, Ἑρμηνεία τοῦ κατὰ Ἰωάννη Εὐαγγελίου Ε.Π.Ε. τόμος 10^{ος}, ὁμιλία 1στ, 737

⁷⁰ Ἐπισκόπου Μαρεωτίδος Ἀθανασίου Ἰωάννης ὁ Βαπτιστής, Ἀνάπτυπο ἐκ τοῦ Πανταίνου, Ἀλεξάνδρεια 1950, σελ. 8

πρέπει κυριῶν τῶν Ἱεροσολύμων, καί ἔψαχνε νά βρῆ κάποια εὐκαιρία νά τόν σκοτώσει, λέγει στή Σαλώμη: «Νά ζητήσης τήν κεφαλή τοῦ Ἰωάννου».

Ἐνῶ οἱ αἰμοβόροι διασκέδαζαν τό σπαθί τοῦ σκεπουλάτορα ἔκοβε τήν τίμια κεφαλή τοῦ Ἰωάννου, καί τήν ἔδωσε ὡς δῶρο στή Σαλώμη καί αὐτή στήν μητέρα της.

Γιά τό μαρτυρικό θάνατο τοῦ Ἰωάννου ὁ ἅγιος Γρηγόριος ὁ Παλαμᾶς σχολιάζει: «Γι' αὐτό τόν ἔλεγο ἀποκεφαλίστηκε ἀπ' αὐτούς, γεγονός τό ὁποῖο σήμερα γιορτάζουμε. Δέν ἔπρεπε αὐτός νά πεθάνη μέ «φυσικό» τρόπο. Γιατί αὐτός ὁ «φυσικός» θάνατος εἶναι καταδίκη γιά τήν παράβαση τοῦ Ἀδάμ, γιά τήν ὁποία δέν ἦταν ὀφειλέτης ὁ Ἰωάννης, πού ὑπῆρξε ὑπηρέτης καί διάκονος τοῦ Θεοῦ θελήματος καί Τόν ὑπάκουσε ἀπό τότε πού βρισκόταν ἀκόμα στήν κοιλιά τῆς μητέρας του. Οἱ δίκαιοι, σύμφωνα μέ τήν ἐντολή τοῦ Κυρίου, ὀφείλουν νά θυσιάζονται τόσο γιά τήν ὀρθή πίστη καί λατρεία τοῦ Θεοῦ ὅσο καί γιά τήν ἀκεραιότητα τῆς ἠθικῆς ζωῆς. Καί γι' αὐτό τό λόγο εἶναι πιό κατάλληλος γι' αὐτούς ὁ βίαιος θάνατος γιά χάρι τοῦ καλοῦ. Γι' αὐτό καί ὁ Κύριος τέτοιο θάνατο γεύτηκε. Ἐπρεπε, λοιπόν, καί ὁ θάνατος τοῦ Ἰωάννη, νά εἶναι ὄχι μόνο πρόδρομος ἀλλά καί ὁμοιος μέ τό θάνατο τοῦ Χριστοῦ, γιά νά προπορευτῆ - σύμφωνα μέ τήν προφητεία τοῦ πατέρα του Ζαχαρία - πρῖν ἀπό τήν κάθοδο τοῦ Κυρίου στόν Ἄδη, καί νά γνωρίση σ' αὐτούς, πού ἦταν στό σκοτάδι καί στή μαυρίλα τοῦ Ἄδη, τήν ὁδό τῆς σωτηρίας, δηλαδή, τήν μετάνοια, ὥστε νά τρέξουν καί ἐκεῖνοι κοντά στόν Χριστό καί νά ἀπολαύσουν τήν μακάρια καί ἀθάνατη αὐτή ζωή, πού Αὐτός χαρίζει⁷¹». (Ἰωάννου γ, 22 -29).

Ὁ ἱερός Χρυσόστομος γιά τόν μαρτυρικό θάνατο τοῦ Ἰωάννου λέει:⁷²:

Ὁ διαβολικό συμπόσιο· ὡ θεάτρο σατανικό· ὡ παράνομος χορός καί ἀκόμη πιό παράνομη ἡ ἀμοιβή τοῦ χοροῦ. Γιατί ἐπεχειρεῖτο ὁ πιό βδελυρός φόνος ἀπό ὅλους τούς φόνους, καί αὐτός, πού ἦταν ἄξιος νά στεφανωθῆ καί νά ἀνακηρυχθῆ ἡ ἀρετή του, κατασφάζεται παρουσία ὄλων, τό δέ τρόπαιο τῶν δαιμόνων ἦταν τοποθετημένο ἐπάνω στήν τράπεζα. Ἄξιος δέ ἦταν καί ὁ τρόπος, τῆς νίκης αὐτῶν πού συνέβησαν. Γιατί, λέγει, «Ἐχόρευσε ἡ θυγατέρα τῆς Ἡρωδιάδας παρουσία προσκεκλημένων, πρᾶγμα πού εὐχαρίστησε τόν Ἡρώδη. Γι' αὐτό τῆς ὑποσχέθηκε μέ ὄρκο νά τῆς δώσῃ ὅ, τι ἤθελε τοῦ ζητήσῃ. «Δῶσε μου ἐπάνω σέ πιάτο τήν κεφαλή τοῦ Ἰωάννου τοῦ Βαπτιστοῦ».

Τό ἔγκλημα εἶναι διπλό· καί ἐπειδή χόρεψε καί ἄρεσε τόσο πολύ, ὥστε νά λάβῃ σάν μισθό φόνου. Εἶδες πόσο ὠμός ἦταν ὁ Ἡρώδης; Πόσο ἀναίσθητος; Πόσον ἀνόητος; Καθόσον τόν μὲν ἑαυτό του τόν καθιστᾶ ὑπεύθυνο νά κρατήσῃ τόν ὄρκο του, ἐνῶ σέ ἐκεῖνη δίνει τό δικαίωμα νά ζητήσῃ ὅ, τι θέλει. Ἐπειδή δέ εἶδε ὅτι πραγματοποιήθηκε τό κακό, λυπήθηκε, λέγει· μολονότι, βέβαια, ἀπό τήν πρώτη στιγμή τόν φυλάκισε. Γιά ποιό, λοιπόν, λόγο λυπεῖται; Τέτοια εἶναι ἡ ἀρετή-ὑποσυνείδητα, θαυμάζεται καί ἐπαινεῖται καί ἀπό τούς κακούς ἀκόμη. Ἀλλ' ὡ τῆς μανιακῆ! Ἐνῶ ἔπρεπε καί αὐτή νά τόν θαυμάζῃ, ἐνῶ ἔπρεπε νά τόν προσκυνᾷ, ἐπειδή τήν ὑπερασπιζόταν πού τήν ἀτίμαζε ὁ Ἡρώδης, αὐτή, ὅμως, ἀντίθετα, βοηθᾷ στό ἔγκλημα καί βάζει παγίδα καί ζητᾷ χάρι σατανική.

Ἀναφέρει τό κείμενο: «Αὐτός, ὁ Ἡρώδης, φοβήθηκε ἐξ αἰτίας τῶν ὄρκων», λέγει, «καί ἀπό τούς προσκεκλημένους». Καί γιατί δέν φοβήθηκες τό φοβερότερο; Γιατί, ἐάν φοβήθηκες, ἐπειδή θά εἶχες μάρτυρες στήν ἐπιπορκία σου, ἔπρεπε πολύ περισσότερο νά φοβηθῆς πού θά εἶχες τούς μάρτυρες γιά ἕναν τόσο παράνομο φόνου.

Γιατί ἡ δημιουργηθεῖσα σκηνοθεσία γιά τήν ἀποκεφάλιση τοῦ Ἰωάννου ἦταν σατανική. Τά μέσα πού χρησιμοποιήθηκαν, ἡ μέθη καί ἡ ἀπόλαυση, ἡ παράλογη εὐχαρίστηση, δέν ἦταν δυνατόν νά προσδώσουν κανένα καλό. Οἱ θεατές ἦταν διεφθαρμένοι καί ὁ Ἡρώδης πού τούς κάλεσε ἦταν ὁ παρανομώτερος ὄλων. Ἡ κόρη, γιά τήν ὁποία ἦταν παράνομος ὁ γάμος, τῆς μητέρας της δηλαδή, μόνον ἐάν ὁ Φίλιππος ὁ πατέρας της δέν εἶχε κόρη καί πέθαινε σύμφωνα μέ τό Μωσαϊκό νόμο, τότε μόνον ἔπρεπε νά τήν παντρευτῆ ὁ Ἡρώδης καί ἔπρεπε νά κρύβεται, ἐπειδή διεσύρετο ἡ τιμή τῆς μητέρας της, εἰσέρχεται χωρίς ντροπή στό χῶρο τῆς διασκεδάσεως, καί

⁷¹ Ἀπό τό βιβλίο: «Θεῖκό Λυχνάρι, ὁ Τίμιος Πρόδρομος» Ἐκδόσεις ΕΤΟΙΜΑΣΙΑ Ἱερᾶς Μονῆς Τιμίου Προδρόμου....»

⁷² Ὁμιλία ΜΗ (σελ. 860 κ. ἐξ..)

ξεπερνᾶ, μολονότι ἦταν παρθένα σωματικά, ὅλες τίς πόρνες. Καί ἐνῶ ὁ Ἡρώδης ἔπρεπε νά εὐχαριστῆ τόν Θεό, αὐτός σχεδιάζει τήν μεγάλη παρανομία.

Νά σκεφθῆτε ὅσες γυναῖκες καταδέχεσθε νά κάνετε παρόμοιες ἀσχήμιες, στούς γάμους τῶν ἄλλων. Ἀλλά καί ἄνδρες, ὅσοι ἐπιδιώκετε τά πολυτελῆ συμπόσια πού εἶναι γεμάτα ἀπό μέθη, νά φοβηθῆτε τό βάραθρο τοῦ διαβόλου, γιατί γίνεσθε δούλοι τῆς ἡδονῆς. Νά γνωρίζετε ὅτι ὅπου ὑπάρχει χορός, ἐκεῖ καί ὁ διάβολος.

Στά λόγια τῆς Σαλώμης, πού χωρίς ντροπή, χωρίς νά κοκκινίξῃ ζήτησε τήν ἱερά κεφαλή τοῦ Προδρόμου, φαίνεται ἡ ὀλοκληρωτική παράδοσή της στό διάβολο. Καί ἀντί ὁ Θεός νά ρίξῃ κεραυνό νά καύσῃ τό ἀναίσχυντο πρόσωπό της, τόν δίκαιο στεφανώνει μέ τό μεγαλύτερο στεφάνι καί παράλληλα ἄφησε μεγάλη παρηγοριά γιά ὅλους ἐκείνους πού στό μέλλον θά πάθουν κάτι ἄδικα.

Ἡ τρυφή καί ἡ ἀνθρωπαρέσκεια γέννησε τόν φόβο χρησιμοποιώντας ὡς προκάλυμμα τόν ὄρκο. Ἄν ζητοῦσε τό δικό σου κεφάλι, τί θά ἔκανες; Ἄραγε, σεβόμενος τούς ὄρκους καί τούς συμποσιαστές σου, θά τό ἔκοβες; Ἄν ὅμως ζητοῦσε τό κεφάλι τῆς ἴδιας τῆς Ἡρωδιάδας, πού μακάρι νά τό ἔκανε ὅπως ὄφειλε; Ἀλλά γιατί τά λέγω αὐτά; Ἄν εἶχε ζητήσει ὡς ἀμοιβή τήν ἀποφυγή τῆς παρόνομης σχέσης, θά τηροῦσε ἄραγε τήν ὑπόσχεση; Ἄν καί βέβαια τόσα καλά ὑπῆρχαν σ' αὐτήν τήν ἀποφυγή. Ἀλλ' οὔτε κἄν θά ἐπέτρεπες ν' ἀποσυρθῇ ἡ κοπέλλα, ἐσύ, πού, ὅταν παλαιά σέ συμβούλευε ὁ Ἰωάννης νά τήν διαζευχθῆς, θά τόν σκότωνες, ἄν δέν σέ συγκρατοῦσε ὁ φόβος τοῦ πλήθους (Ματθ. 14,5). Γι' αὐτό καί ἡ λύπη σου εἶναι πλαστή καί πρόφαση καί ὑποκρισία· γιατί, ἄν ἦταν ἀμεπτη καί ἀληθινή, τίποτε δέν ἐμπόδιζε νά ἀδιαφορήσῃς γιά τίς πλαστές προφάσεις καί νά βγῆς καθαρός ἀπό τή δολοφονία.

Αὐτουργοί τοῦ φόνου εἶναι καί οἱ συνδαιτυμόνες του. Γιατί δέν τόν ἐμπόδισαν καί ἦταν ἀρεστό σ' αὐτούς⁷³.

Τό ἀσκητικό σῶμα τοῦ Ἰωάννου οἱ μαθητές του μέ μεγάλη συγκίνηση τό κήδευσαν στή Σεβάστεια τῆς Ἰουδαίας. Τό δεξί του χέρι, σώζεται στήν Ἱερά Μονή Διονυσίου τοῦ Ἁγίου Ὁρους.

Ἡ δέ τίμια κεφαλή του μέ διαταγή τῆς Ἡρωδιάδας θάβεται κοντά στά ἀνάκτορα. Μέ ἐπεμβάσεις τοῦ θείου Προδρόμου τρεῖς φορές φανερώθηκε καί ἡ Ἐκκλησία μας τιμᾷ τίς τρεῖς εὐρέσεις της τήν πρώτη καί τήν δεύτερη στίς 24 Φεβρουαρίου καί τήν τρίτη εὐρέση στίς 25 Μαΐου. Τό μεγαλύτερο μέρος της βρίσκεται στή πόλη Ἀμιένη τῆς βόρειας Γαλλίας, στό καθεδρικό ναό τῆς πόλεως.

Τό τέλος τῶν τριῶν πρωταγωνιστῶν τῆς αἱματοβαμμένης ἱστορίας τοῦ μαρτυρικοῦ θανάτου, τοῦ Ἰωάννου ἦταν ἄδοξο καί τραγικό. Ὁ Ἡρώδης καί ἡ Ἡρωδιάδα μετά ἀπό πολλές κακουχίες ἐξορίστηκαν στή Γαλλία καί Ἰσπανία, ὅπου πέθαναν. Ἡ Σαλώμη ὅπως διηγεῖται ὁ Νικηφόρος Κάλλιστος στήν Ἐκκλησιαστική του Ἱστορία, ἐνῶ περνοῦσε ἕναν παγωμένο ποταμό, ὁ πάγος σχίστηκε καί πέφτοντας στό ποτάμι, ὁ πάγος τήν ἀποκεφάλισε.

Πῶς τόν ἐγκωμιάζει ὁ ἅγιος Ἰωάννης ὁ Χρυσόστομος καί ποιᾷ ἡ δική μας ζωή;

«Ἦταν τῆς εὐσεβείας ἀθλητής, νικητής παγκόσμιος, φιλόσοφος τῆς φιλοσοφίας πού εἶναι ἀξία τοῦ οὐρανοῦ. Γενναῖα καί ἄγρυπνη ψυχή, προηγεῖται σέ ὅλα καί πηδᾶ τά συνηθισμένα ἐμπόδια. Καθαρός καί λαμπρότερος ἀπό τόν οὐρανό καί ἀνώτερος ἀπό ὅλους τούς προφήτες, πού μεγαλύτερος δέν γεννήθηκε, καί ὁ ὁποῖος εἶχε τόση μεγάλη παρηγορία, καί ταλαιπωροῦσε τόσο πολύ τόν ἑαυτόν του, ποιᾷ ἡ δική μας ἀπολογία πού μέ τόσες πολλές εὐεργεσίες δέν πραγματοποιοῦμε μήτε τό πολλοστημόριο τῆς ἐξομολογήσεως μέ τά τεράστια φορτία ἁμαρτιῶν καί παραδινόμαστε στήν πολυφαγία, τή μέθη, λουζόμεθα μέ ἀρώματα, δέν διαφέρομε καθόλου ἀπό τίς πόρνες τοῦ θεάτρου καί κάνομε τόν ἑαυτό μας εὐκολη λεία τοῦ διαβόλου»⁷⁴.

Κλείνοντας τόν βίο καί τήν πολιτεία τοῦ: «Ἀγγέλου, Προφήτου, Ἀπόστόλου, Στρατιώτου, Προδρόμου, Βαπτιστοῦ, καί Κήρυκα τῆς μετανοίας, τοῦ ὁδηγοῦ τοῦ φωτός, τῆ φωνῆ τοῦ Λόγου,

⁷³ Μεγάλου Φωτίου Πατρ. Κωνσταντινουπόλεως ἔργα τ. 14, στό κατά Ματθαῖο εὐαγγέλιο ιζ' σ. 77

⁷⁴ Ἑρμηνεία τοῦ κατά Ματθαῖον εὐαγγελίου, Ε.Π.Ε. τόμ. 9^{ος}, Ομιλία Ι. σελ. 331, 333

κατά τόν ἅγιο Ἀνδρέα Κρήτης⁷⁵ παρακαλοῦμε ἀπαύστως πρέσβευε ὑπέρ ἡμῶν, τῶν πιστῶς τελούντων τό μνημόσυνό του».

Ἐμεῖς τί νά προσθέσουμε; Λίγες σέ ἀριθμό οἱ λέξεις, ἀλλά βαριές σέ δύναμη μαρτυρίας. «Οὗτος οὖν ὁ τοῦ ἐπουρανίου Βασιλέως στρατιώτης προδραμών, ὡς ἀληθῶς εὐθείας ἐποίει, τάς τρίβους τοῦ Θεοῦ ἡμῶν, ἄνθρωπος μέν τῇ φύσει, Ἄγγελος δέ τόν βίον ὑπάρχων, ἀγνεῖαν γάρ παντελῆ, καί σωφροσύνην ἀσπασάμενος, εἶχε μέν τό κατά φύσιν, ἔφυγε δέ τό παρά φύσιν, ὑπέρ φύσιν ἀγωνισάμενος, Αὐτόν ἅπαντες πιστοί, ἐν ἀρεταῖς μιμούμενοι, πρεσβεύειν ὑπέρ ἡμῶν δυσωπήσωμεν, εἰς τό σωθῆναι τάς ψυχάς ἡμῶν⁷⁶».

Τί προτυπώνει ὁ θάνατος τοῦ Τιμίου Προδρόμου;

Ἐπρεπε δέ καί ὁ θάνατος τοῦ Ἰωάννου νά εἶναι πρόδρομος τοῦ θανάτου τοῦ Χριστοῦ, ἔτσι ὥστε κατά τήν πατρική πρός αὐτόν προφητεία νά προπορευθῆ ἀπό τόν Κύριο, γιά νά δώση γνώση σωτηρίας καί σέ ὅσους βρίσκονται στό σκοτάδι τοῦ Ἄδη γιά νά προστρέξουν κι ἐκεῖνοι καί πετύχουν τήν ἐν Χριστῷ μακαρία καί ἀθάνατη ζωή⁷⁷».

Οἱ γιορτές τοῦ Ἁγ. Ἰωάννου τοῦ Προδρόμου εἶναι οἱ ἑξῆς:

1. Σύλληψη τοῦ Τιμίου Προδρόμου⁷⁸ – 23 Σεπτεμβρίου
2. Σύναξη⁷⁹ τοῦ Τιμίου Προδρόμου – 7 Ἰανουαρίου
3. Α' και Β' εὕρεση τῆς τιμίας κεφαλῆς τοῦ Προδρόμου – 24 Φεβρουαρίου
4. Γ' εὕρεση τῆς τιμίας κεφαλῆς τοῦ Προδρόμου – 25 Μαΐου
5. Τό Γενέσιον τοῦ Τιμίου Προδρόμου⁸⁰ – 24 Ἰουνίου

⁷⁵ Δοξαστικό τῆς Λιτῆς τῆς 24^{ης} Ἰουνίου, ἑορτῆς τοῦ Γενεθλίου τοῦ τιμίου Προδρόμου.

⁷⁶ Κασσίας Μοναχῆς Δοξαστικό τοῦ Ἑσπερινοῦ, τῶν Γενεθλίων τοῦ ἁγίου Ἰωάννου τοῦ Προδρόμου 24 Ἰουνίου.

⁷⁷ Ἁγίου Γρηγορίου Παλαμᾶ, ὁμιλία Μ, ΕΠΕ, τ. 10, σελ.5(Ἁγίου Γρηγορίου Παλαμᾶ, ὁμιλία Μ, ΕΠΕ, τ. 10, σελ.542 -544

⁷⁸ Σέ ὁμιλία του ὁ Ἀρχιμ. π. Ἀνανίας Κουστένης στίς 23/9/2004 μεταξύ ἄλλων εἶπε καί τά ἑξῆς: «Ἡ Ἐκκλησία τοποθέτησε τήν Σύλληψη τοῦ Τιμίου Προδρόμου στίς 23 Σεπτεμβρίου πού στά χρόνια τῆς Ρωμανίας, Ἀνατολική αὐτοκρατορία, ἦταν ἡ πολιτική πρωτοχρονιά. Ἀρχικά ἄρχισε στίς 24 Σεπτεμβρίου τήν Φθινοπωρινή ἰσημερία, ἀλλά μετά ἄλλαξε καί πῆγε στίς 23 Σεπτεμβρίου ἡ Φθινοπωρινή ἰσημερία. Ἡ Ἐκκλησία μας μέ τήν ἐπίγεια λειτουργία της μετά τήν Πεντηκοστή τό ἡμερολόγιο τό βρῆκε ἀπό τά ὑπάρχοντα στοιχεῖα, τά εὐλόγησε καί τά ἐξαγίασε ἀφοῦ δέν λατρεύομε τόν χρόνο ἀλλά τόν Χριστό καί τοποθέτησε τήν πρώτη ἡμέρα τοῦ ἀρχαίου ἐκείνου πολιτικοῦ χρόνου τήν μνήμη τῆς Συλλήψεως τοῦ Τιμίου Προδρόμου. Διότι ὁ ἅγιος Ἰωάννης εἶναι ἡ ἀρχή τοῦ Εὐαγγελίου, ἡ ἀρχή τῆς Εὐαγγελικῆς ἱστορίας, ἡ ἀρχή τῆς σωτηρίας μας καί τήν τιμοῦσαν πάρα πολύ».

⁷⁹ Τί σημαίνει σύναξη; Σημαίνει μία συνάθροιση προσώπων γιά τήν ἐπιτέλεση κάποιου σκοποῦ. Ἐκκλησιαστικῶς σημαίνει: συνάθροιση πιστῶν προσώπων γιά νά ἀποδώσουμε τιμή σέ κάποιο πρόσωπο ἱερό. Ἰδιαίτερα ὅταν ἔχουμε Δεσποτικές ἢ Θεομητορικές ἑορτές τά πρόσωπα τά ὁποῖα παίζουν κάποιο ρόλο στά γεγονότα τῶν ἑορτῶν τά τιμοῦμε τήν ἐπομένη ἡμέρα. Παραδείγματος χάρι στίς 25 Δεκεμβρίου πού ἑορτάζομε τήν Γέννηση τοῦ Θεοανθρώπου τήν 26 Δεκεμβρίου ἑορτάζομε τήν Σύναξη τῆς Ὑπεραγίας Θεοτόκου γιατί ἡ Παναγία μας πρωταγωνίστησε ἦταν τό κυριαρχοῦν πρόσωπο μετά τόν Γεννηθέντα Κύριο, γιορτάζομε τήν Σύναξή της, συγκεντρωνόμαστε γιά νά τιμήσουμε τό σπουδαῖο αὐτό πρόσωπο τήν ἐπομένη τῆς μεγάλης ἑορτῆς.

Τό ἴδιο συμβαίνει καί σήμερα στίς 6 Ἰανουαρίου γιορτάζομε τά ἅγια Θεοφάνεια καί στίς 7 Ἰανουαρίου τήν σύναξη τοῦ Τ.Π. πού πρωταγωνίστησε μετά τόν Βαπτισθέντα Κύριό μας. Ἐχομε καί μερικές ἄλλες συνάξεις, στίς 3 Φεβρουαρίου τήν σύναξη τοῦ ἁγίου Συμεῶν τοῦ θεοδόχου καί τήν προφήτιδα Ἄννα, τήν 26η Μαρτίου τήν σύναξη τοῦ Ἀρχαγγέλου Γαβριήλ, τήν 30 Ἰουνίου τήν σύναξη τῶν Ἀποστόλων στίς 9 Σεπτεμβρίου τήν σύναξη τῶν Θεοπατόρων Ἰωακείμ καί Ἄννης πού γέννησαν τήν Παναγία.

Ἐπάρχει σχέση τῆς ἑορτῆς τῆς συνάξεως μέ τά συναξάρια. Κατά τούς πρώτους αἰῶνας τοῦ Χριστιανισμοῦ ἐπάνω στοὺς τάφους τῶν Μαρτύρων συγκεντρώνοντο, συνήγοντο οἱ Χριστιανοί καί ἔκαναν ἀγρυπνίες ἔκαναν πανυχίδες, ἔκαναν συνάξεις ἐπάνω στοὺς τάφους τῶν Μοτύρων διάβαζαν τό μαρτύριο τῶν Ἁγίων, διάβαζαν ἐπίσης καί ἐγκώμια στοὺς Μάρτυρες καί οἱ βίοι τῶν Μαρτύρων ὀνομάστηκαν συναξάρια. Μετά διάβαζαν καί τόν βίο τῶν Ὁσίων στίς λειτουργικές συναθροίσεις καί τά βιβλία πού περιέχουν τούς βίους τῶν Ἁγίων λέγονται συναξαριστές.

6. Αποτομή της τιμίας κεφαλής του Προδρόμου – 29 Αυγούστου

Καί ή Τρίτη ήμέρα κάθε έβδομάδας είναι αφιερωμένη στον Τίμιο Πρόδρομο.

Ο Άγιος Ιωάννης ο Πρόδρομος στην Ορθόδοξη Άγιογραφία

Ο άγιος Ιωάννης ο Πρόδρομος και Βαπτιστής του Χριστού είναι ο πιο άσκητικός από τους άγιους. Η πιο αποπνευματικοποιημένη μορφή της άγιογραφίας. Η παράδοση τον χαρακτήρισε ως «το πτηνό της Έρημου». Ο επίσης σπουδαίος άσκητής, άγιος Νικόδημος ο Αγιορείτης, τον περιγράφει ως έξης: «Ήτον κατά την σωματικήν θεωρίαν άγριος και φοβερός και άνόμοιος με τους άλλους ανθρώπους, διά την πολυχρόνιον έν ταίς έρήμοις διατριβήν. Αυτός είχε τα μαλλιά της κεφαλής πεπυκνωμένα και άχτένιστα. Αυτός είχε κεκαυμένον υπό του ήλιου τό πρόσωπον. Αυτός ήταν λεπτός εις τό σώμα, και τόσον λεπτούς είχε τους βραχίονας και τά πλευρά ώστε έφαινόντο ως άράχνης και τά σκέλη του έπαρομοίαζαν με τά σκέλη ακρίδων. Η όμιλία του ήτον τραχειά έν ταυτῶ και γλυκεία. τραχειά μέν διά τό όνειδιστικόν, γλυκεία δέ διά τό κήρυγμα της μετανοίας, διότι έλεγε προς τους Ιουδαίους: «γεννήματα έχιδνῶν (τουτο είναι τό τραχύ και άγριον), ποιήσατε καρπούς άξιους μετανοίας» (τουτο είναι τό γλυκύ και πρᾶον της όμιλίας). Και διά νά είπω καθολικῶς, καθως ήτον ή τροφή του Ιωάννη μέλι άγριον, ούτω και ή διδασκαλία του ήτο σμιγμένη με γλυκύτητα και με σκληρότητα».

Σ' αυτή την παράδοση τῶν Αγίων Πατέρων στηρίζεται ή σημερινή ορθόδοξη άγιογραφία, που εικονογραφεί τον άγιο Ιωάννη τον Πρόδρομο. Ο μεγάλος σύγχρονος άγιογράφος της Έκκλησίας Φώτης Κόντογλου, περιγράφει ως έξης την εικόνα του Προδρόμου: «Ίσταται επάνω εις μίαν πέτραν, ως άγριον όρνεον, πτερωτός με λεπτούς πόδας, φορών κατάσαρκα μηλωτήν εκ δέρματος καμήλου, κοντήν έως όλίγον κάτω από τό γόνατο και επάνωθεν αυτής είναι τυλιγμένος εις ιμάτιον λαδοπράσινον. Η κεφαλή του είναι αναμαλλιασμένη ώσαν άγριος πρίνος... Οί όφθαλμοί περίλυποι μακράν άτενίζοντες, τό στόμα μελαγχολικόν. Η έκφρασίς του αυστηρά μετά μειλιχίας έγκαρτερήσεως. Η κόμη πολυπλόκαμος πίπτει επί τῶν ώμων. Τό πρόσωπόν του είναι λιπόσαρκον και μελαμψόν από τον καύσωνα της έρήμου. Τά μαλλιά του και τά γένεια του έχουν τας τρίχας ήγριωμένας από την κακοπάθειαν και τον άνεμον. Τό όμμα του σκληρόν και πλήρες έγκαρτερήσεως. Η μύτη του γυριστή, τά μηλομάγουλά του εξέχοντα. Βαθυμάγουλος, μακρόλαιμος, με τό στήθος του γυμνόν όπου ξεχωρίζουν τά κόκκαλα κάτω από τό μελαμψόν δέρμα. Με την δεξιά κάμνει τό σχήμα της εύλογίας και με την άριστεράν κρατεί κοντάρι με σταυρόν και ειλητάριον άνοικτόν (τό όποϊον είτε λέγει «Ίδε ό άμνός του Θεου, ό αίρων την άμαρτίαν του κόσμου», είτε όταν παρουσιάζεται κηρύττων στην έρημο «Μεταννοείτε, ήγγικε γάρ ή Βασιλεία τῶν Ουρανῶν»). Εις την δεξιάν γωνίαν της εικόνας επάνω εις μίαν πέτραν, εύρίσκειται δοχείον μέσα εις τό όποϊον εύρίσκειται κομμένη ή κεφαλή του. Εις την άριστεράν υπάρχει ένα άγριον δένδρον, μία δρυς και ανάμεσα εις τά κλωνάρια της φαίνεται μία άξίνη σφηνωμένη, ή όποία συμβολίζει τά λόγια του προφήτου: «Ήδη ή άξίνη προς την ρίζαν τῶν δένδρων κείται (Ματθ. γ' 10), έτοιμη νά κόψη πᾶν δένδρον μη ποιούν καρπόν». Με την άξίνα συμβολίζεται ό πέλεκυς της θείας κρίσεως και όργης που θα κόψη κάθε άνθρωπο που δεν έχει καρπούς αγάπης και μετανοίας». Εις τους ώμους του είναι φυτρωμένες άγριες πτέρυγες άετου κατά τό προφητικόν ρήμα: «Ίδου έγω αποστέλλω τον άγγελόν μου προ προσώπου σου, του κατασκευάσαι την όδόν

⁸⁰ Ο π. Θεόδωρος Ζήσης σέ όμιλία του για τό Γενέσιον του Τιμίου Προδρόμου λέει τά έξης: «Ο Τίμιος Πρόδρομος είναι τό τρίτο πρόσωπο που γιορτάζει ή Έκκλησία μας τά Γενέθλιά του. Του Κυρίου 25 Δεκεμβρίου, της Παναγίας στίς 8 Σεπτεμβρίου και του Ιωάννου στίς 24 Ιουνίου.

Γιατί γιορτάζουμε τά Γενέθλια της Θεοτόκου και του Ιωάννου; Διότι από την γέννησή των υπηρέτησαν και διακόνησαν τό μυστήριο της θείας Οικονομίας που σκοπό έχει την σωτηρία του ανθρώπου. Ένώ τῶν άλλων Αγίων γιορτάζουμε την κοίμησή των γιατί εκείνη την ήμέρα θεωρείται ή γενέθλιος ήμέρα στην αιώνιο ζωή. Οί ορθόδοξοι δεν γιορτάζουν τά γενέθλιά τους, την ήμέρα που γεννήθηκαν από τους γονείς των, γιατί είναι προτεσταντικής προελεύσεως. Και δεν είναι ισάξιοι της Θεοτόκου ή του Τιμίου Προδρόμου. Η δική μας πνευματική γεννηση είναι ή ήμέρα της Βαπτίσεως μας και λάβαμε τό όνομα Αγίου ή Αγίας, για γιορτάζουμε τά όνομαστήριά μας κατά την ήμέρα που έορτάζει ό Άγιός μας ή ή Αγία μας.

σου ἔμπροσθέν σου» (Μάρκ. α'2, καὶ Μαλαχ. γ'1). Αἱ πτέρυγες αὐταὶ συνεργοῦν εἰς τὸ νὰ φαίνεται τὸ ἱερόν τοῦτο πτηνόν (δηλαδή, ὁ ἅγιος Ἰωάννης ὁ Προδρόμος) πλέον ὑπερφύες⁸¹».

Χαρακτηρισμοὶ τοῦ ἁγίου Ἰωάννου τοῦ Προδρόμου ἀπὸ τὸν ἅγιο Μάξιμο τὸν Γραικὸ στὸν Παρακλητικὸν Κανόνα τοῦ Τ. Προδρόμου⁸²

Ὁ τοῦ Κυρίου μεγαλάνυμος κήρυξ. Τῶν Αποστόλων ἡ κρηπίς. Ὁ Προφήτης καὶ Πρόδρομος Χριστοῦ. Ὁ τὸν εἰρηνάρχην βαπτίσας Κύριον. Εὐσπλαχνίας τὸ πέλαγος. Ὁ ἀνυποστόλως κηρύξας ἅπανσι. Ὁ πληρώσας τὴν ἠφήλιον τῶ κηρύγματί σου φωτὸς τοῦ ἀδύτου. Ὁ κηρύξας αἰωνίαν λύτρωσιν καὶ τὴν εἰρήνην τὴν πάντα νοῦν ὑπερέχουσαν. Ὁ τὸν Σωτήρα βαπτίσει φανείς ἐπάξιος. Ὁ Προστάτης τῆς ζωῆς Θερμός πρέσβυς ἐν περιστάσεσιν
Ὁ διαλύων νέφος πειρασμῶν καὶ πᾶσαν νόσον καὶ πειρασμὸν ἐλαύνοντα Ἰωάννης μεγαλάνυμος καὶ Παμάκαρ. Κοινὸς μεσίτης πρὸς τὸν Θεόν
Πρεσβεία θερμῆ, προστάτης θερμὸς καὶ μέγας ἀντιλήπτωρ. Θησαυρὸς σωτηρίας καὶ γαλήνιος ὄρμος. Ἐν κινδύνοις ταχύς προστάτης τοῖς καλοῦσι Ὁ ἰκετεύων τὸν ἀρχηγόν τῆς σωτηρίας
Ὁ ἐν ροαῖς Ἰορδάνου τῶν πάντων Θεὸν βαπτίσας. Λύχνος φαεσφόρος.
Τῶν Προφητῶν σεβασμιώτερος. Προστάτης τῆς ζωῆς ἀκοίμητος. Ὁ διαλύων νέφος πειρασμῶν. Ἀντιλήπτωρ τῶν χριστιανῶν ὁ στερρότατος. Παρακλητῶρ τῶν ἁμαρτωλῶν ὁ θερμότατος.
Μύστης τοῦ Χριστοῦ. Ὁ τοῦ Ζαχαρίου θεῖος βλαστός καὶ τῆς Ἐλισάβετ ἡ παγκοσμία χαρμονή. Ἡ Φωνὴ τοῦ Λόγου. Ὁ Λύχνος τοῦ Ἡλίου. Ὁ Καθηγητὴς τῆς μετανοίας.
Ὁ ἀντιλήπτωρ καὶ φρουρὸς τῶν μοναζόντων. Ὑπέροτος Ἁγίων καὶ Θεόπτης Προφήτης. Φίλος Χριστοῦ καὶ κήρυξ. Μάρτυς, ἄγγελος, ἀσκητὴς, μύστης Θεολόγος.
Ὁ Μείζων τῶν προφητῶν κριθεὶς. Τῆς ἐρήμου μέγας καθηγητὴς .
Λύχνος φαεσφόρος-Λύχνος τοῦ ἡλίου φαεινότατος. Λύχνος τοῦ ἡλίου, ἔωσφόρος φωταγωγός
Στείρας ὁ πανάγιος βλαστός – Ὁ τὰ στερωτικά δεσμὰ διαλύσας. Βλάστημα τερπνόν τῆς ἐρήμου
Ἡ χελιδὼν ἡ τερπνὴ, ἡ ἀηδὼν ἡ εὐλαλος, ἡ περιστερά ἡ χρυσή
Ὁ μαρτυρηθεὶς παρὰ τοῦ Σωτήρος μείζων ἐν γεννητοῖς.
Ὁ διαλύσας τὴν πατρικὴν ἀφωνίαν καὶ εἰς εὐφωνίαν μετατρεψάμενος.
Ὁ πᾶσι τὸν σωτήριον νόμον προκηρύξας καὶ ὁ ἀξιώθεὶς τὸν ἕνα Θεὸν Λόγον χειρὶ κρατῆσαι καὶ βαπτίσει.

Γιατί ἡ Ἐκκλησία μας τιμᾷ ἰδιαίτερα τὸν Τίμιο Πρόδρομο;

Ὁ π. Θεόδ. Ζήσης ἀναφέρει τὰ ἀκόλουθα: Διότι ὁ Κύριός μας τοῦ ἔδωσε αὐτὴν τὴν μαρτυρία, ὅπως φανερῶνει καὶ τὸ ἀπολυτικὸ του: «Μνήμη δικαίου μετ' ἐγκωμίου σύ δέ ἀρκέσει ἡ μαρτυρία τοῦ Κυρίου Προδρόμου...». Τοῦ δόθηκε αὐτὴ ἡ μαρτυρία καὶ γιὰ τὴν ἀποστολή του νὰ μαρτυρήσῃ τὴν ἔλευση τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ καὶ νὰ πῆ: «Ἴδε ὁ ἀμνὸς τοῦ Θεοῦ...».

Γιατί ὀνομάζεται τῶν προφητῶν σεβασμιώτερος;

Διότι οἱ μὲν προφῆτες ἀνέφεραν μετὰ ἀπὸ φωτισμὸ τοῦ Ἁγίου Πνεύματος τὰ γεγονότα πού ἔχουν σχέση μὲ τὸν Κύριό μας, ἐνῶ ὁ Τίμιος Πρόδρομος, τὸν εἶδε καὶ μὲ τὰ σαρκικά του μάτια καὶ ἀξιώθηκε νὰ τὸν Βαπτίσῃ καὶ νὰ τοῦ ἀγγίξῃ μὲ τὰ χέρια του τὴν Πανάγια κορυφή Του.

Ὑμνολογικὰ θέματα ἀπὸ τὴν Σύναξη τοῦ Τιμίου Προδρόμου

«Ἡ Σύναξη τοῦ ἁγίου Ἰωάννου Προδρόμου δίνει ἀφορμὴ στὴν ὕμνολογία τῆς Ἐκκλησίας μας, σημειώνει ὁ π. Γεώργιος Δομπαράκης⁸³, νὰ προβάλλῃ τὴν φοβερὰ μεγάλη προσωπικότητά του μὲ τις πολυποίκιλες ἀρετὲς του. Καὶ ἐν πρώτοις οἱ ὕμνοι σημειώνουν ὅτι ὁ μακαρισμὸς τοῦ ἁγίου Ἰωάννου ἀπὸ τὴν Ἐκκλησία συνιστᾷ δοξολογία τοῦ ἰδίου τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ. «Πανεύφημε

⁸¹ Φώτη Κόντογλου, «Ἐκφρασις», τεύχος Α' σελ. 86-87.

⁸² Προδρομάριον ὁ.π.π. σελ. 263 κ. ἔξ...

⁸³ http://www.in-agiounikolaoutouneou.gr/apps/gr/spag/3_1357551476.html

Πρόδρομε Χριστού...σέ εὐσεβῶς μακαρίζοντες, Χριστόν δοξάζομεν⁸⁴». Διότι, βεβαίως, ἂν ὁ ἅγιος Ἰωάννης εἶναι τόσο μεγάλος στό ἐκκλησιαστικό στερέωμα, εἶναι γιατί σχετίστηκε μέ τόν Κύριο, ὡς Προφήτης καί Πρόδρομός Του, ὡς Βαπτιστής καί Μάρτυράς Του. Ἀπό τόν Κύριο πήρε τό ὅποιο φῶς καί τήν ὅποια ἀξία του ὁ Ἰωάννης, μέ πλήρη ἐπίγνωσή του ὡς πρός αὐτό. Γι' αὐτό καί εἶναι ὁ λύχνος πού φανέρωσε τό ἀπαύγασμα τῆς δόξας τοῦ Πατέρα, τόν Ἰησοῦ Χριστό. «Ὡς λύχνος πᾶσι φαίνων τό τῆς δόξης Πατρός ἀπαύγασμα, φανέν σώματι⁸⁵» [Σάν λυχνάρι φανέρωσες σέ ὄλους τήν λάμψη τῆς δόξας τοῦ Πατέρα, πού φάνηκε μέ σώμα]. Καί γι' αὐτό, ἐπίσης, ἡ κύρια ἀρετή του ἦταν ἡ ἀρετή τῆς ταπεινώσεως, ἡ προϋπόθεση γιά τήν ὑπαρξη τῆς χάρις τοῦ Θεοῦ στόν ἄνθρωπο. Μπροστά στόν Χριστό νιώθει τήν ἀπέραντη μηδαμινότητά του: «Ὁὐκ εἰμί ἱκανός, ἵνα κύψας λῦσαι τόν ἱμάντα τῶν ὑποδημάτων Αὐτοῦ». «Ἐγώ ἔχω χρείαν του ὑπό σοῦ βαπτισμοῦ καί σύ ἔρχη πρός με;⁸⁶».

Ὁ τονισμός τοῦ προφητικοῦ καί προδρομικοῦ στοιχείου στόν ἅγιο Ἰωάννη ἀποτελεῖ τόν πυρήνα τῆς ποιήσεως τῶν ἁγίων ὑμνογράφων του. Ὁ ἅγιος Ἰωάννης στέλνεται ἀπό τόν Θεό, προκειμένου νά ἐτοιμάση τό ἔδαφος τῆς παρουσίας τοῦ Χριστοῦ. «Τόν φωτισμόν ἡμῶν, τόν φωτίσαντα πάντα ἄνθρωπον, ἰδών ὁ Πρόδρομος...δείκνυσιν αὐτόν καί λέγει τοῖς λαοῖς ἴδε ὁ λυτρουμένος τόν Ἰσραήλ, ὁ ἐλευθερῶν ἡμᾶς ἐκ τῆς φθορᾶς⁸⁷» [Ὅταν εἶδε ὁ Πρόδρομος τόν φωτισμό μας, πού φώτισε κάθε ἄνθρωπο, τόν Ἰησοῦ Χριστό, τόν δείχνει καί λέγει στους λαούς: νά αὐτός, πού λυτρώνει τόν Ἰσραήλ, αὐτός πού μᾶς ἐλευθερώνει ἀπό τήν φθορά]. «Τάς τρίβους προητοίμασας τοῦ Κυρίου, βαδίσας πρό προσώπου αὐτοῦ Προφήτα⁸⁸» (Προετοιμάσες τούς δρόμους τοῦ Κυρίου, καθώς βάδισες πρὶν ἀπό Αὐτόν, προφήτα). Τό ἀπλωμένο χέρι μάλιστα τοῦ ἁγίου Προδρόμου καί τό δάκτυλο μέ τό ὅποιο ὑπέδειξε τόν Κύριο στους μαθητές του στόν ποταμό Ἰορδάνη, γίνονται τά κεντρικά ἀντικείμενα, τά ὅποια χρησιμοποιεῖ ὁ ὑμνογράφος ἤδη ἀπό τήν παραμονή τῆς ἐορτῆς τῶν Θεοφανείων, στό δοξαστικό τῶν ἰδιομέλων τῆς Θ' ὥρας, γιά νά καταδείξη ἀκριβῶς ὅτι εἶναι ὁ Πρόδρομος Κυρίου. Ἡ ποίηση ἐδῶ «ἀπογειώνεται» καί φθάνει σέ δυσθεώρητα ὕψη λυρισμοῦ: «τὴν χεῖρα σου τὴν ἀψαμένην τὴν ἀκήρατον κορυφὴν τοῦ Δεσπότου, μεθ' ἧς καὶ δακτύλω αὐτόν ἡμῖν καθυπέδειξας, ἔπαρον ὑπὲρ ἡμῶν, Βαπτιστά, ὡς παρρησιαν ἔχων πολλήν» (Τό χέρι σου πού ἄγγιξε τήν πανάχραντη κορυφή τοῦ Δεσπότου, καί μέ τό δάκτυλο τοῦ ὁποίου χεριοῦ μας Τόν ὑπέδειξες, σήκωσε ψηλά γιά χάρι μας, Βαπτιστά, ἐπειδὴ ἔχεις πολλή παρησία ἐνώπιόν Του).

Τό προδρομικό στοιχεῖο τοῦ ἁγίου εἶχε ξεκινήσει ὁμως ἀπό πολύ νωρίς. Ὁ ἅγιος Πρόδρομος δέν δακτυλοδεικτοῦσε τόν Χριστό μόνον στήν ἔρημο ἢ τήν ὥρα τοῦ βαπτίσματος. Εἶχε «ἀναγνωρίσει» τή μεσσιανικότητά Του καί τήν εἶχε μνηύσει ἤδη ἐκ κοιλίας μητρός του. Ἡ ὥρα τῆς ἐπίσκεψης τῆς Παναγίας Μητέρας τοῦ Κυρίου μας στήν ξαδέλφη τῆς Ἐλισάβετ μετὰ τόν Εὐαγγελισμό της, τότε πού σκίρτησε ὁ κυφορούμενος Ἰωάννης στήν κοιλιά τῆς ἐγκυμονούσας γερόντισας μητέρας του, ἦταν ἡ ἀπαρχή τῆς προδρομικῆς ἀποστολῆς του. Ὁ ἅγιος ὑμνογράφος τό σημειώνει πολλαπλῶς: «Πλήρης γέγονας τοῦ Παναγίου Πνεύματος ἐν τῇ κοιλίᾳ σῆς Μητρός, ἔνδον φερόμενος καί σκιρτήματι τερπνῶ τόν τῆς Παρθενίας καρπὸν χαίρων ἐμήνυσας, καί προσεκύνησας, Προφήτα πανσεβάσμιε⁸⁹» (Ἐγινες πλήρης ἀπό τό πανάγιο Πνεῦμα, ὅταν φερόσουν ἀκόμη μέσα στήν κοιλιά τῆς μητέρας σου, καί μήνυσες χαίροντας μέ τερπνό σκίρτημα τόν καρπό τῆς Παρθενίας, τόν Ἰησοῦ Χριστό, καί Τόν προσκύνησες, προφήτη πανσεβάσμιε). Κί' ἀκόμη περισσότερο: προετοίμασε, κατὰ τόν ὑμνογράφο, τόν ἐρχομό τοῦ Χριστοῦ καί στόν Ἄδη, ἐπὶ 3 χρόνια ὅταν βρέθηκε ἐκεῖ τριήμερος Ἐκεῖνος μετὰ τήν ἐκπνοή Του ἀπό τήν σταυρική Του θυσία. «Χαίρων εὐηγγελίσω καὶ τοῖς ἐν Ἄδη Θεόν φανερωθέντα ἐν σαρκί⁹⁰» (Μέ χαρά εὐαγγελίστηκες καί

⁸⁴ Στιχηρόν προσόμοιον Ἐσπερινοῦ

⁸⁵ Ωδή γ'

⁸⁶ Στιχηρόν προσόμοιον Ἐσπερινοῦ

⁸⁷ Στιχηρόν ἰδιόμελον Ἐσπερινοῦ

⁸⁸ Ωδή γ'

⁸⁹ Ωδή α'.

⁹⁰ Ἀπολυτίκιον

στους εύρισκομένους στον Άδη τον Θεό πού φανερώθηκε ως άνθρωπος).

Οί ύμνοι τής Ἐκκλησίας μας δέν μποροῦν νά μὴν ἀναφερθοῦν ἐκτενῶς καί στό θεοπτικό στοιχείο τής ζωῆς τοῦ ἁγίου. Μέ τήν προϋπόθεση τής καθαρῆς καί ισάγγελης πολιτείας τοῦ («σκεύος καθαρότητος ἀνεδείχθης», «ὑπερφουῶν ἀρετῆς λαμπηδόσιν ἠγλαϊσμένος⁹¹», «ἄγγελος τόν ισάγγελον εὐηγγελίσαστο Ζαχαρία τῷ σεπτῷ⁹²») – κανεῖς ἀπροϋπόθετα δέν μπορεῖ νά γίνεῖ θεόπτης - ὁ Θεός τοῦ ἔδωσε τήν χάρη τής διανοίξεως τῶν πνευματικῶν ὀφθαλμῶν του, προκειμένου νά δῆ τήν δόξα τοῦ Τριαδικοῦ Θεοῦ, κατά τήν ὥρα τής Βαπτίσεως τοῦ Κυρίου. «Υψόθεν προσέβλεψας, σοφέ Ἰωάννη Πρόδρομε, Πατρός τήν δόξαν τήν ἄρρητον, Υἱόν ἐν ὕδατι καί τό Πνεῦμα εἶδες, κατελθόν ὡς πέλειαν, καθαῖρον καί φωτίζον τά πέρατα·διό Τριάδος σέ μυστιπόλον ἀναμέλποντες, σοῦ τιμῶμεν τήν θείαν πανήγυριν⁹³» (Μέ τήν χάρη τοῦ Θεοῦ εἶδες, σοφέ Ἰωάννη Πρόδρομε, τήν ἄρρητη δόξα τοῦ Πατέρα, τόν Υἱό μέσα στό νερό. Καί τό Πνεῦμα εἶδες, πού κατήλθε ὡς περιστέρι, καί πού καθαρίζει καί φωτίζει τά πέρατα. Γι' αὐτό σέ δοξολογοῦμε ὡς μύστη τής Τριάδος καί τιμᾶμε τό θεῖο πανηγύρι σου). Κι εἶναι τοῦτο μία ἀλήθεια πού πρέπει νά τονίζεται: ἡ ὄραση τής Θεοφάνειας ἀπό τόν ἅγιο Πρόδρομο δέν ἦταν ὄραση καί ἀπό τούς ἄλλους πού παρευρίσκονταν στόν Ἰορδάνη ποταμό. Ὁ Ἰωάννης μόνον, ὅπως βεβαίως καί οἱ παρευρισκόμενοι ἄγγελοι, ἄκουσε τήν φωνή τοῦ Θεοῦ Πατέρα καί εἶδε τό Ἅγιον Πνεῦμα μέ τήν μορφή περιστεριοῦ νά ἵπταται ὑπεράνω τοῦ βαπτιζόμενου Χριστοῦ. «Ὅν οἱ προφήται πολυτρόπως ἐθεάσαντο καί αἰνιγματωδῶς προεκήρυσαν, τοῦτον βαπτίσει ἐν Ἰορδάνη κατηξιῶθης·φωνῆς τε ἀκήκοας Πατρικῆς οὐρανόθεν, μαρτυρούσης αὐτοῦ τήν υἰότητα·καί τό Πνεῦμα εἶδες περιστερᾶς ἐν εἶδει, τήν φωνήν ἔλκον ἐπί τόν βαπτιζόμενον⁹⁴» (Αὐτόν πού οἱ προφῆτες μέ πολλούς τρόπους εἶδαν καί μέ αἰνιγματικό τρόπο προεκήρυσαν, αὐτόν ἀξιῶθης νά βαπτίσης στόν Ἰορδάνη. Κι ἄκουσες τήν πατρική φωνή ἀπό τόν οὐρανό, πού ἔδινε μαρτυρία γιά τήν υἰότητα τοῦ Χριστοῦ. Καί τό Πνεῦμα εἶδες μέ τήν μορφή τοῦ περιστεριοῦ, πού ἔφερε τήν φωνή πάνω στόν βαπτιζόμενο).

Οἱ ὕμνογράφοι, εἶπαμε, παίρνουν ἀφορμή νά δοῦν καί ἄλλες πλευρές τοῦ ἁγίου Ἰωάννου: νά θυμηθοῦν ὅτι ὁ Κύριος τόν ἐπαίνεσε περισσότερο ἀπό ὅλους τούς προφῆτες καί τούς ἄλλους ἀνθρώπους («Προφήτην σε προέφησε τῶν Προφητῶν ὑπέρτερον, ἐν γεννητοῖς ὁ Δεσπότης γυναικῶν μερίζονα πάντων⁹⁵»), ὅτι ὑπῆρξε μέγας ἀγωνιστής ὑπέρ τής ἀληθείας, τόσο πού ἔδωσε καί τήν ζωή του γι' αὐτήν μέ τόν μαρτυρικό του θάνατο («ὡς ἀρνίον ἄκακον ἱερουργούμενος προσηνέχθης θυσία»), ὅτι ὑπῆρξε ὁ μεσίτης τής Παλαιᾶς καί τής Καινῆς Διαθήκης («Προφητῶν σέ σφραγίδα γινώσκομεν, ὡς τήν Παλαιάν καί Καινήν μεσιτεύσαντα⁹⁶»). Καί βεβαίως ὅτι τό κήρυγμά του ἦταν ἐκεῖνο πού ἀποτελεῖ τόν δρόμο τής σωτηρίας ὅλων μας: ἡ μετάνοια. «Σοφία τοῦ Θεοῦ κοσμούμενος, προελήλυθας χριστοκήρυξ βοῶντος γάρ γέγονας κραυγάζουσα Μετανοεῖτε φωνή⁹⁷» (Μέ κόσμημα τήν σοφία τοῦ Θεοῦ, ἦλθες νά κηρύξης τόν Χριστό. Διότι ἔγινες ἡ φωνή αὐτοῦ πού βοᾷ στήν ἔρημο δυνατά: μετανοεῖτε). Τώρα πού ὁ ἅγιος Ἰωάννης μᾶς ἐποπτεύει ἀπό ψηλά, ἀπό τήν Βασιλεία τοῦ Θεοῦ πού βρίσκεται, ἄς τόν παρακαλοῦμε μέ τίς μεσιτεῖες του νά μᾶς διαφυλάσῃ ἔτσι, ὥστε νά ἀκολουθοῦμε αὐτό τό θεῖο κήρυγμά του καί νά μένουμε σταθεροί στίς ἔνθεες διδαχές του καί στά σωτήρια δόγματά του («Υπερθεν ἡμᾶς νῦν, μάκαρ, ἐποπτεύων, ταῖς σαῖς πρεσβείαις διαφύλαξον, τῷ θείῳ κηρύγματι ἐπομένους σου, πανόλβιε, καί διδαχαῖς ἐμμένοντας, Πρόδρομε, τοῖς ἐνθέοις καί σωτηρίοις σου δόγμασι⁹⁸»).

⁹¹ Ωδή ε'.

⁹² Ωδή α'.

⁹³ Στιχηρό Προσόμοιο

⁹⁴ Δοξαστικό τῶν αἰνῶν

⁹⁵ Ἐξαποστειλάριον

⁹⁶ Ωδή στ'.

⁹⁷ Ωδή δ'.

⁹⁸ Ωδή η' .παπά Γιώργης Δορμπαράκης

ΒΑΠΤΙΣΤΗΣ

I

Ὡ τῆς ἐρήμου ἐσύ, μονάκριβε,
σάν ποιό τραγούδι νά σοῦ ψάλω;
Τό στόμα τῆς ἀλήθειας σ' ἔκραξε
τῶν γεννητῶν τόν πιό μεγάλο.

Ἄστρο ὀρθρινό! Καθώς ἐπρόβαλες
μες στῆς αὐγῆς τ' ἀπαλοθάμπι,
μᾶς προμηνᾶς τό ἀκτινοβόλημα
τοῦ Ἡλιοῦ π' ἀνέσπερος θά λάμπη.

Φωνή πού κρᾶζεις μες στήν ἔρημο
καί στήν κοιλάδα τοῦ Ἰορδάνη,
εἶσαι γλυκό καί πρῶτο ἀνάκρουσμα
τῆς ἀπολύτρωσης πού φθάνει.

II

Στάθηκες πάντολμος κι ἀτρόμητος
μέσα στοῦ Ἡρώδη τό παλάτι,
κι ἀδέκαστη ἡ φωνή σου ἀντήχησεν
ἀπό 'να θεῖο παλμό γεμάτη.

Δέ θά δειλιάσουν τόν ἀδείλιαστο
καί χίλιοι θάνατοι καί χάροι.
Σκληρά τοῦ ἐλέγχου τό μαστίγωμα
χτυπᾶ τό ἀμαρτωλό ζευγάρι.

Ἄς σέ παιδέψουν κι ἄς ρουφήξουνε
σάν λύκοι τό αἶμα τῆς καρδιά σου
γιά τοῦ Κυρίου τ' ἅγιο θέλημα
ὅλα σάν τίποτα μπροστά σου.

III

Κι ὠρθώθη μπρός σου ὁ σπεκουλάτορας
κι ἔσκυψες σάν τό ἀρνί στό θύτη
κι οὐδέ φοβήθης τό μαχαίρι του
π' ἄστραψε πάνω σου, ὦ προφήτη.

Τῆς Μαχαιροῦντος τό λιθόστρωτο
με τ' ἅγιο αἶμα ἐπορφυρώθη
καί τό κεφάλι σου τό πάντιμο
δῶρο στή μοιχαλίδα ἐδόθη.

Μά πάλι ἀνάπαυση δέν ἔβρισκε
Στῆς ἀμαρτίας της τό μεθύσι:
Νεκρή σου ἡ κεφαλή κι ἐφώναζεν·
Οὐκ ἔξεστί σοι! (Γ. Βερίτη)

ΕΠΙΛΟΓΟΣ

Σάν ἐπίλογο κρίναμε σκόπιμο νά παρουσιάσουμε μηνύματα πού ἔρχονται ἀπό τόν βίο καί τήν πολιτεία τοῦ ἁγίου Ἰωάννου τοῦ Βαπτιστοῦ.

Τό μεγαλεῖο τοῦ Τιμίου Προδρόμου

Ἄν κάποιος ἤθελε μέ μία μόνον πρόταση νά περιγράψῃ τήν προσωπικότητα καί τήν δράση τοῦ Τιμίου Προδρόμου ἴσως θά τήν βρῆ στό ἀπολυτικό τῆς γιορτῆς του: «ἀνεδείχθης γάρ ὄντως καί προφητῶν σεβασμιώτερος· ὅτι καί ἐν ρείθροις βαπτίσει κατηξιώθης τόν κηρυττόμενον». Δέν ἐκήρυξε μόνο τόν ἐρχομό τοῦ Μεσσία, ἀλλά ἀξιώθηκε νά δῆ καί τήν πραγματοποίηση τῶν ἐξαγγελιῶν του. Αὐτό πού κάνει τόν Ἰωάννη τόν Βαπτιστή ξεχωριστό δέν εἶναι μόνον ἡ ἄσκησή του, ἡ παρηγορία τοῦ κηρύγματός του, τό προφητικό χάρισμα καί ὁ μαρτυρικός θάνατος. Παρόμοιοι ὑπῆρξαν πολλοί, ἀλλά αὐτό πού τόν καθιστᾷ ἀσύγκριτο εἶναι ἕνα ἐπεισόδιο πού περιγράφεται στίς Πράξεις κεφ. 19, στίχ. 1-8. Δέν ἦταν μέγας στά ὅσα ἀναφέρθηκαν, ἀλλά εἶχε καί πολλούς ὀπαδοῦς. Καί μάλιστα ἡ φήμη του ἔφθανε πέρα ἀπό τά ὄρια τῆς Παλαιστίνης. Εἶχε τήν καταπληκτική εὐκαιρία νά ἀναγνωρισθῆ ὡς ἀρχηγός μιᾶς καινούργιας θρησκείας καί νά ἀπολαύσῃ θεϊκές τιμές σέ ὅλη του τήν ζωή. Αὐτό δέν πέρασε ποτέ ἀπό τό μυαλό του. Δέν ἦταν ὁ ἄνθρωπος πού προσπάθησε νά ἐκμεταλλεῖται τά χαρίσματά του, γιά νά πετύχῃ στήν προσωπική του ζωή. Ὁ Ἰωάννης εἶχε ἀπόλυτη συναίσθηση τοῦ μεγάλου μεγέθους τῆς ἀποστολῆς του. Θυσίασε τήν προσωπική του ἐπιδίωξη καί τήν προοπτική τῆς ἐπιτυχίας, προκειμένου νά καταστή ὄργανο τοῦ Θεοῦ γιά τήν σωτηρία τοῦ κόσμου. Βίωσε τόν πραγματικό μαθητή τοῦ Χριστοῦ, πρὶν ὁ Ἴδιος τόν διατυπώσῃ: «ὅποιος θέλει νά σώσῃ τήν ζωή του πρέπει νά τήν χάσῃ καί ὅποιος τήν χάσῃ γιά χάρι μου αὐτός θά τήν κερδίσῃ» (Ματ. 16, 25).

Αὐτό τό μήνυμα στέλνει σέ μᾶς πού ἔχουμε στόχο τήν ἀτομική μας καλοπέραση. Ἐάν ὁ ἄνθρωπος θέλῃ νά ἀλλάξῃ τήν ροή τῆς ἱστορίας, μπορεῖ νά τό ἐπιτύχῃ, ὅταν ὑποτάξῃ τό θέλημά του στό θεῖο θέλημα καί βαδίσῃ πίσω Του μιμούμενος ὅσο εἶναι δυνατόν στήν ἀνθρώπινη δυνατότητα. (Ἀπό ἐργασία τοῦ κ. Μιλ. Κωνσταντίνου οἱ πρόδρομοι τοῦ Προδρόμου).

Αὐτή τήν ἀρετή του τονίζει ὁ Εὐαγγελιστής Μᾶρκος ἐπισημαίνοντας ὅτι κεντρικό σημεῖο τοῦ κηρύγματος τοῦ Ἰωάννη ἦταν ἡ δήλωσή του πῶς «Ἐρχεται ὑστερα ἀπό μένα αὐτός πού εἶναι πῶς ἰσχυρός καί πού ἐγώ δέν εἶμαι ἄξιος νά σκύψω καί νά λύσω τό λουρί ἀπό τά ὑποδήματά του. Ἐγώ σᾶς βάφτισα μέ νερό, ἐκεῖνος ὅμως θά σᾶς βαπτίσῃ μέ Ἅγιο Πνεῦμα» (Μαρκ. α' 7-8)

Αὐτό εἶναι τό μήνυμα πού στέλνει ὁ Βαπτιστής Ἰωάννης στή σύγχρονη κοινωνία τῆς ἀπόλυτης ἀτομοκρατίας· ὅτι ἀκόμη καί ἕνας ἄνθρωπος μπορεῖ νά ἀλλάξῃ τήν ροή τῆς ἱστορίας, ἀρκεῖ νά ὑποτάξῃ τίς ἀτομικές του ἐπιδιώξεις στό θέλημα τοῦ Θεοῦ καί νά δεχθῆ νά γίνῃ συνεργάτης Του.

Τά δύο διδάγματα

Ὁ Τίμιος Πρόδρομος καί Βαπτιστής ὑπῆρξε ὁ μεγαλύτερος Προφήτης καί ὁ ἁγιώτερος ἄνθρωπος πού πέρασε ἀπό τόν κόσμο. Ἄς φροντίσουμε νά μάθωμε τά δύο αὐτά διδάγματα, ἔχοντας ὡς παράδειγμα τόν Ἰωάννη, πού ὑπέταξε τό θέλημά του στό θεῖο θέλημα καί εἶχε ἀμετρη ἐμπιστοσύνη στο Θεό.

Πρῶτο, ὅτι δέν μποροῦμε νά συγκρίνουμε τήν λογική τοῦ Θεοῦ, τόν λόγο καί τό θέλημα τοῦ Θεοῦ, μέ τήν λογική τήν δική μας πού εἶναι διαμορφωμένη ἀπό τά δεδομένα τοῦ κόσμου τούτου. Σέ ὅσα σημεία ἡ λογική μας ἔρχεται σ' ἀντίθεση μέ τό λόγο καί τό θέλημα τοῦ Θεοῦ, θέλει διόρθωση, γιατί διαφορετικά εἶναι λογική διεστραμμένη. Εἶναι λογική ἀλλοιωμένη. Εἶναι λογική τυφλωμένη ἀπό τήν ἐνέργεια τοῦ διαβόλου.

Καί τό δεύτερο εἶναι, ὅτι πρέπει νά φροντίζομε νά ἀποκτᾶμε ὅσο τό δυνατόν μεγαλύτερη ἐμπιστοσύνη στό Θεό καί στό λόγο Του, πού μᾶς λέγει: «Ἡ βασιλεία τοῦ Θεοῦ εἶναι κοντά σας», ἂν θέλομε, μποροῦμε νά τήν βιώσουμε καί θά τό ἐπιτύχουμε ζώντας ἐκκλησιαστικά στό πνευματικό ἰατρεῖο, κατά τόν ἱερό Χρυσόστομο, στήν Ἐκκλησία.

«Μετανοείτε· ἤγγικε γάρ ἡ Βασιλεία τῶν οὐρανῶν» (Ματθ. 4, 17). Μὲ αὐτοὺς τοὺς λόγους ἀρχίζει τὸ Εὐαγγέλιο τοῦ Χριστοῦ. Αὐτοὶ οἱ λόγοι συνεχίζουν τὸν διάλογο πού διεκόπη στὸν Παράδεισο μὲ αἰτία τὸν ἄνθρωπο, νὰ παρακούσῃ τὴν ἐντολὴ τοῦ Θεοῦ. Ἐπομένως, τὸ μέσον μὲ τὸ ὁποῖο ἐξαλείφεται ἡ ἁμαρτία, εἶναι ἡ μετάνοια καὶ διὰ τῆς μετανοίας πραγματοποιεῖται ἡ πρωταρχικὴ ρῆση τοῦ Θεοῦ γιὰ τὸν ἄνθρωπο: «Ποιήσωμεν ἄνθρωπον κατ' εἰκόνα ἡμετέραν καὶ ὁμοίωσιν» (Γέν. 1, 26).

Στὴν μετάνοια περικλείονται ὅλες οἱ ἀρετές. Ὁ Ἀββᾶς Ἀμμωνᾶς τὴν παρομοιάζει μὲ κύκλο φωτιᾶς πού περιβάλλει τὸν ἄνθρωπο καὶ τὸν προφυλάσσει ἀπὸ τὴν ἁμαρτία καὶ τὸν ἐντάσσει στὴν πραγματικότητα τοῦ Οὐρανοῦ.

Τά θελήματα τοῦ Θεοῦ καὶ τοῦ ἀνθρώπου

Ποιά ἡ αἰτία τῆς θανατώσεως τοῦ Τιμίου Προδρόμου; Ὅτι μαρτυροῦσε καὶ ὁμολογοῦσε τὴν ἀλήθεια.

Φαινομενικά, μὲ κοσμικά κριτήρια, φαίνεται ὡς ἀποτυχία τοῦ Ἰωάννου ἡ φυλάκιση καὶ τὸ μαρτύριο. Οἱ ἁμαρτάνοντες, ὁ Ἡρώδης, ἡ Ἡρωδιάδα καὶ ἡ Σαλώμη, φαίνονται στὰ μάτια τοῦ κόσμου ὅτι ἐθριάμβευσαν καὶ ἔζησαν καλά.

Ἔτσι εἶναι ἡ ζωὴ τῶν ἀνθρώπων πού θέλουν νὰ ζήσουν ζωὴ κατὰ Θεό. Ἡ ζωὴ μας φαίνεται ὅτι εἶναι καταδικασμένη, μὲ ἓνα τέλος ἄδοξο καὶ καταφρονημένο.

Ἡ δικὴ μας ἀποστολὴ πρέπει νὰ εἶναι ἡ ἐξῆς: Νὰ ἔχουμε τὸν νοῦ μας προσανατολισμένο μόνον στὸν Χριστό καὶ ὄχι τί θὰ ποῦν οἱ ἄνθρωποι. Νὰ ἀποφεύγουμε τὴν ἀποδοχὴ τῶν ἀνθρώπων στό πρόσωπό μας, νὰ μᾶς λένε καλά λόγια, νὰ μιλοῦν γιὰ τὰ ἔργα μας, νὰ μᾶς ἀναγνωρίζουν καὶ νὰ πιστεύωμε ὅτι εἴμαστε ἐπιτυχημένοι κατὰ κόσμον. Στά μάτια τοῦ Θεοῦ, ὅμως, εἴμαστε ἀποτυχημένοι. Ὅλοι οἱ Ἅγιοι πέρασαν τὴν ζωὴ τους σέ ἓναν ἄλλο χῶρο στό χῶρο, τῆς ἀφάνειας καὶ τῆς ἀδοξίας, τῆς κακοπαθείας καὶ ἔζησαν μία καταφρονημένη ζωὴ. Δέν θὰ πρέπη, ὅμως, νὰ μᾶς σκανδαλίζη καὶ νὰ μᾶς βυθίζη σέ θλίψεις ἢ κατάσταση αὐτὴ, ἀλλὰ νὰ εἴμαστε στερεωμένοι στὴν πίστη καὶ στὴν ἐλπίδα τοῦ Θεοῦ.

Ὁ Τίμιος Πρόδρομος δέν ἐπενόησε κανένα πράγμα νὰ γίνῃ Ἅγιος, ἀγίασε μὲ τὰ δεδομένα τῆς ἐποχῆς του πού ἡ θεία Χάρη εἶχε προετοιμάσει. Σέ μία δεδομένη στιγμή τὸν κάλεσε νὰ προετοιμάσῃ τὸν λαό, γιὰ νὰ δεχθοῦν τὸν Χριστό. Στὶς παραλείψεις καὶ παρανομίες τῶν ἀρχόντων ἐχρησιμοποίησε σάν μία φωνὴ τὸν λόγο τοῦ Θεοῦ καὶ τοὺς ὑπενθυμίζει τίς παρανομίες των. Τελικά, συλλαμβάνεται καὶ ἀποκεφαλίζεται, γιὰ τὴν ὑπενθύμιση στὸν βασιλιά τὸν νόμο τοῦ Θεοῦ καὶ τὸν ἠλεγε, χωρὶς προσωπικά νὰ ἔχη καμμία ἐμπάθεια, ὅλα αὐτὰ τὰ ἔκανε, γιὰ τὸ ἦταν τὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ, πειθάρχησε στὴν πληροφορία - ἐντολὴ τοῦ Θεοῦ. Ὑπηρέτησε τὸ θεῖο θέλημα καὶ ἀξιοποιεῖ πνευματικὰ αὐτὰ τὰ ἱστορικά δεδομένα τῆς συγκεκριμένης ἐποχῆς του γιὰ τὴ δόξα τοῦ Θεοῦ.

Αὐτὸ νὰ κάνουμε καὶ ἐμεῖς στό μέρος πού μᾶς ὥρισε ὁ Θεός νὰ ζήσουμε. Νὰ ὑποτάξουμε τὸ θέλημά μας στό θεῖο θέλημα πού εἶναι: «πάντας ἀνθρώπους σωθῆναι» καὶ «εἰς ἐπίγνωσιν τῆς ἀληθείας ἐλθεῖν». Νὰ ἔχωμε ἀπόλυτη ἐλευθερία στὸν χῶρο πού μᾶς ὥρισε ἡ θεία Χάρη καὶ μὲ τοὺς ἀνθρώπους πού μᾶς περιβάλλουν. Νὰ μὴ δίνουμε σημασία στοὺς «καλοὺς» λογισμοὺς πού μᾶς λένε, ἐὰν ζούσαμε διαφορετικά, εἴχαμε ἄλλους ἀνθρώπους, θὰ μπορούσαμε νὰ ζήσουμε καλύτερα. Εἴτε νὰ εἴχαμε παντρευτεῖ ἄλλη γυναίκα, εἴτε ἂν δουλεύαμε σέ ἄλλη ἐργασία κ.τ.λ. Τὸν φαινομενικό καλὸ λογισμό νὰ τὸν βάλουμε ὑπὸ τὴν κρίση τῆς προσευχῆς μας, καὶ στὴν κρίση τοῦ πνευματικοῦ μας πατέρα, ὥστε νὰ εἴμαστε στὴν ὑπακοή τοῦ πνευματικοῦ μας. Γιὰ τὴν εἴμαστε γιὰ κάτι διαφορετικό, ὁ Θεός θὰ μᾶς ὀδηγοῦσε ἐκεῖ. Ὁ σκοπὸς τοῦ διαβόλου εἶναι νὰ μᾶς βγάλῃ ἀπὸ τὴν ὑπακοή καὶ νὰ μὴ κάνουμε τὸ θέλημά μας μὲ τὴν περίσκεψη. Εἶναι λάθος τὸ θέλημά μας νὰ προπορεύεται τοῦ Θεοῦ. Οὔτε νὰ συμβάλουμε στὴν ἐνταση πού τυχόν δημιουργοῦν τὰ μέλη τῆς οἰκογενείας. Ἐκεῖ χρειάζεται ἡ ὑπομονή καὶ ἡ προσευχή, γιὰ νὰ ἀντιμετωπιστῇ αὐτὴ ἡ κατάσταση. Γιὰ τὴν, σέ ἀντίθετη περίπτωση, δέν βοηθᾶς οὔτε τὸν ἑαυτό σου ἀλλὰ οὔτε καὶ τοὺς ἄλλους. Νὰ ψάχνουμε νὰ βροῦμε ποῖο εἶναι τὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ καὶ νὰ μὴν φανταζώμαστε πῶς θὰ ἦταν ἡ ζωὴ μας μὲ ἄλλα πρόσωπα καὶ μὲ ἄλλες συνθήκες.

Ο άγιος Παΐσιος, ήσυχαστής μοναχός, πολλές φορές έλεγε: «Όλοι οί άνθρωποι του λεωφορείου ξεπεξεύουν στο κελλί, εκτός απ' τούς άλλους πού έρχόταν από άλλα μοναστήρια και σκήτες». 150 - 200 άτομα έβλεπε την ήμέρα και άκουγε τούς προβληματισμούς τους και τούς λογισμούς των και έκανε και τά μοναχικά του καθήκοντα και δέν τόλμησε νά φύγη από τό μέρος πού του ώρισε ή θεία Χάρη. Και έλεγε αν ο Θεός ήθελε νά ζήσω σε διαφορετικές συνθήκες, θά άνοιγε άλλον δρόμο και θά δημιουργούσε ήσυχαστικούς τρόπους, για νά αναπαύομαι και νά βοηθώ διά της προσευχής τόν κόσμο. Έφ' όσον έτσι θέλει ο Θεός, νά ναι ευλογημένο, νά είναι δοξασμένο τό άγιο Όνομά Του. Και τό «δόξα σοι ο Θεός» δέν έφευγε από τά χείλη του.

Τόν πολεμούσε ο λογισμός νά πάη νά ζήση ήσυχαστικά, δέν συζητούσε μαζί του και κοίταζε πώς νά ζήση κατά Θεόν στις καταστάσεις πού του δημιουργούσε ή Χάρης· έτσι χαριτώθηκε και αγίασε ύποτασσόμενος στό θεϊο θέλημα μέ ταπεινώση, προθυμία, ύπομονή και προσευχή, «μή φρονών τά ύψηλά».

Εάν ο Τίμιος Πρόδρομος έλεγε εγώ είμαι έρημίτης, πώς νά τά βάλω μέ τόν Ηρώδη, ως τό αναλάβουν οί ιερείς. Αλλά, επειδή έλαβε την πληροφορία ότι έπρεπε νά τό κάνη, μέ ύπακοή τό πραγματοποίησε, μέ αποτέλεσμα νά βρη φρικτό θάνατο. Αλλά έτσι ήταν τό θέλημα του Θεου νά πεθάνη μέ αυτόν τόν τρόπο και νά πάη στους εν Άδη εύρισκομένους νά κηρύξη τόν έρχομό του Μεσσία, όπως χαρακτηριστικά αναφέρει και τό κοντάκιο της έορτής της αποτομής της τιμίας κάρας του.

Μήν ψάχνουμε νά βροϋμε άλλες συνθήκες, πιστεύοντας ότι τά πράγματα θά είναι καλύτερα. Στις συνθήκες πού βρισκόμαστε νά βροϋμε τόν τρόπο νά τις αγιάζουμε⁹⁹.

Η προσευχή

Τήν ώρα της προσευχής, όταν συνάζεται ο νους του ανθρώπου και όλες οί αισθήσεις έναρμονίζονται, πραγματοποιείται μία συνάντηση μεταξύ του Θεου και του προσευχόμενου ανθρώπου. Αυτό εξηγεί γιατί όλα τά πνευματικά χαρίσματα και όλες οί μυστικές όράσεις δίνονται στους αγίους κατά τή διάρκεια της προσευχής. Τήν ώρα της προσευχής ήταν πού έμφανίστηκε ένας άγγελος στον Ζαχαρία και ανήγγειλε τή σύλληψη του Ιωάννη του Βαπτιστή· τήν ώρα της προσευχής κατά τήν έκτη ώρα ήταν πού ο απόστολος Πέτρος είδε τό θεϊο όραμα· και στον εκατόνταρχο Κορνήλιο καθώς προσευχόταν έμφανίστηκε άγγελος και πολλά άλλα γεγονότα. Γιατί ή προσευχή κατά τόν άγιο Ισαάκ τόν Σύρο, είναι ή βάση της πνευματικής ζωής του χριστιανου, ή πηγή και ή αιτία όλων των καλών πραγμάτων. Ο άγιος Ισαάκ όρίζει τήν προσευχή ως καταφύγιο βοήθειας, πηγή σωτηρίας, λιμάνι πού γλιτώνει από τήν τρικυμία, φως για εκείνους πού βρίσκονται στό σκοτάδι, στήριγμα των ασθενών, σκέπη στον καιρό των πειρασμών, φάρμακο κατά τήν άκμή της ασθένειας, βέλος ακονισμένο κατά του έχθρου, και για νά τό ποϋμε πιο άπλά, όλο τό πληθος αυτών των αγαθών πραγμάτων βρίσκει τήν είσοδό του μέσω της προσευχής. Αλλου όρίζει τήν προσευχή ως καρδιά πού έχει τελείως στρέψει τό βλέμμα της προς τόν πόθο της έλπίδας των μελλόντων¹⁰⁰.

Υπόδειγμα

Πώς νά τόν εγκωμιάσουμε, αφού τόν εγκωμιάσε ο Κύριος Ιησους Χριστός; Εκείνο πού μπορούμε νά ποϋμε είναι ότι ο άγιος Ιωάννης μέ τήν διδασκαλία του, τό κήρυγμά του, και μέ τήν ζωή του έγινε υπόδειγμα ζωής και προσφοράς. Κάθε του κίνηση είναι μία αποκάλυψη πρωτοτυπίας και ζωντανίας και υπόδειγμα για κάθε δάσκαλο και κήρυκα του Ευαγγελίου για όλες τις εποχές και όλες τις μορφές του κοινωνικού βίου είναι υπόδειγμα λιτότητας στη βαρυσφορτωμένη ύλιστική εποχή μας. Είναι υπόδειγμα έλευθερίας, δέν δεσμεύεται. Υπόδειγμα

⁹⁹ Απόσπασμα από όμιλία του επισκόπου Λεμεσοϋ κ. Αθανασίου για τόν Τίμιο Πρόδρομο. Είχε πολλές συναντήσεις μέ τόν άγιο Παΐσιο και έζησε μαζί του για μικρά χρονικά διαστήματα.

¹⁰⁰ <http://www.inaa.gr/?p=13049> <http://www.inaa.gr/?p=13049>. Η τέχνη της Προσευχής κατά τόν άγιο Ισαάκ τόν Σύρο.

ἐλευθερίας δέν δεσμεύεται οὔτε ἀπό τήν ὕλη, οὔτε ἀπό τούς ἀνθρώπους, οὔτε καί ἀπό αὐτή τήν παροῦσα ζωή. Πιό ἐλεύθερος ἀπό τόν Ἰωάννη δέν ὑπῆρξε οὔτε θά ὑπάρξει. Εἶναι ὑπόδειγμα πίστεως καί ἀφιερώσεως στό Θεό, ὑπόδειγμα βαθειᾶς ἀρετῆς καί πνευματικότητας ὄντως ὁ ἅγιος Ἰωάννης ὁ Βαπτιστής εἶναι «ὁ μείζων ἐν γεννετοῖς γυναικῶν». Οἱ λαμπηδόνες τῶν πτυχῶν τῆς ζωῆς του ἄς φωτίζουν καί τήν δική μας ζωή στήν δύσκολη καί σκοτεινή ἐποχή στήν ὁποία ζοῦμε.